

SEPARATE BIJLAGE BIJ DE TOELICHTING

PLANMER bestemmingsplan buitengebied

PLANMER BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

WOENSDRECHT

CONCEPT

17 augustus 2010

B02012.000188

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	9
1.1 Aanleiding	9
1.2 Overzicht procedure plan-m.e.r.	11
1.3 Uitkomsten consultatie	13
1.4 Leeswijzer	14
2 Beleid, wet- en regelgeving	15
2.1 Bescherming Natura2000 gebieden	15
2.1.1 Algemeen	15
2.1.2 Veehouderijen en de bescherming van Natura2000-gebieden	17
2.2 Structuurvisie Ruimtelijke Ordening	20
2.3 Verordening Ruimte	21
2.4 Overzicht overig kaderstellend beleid en wetgeving	23
2.4.1 Europees niveau	24
2.4.2 Landelijk niveau	24
2.4.3 Provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau	27
3 Milieugebruiksruimte	29
3.1 Ammoniak	29
3.1.1 Stikstof en Natura2000	29
3.1.2 Wet ammoniak en veehouderij	31
3.2 Geur	32
3.3 Luchtkwaliteit	35
3.4 Geluid	37
4 Scenario's	39
4.1 Het ontwerp bestemmingsplan buitengebied	39
4.2 De referentiesituatie en de trendmatige ontwikkeling	41
4.2.1 Algemeen	41
4.2.2 Ontwikkeling veehouderijbedrijven in Woensdrecht	42
4.3 Opbouw scenario's	43
4.3.1 Scenario's en geen beleidsalternatieven	43
4.4 Vergunning vs Werkelijk gebruik	45
4.5 Scenario intensieve veehouderij	46
4.6 Scenario grondgebonden veehouderij	47
5 Effecten	49
5.1 Inleiding	49
5.1.1 Studiegebied	49
5.1.2 Referentiejaar voor de ontwikkelscenario's	49
5.1.3 Beoordelingsschaal	49

5.2	Gevolgen voor het milieu	50
5.3	Ammoniak en Natuur	50
5.4	Geur	56
5.5	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	59
5.5.1	Landschap	59
5.5.2	Cultuurhistorie en Archeologie	60
5.6	Verkeer, lucht en geluid	63
5.6.1	Verkeer	63
5.6.2	Lucht	65
5.6.3	Geluid	67
5.7	Bodem en water	69
5.8	Gezondheid	71
6	Conclusies en aanbevelingen	73
6.1	Samenvatting effectscores	73
6.2	Conclusies	74
6.3	Aanbevelingen	75
Bijlage 1	Consultatie: verwerking in planMER	76
Bijlage 2	Voortoets conform Natuurbeschermingswet 1998	78
Bijlage 3	Trendmatige ontwikkeling veehouderij	79
Bijlage 4	Tabellen depositie	84
Bijlage 5	Gezondheid	87
Bijlage 6	Verklarende woordenlijst	90
Bijlage 7	Literatuurlijst	91
Bijlage 8	Kaarten	92

Samenvatting

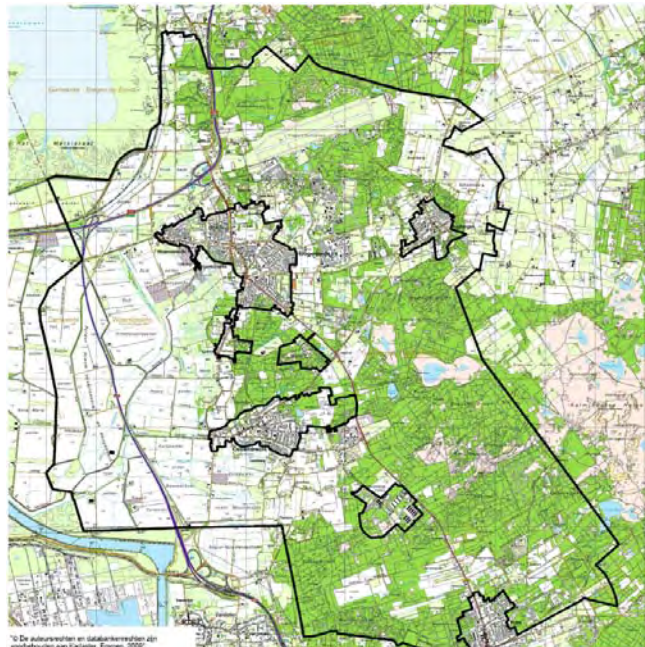
PlanMER voor bestemmingsplan buitengebied

Het college van Burgemeester en Wethouders van Woensdrecht is bezig met een integrale herziening van het bestemmingsplan Buitengebied uit 1998. Het voorontwerp van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied heeft in het najaar van 2009 ter inzage gelegen.

Het plangebied omvat de hele gemeente Woensdrecht met uitzondering van de kernen Calfven, Huijbergen, Hoogerheide, Ossendrecht, Putte en Woensdrecht en het opleidingsinstituut voor de gemeente politie. Tevens zijn de terreinen voor het Mollercollege, de Boudewijngroeve en de Vijverhoeve niet meegenomen in dit planMER (zie afbeelding S.1).

Afbeelding S.1

Plangebied bestemmingsplan
Woensdrecht

Wet- en beleidskaders

De ruimte voor de ontwikkeling van intensieve veehouderijen (IV) is beperkt, vooral door wet- en regelgeving omtrent natuur en geurhinder. Een belangrijk beleidskader vanuit Europa waarmee rekening moet worden gehouden betreft de regelgeving rondom Natura 2000, in Nederland geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet. Voor de gebieden die onder deze wet vallen, (o.a. Brabantse Wal en Markiezaat op Nederlands grondgebied) geldt dat de natuurkwaliteit niet mag verslechteren. Ditzelfde geldt voor de Natura 2000-gebieden in België. Als er wel schade optreedt is er de plicht om deze schade te compenseren. Ook de provincie Noord-Brabant zorgt voor enkele beleidskaders, namelijk Structuurvisie Ruimtelijke Ordening. Hierin is vooral aangegeven dat de functies, de omgevingskwaliteit en de veterinaire kwetsbaarheid in het gebied verbeterd moeten worden.

Milieugebruiksruimte

Door bestaand beleid en regelgeving op het gebied van geur wordt de ruimte voor nieuwvestiging, uitbreiding en omschakeling van intensieve veehouderij beperkt. De ammoniakdepositie is een aandachtspunt voor zeer kwetsbare natuurgebieden (Wet ammoniak en veehouderij) en voor Natura2000-gebieden. Naast geur en ammoniak geldt ook voor fijn stof een beperking, namelijk de grenswaarde.

Scenario's

Ten behoeve van een inschatting van de uitkomsten van het planologisch beleid van de gemeente Woensdrecht zijn twee scenario's uitgewerkt. Ook zijn berekeningen uitgevoerd aan de werkelijk aanwezige dieren in het gebied (op basis van CBS tellingen).

Het scenario voor de intensieve veehouderij is geformuleerd vanuit de veronderstelling dat er geen ruimte is voor nieuwvestiging, uitbreiding of omschakeling van IV-bedrijven. Stoppende bedrijven zijn doorgaans de kleine bedrijven of bedrijven die liggen nabij natuur of woonkernen. Per saldo betekent dit dus een afname van het aantal bedrijven en dieren.

Het scenario van de grondgebonden veehouderijen gaat uit van groei van de bedrijven waar rundvee wordt gehouden. Dit is echter een fictief scenario, omdat door de verordening en beleid van de Provincie Noord-Brabant daadwerkelijke groei niet mogelijk is, omdat er geen toename van ammoniak mogelijk is.

Scenario intensieve veehouderij

Het scenario intensieve veehouderij volgt uit onderstaande uitgangspunten ten aanzien van stoppende bedrijven:

- Agrarische bedrijven met een tak intensieve veehouderij met varkens of pluimvee kleiner dan 40 nge stoppen hun (intensieve) bedrijfsvoering.
- Agrarische bedrijven met een tak intensieve veehouderij met varkens of pluimvee kleiner dan 70 nge en gelegen in onderstaande zones stoppen hun intensieve bedrijfsvoering:
 - binnen 500 meter van een Natura 2000 gebied (geldt alleen voor een Vlaams gebied);
 - binnen 250 meter rond zeer kwetsbare verzuringsgevoelige natuurgebieden in verband met Wet ammoniak en veehouderij;
 - binnen 400 meter rondom kernen.
- Agrarische bedrijven groter dan 70 nge in bovenstaande zones worden beschouwd als blijvers.
- Alle andere agrarische bedrijven worden beschouwd als potentiële groeiers. Waarbij de groei in deze modellering wordt bepaald aan de hand van de individuele geurruimte en de mogelijkheden die er nog zijn op het bouwblok zoals aangegeven in het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied.

Deze uitgangspunten resulteren in onderstaande tabel S.1 voor het scenario intensieve veehouderij.

Tabel S.1

Scenario intensieve veehouderij

Ontwikkeling intensieve veehouderij	Gemeente Woensdrecht
Groeier	0
Blijver	9
Stopper	35
Verplaatser	1
Bedrijven zonder intensieve veehouderij	26
Totaal aantal landbouwbedrijven	71

Scenario melkrundveehouderij

In dit scenario wordt uitgegaan van de groei van alle melkrundveehouderijen met 50 %. Deze groei is gebaseerd op de mogelijkheid die aan grondgebonden bouwblokken wordt geboden om met 25 % toe te nemen, aangevuld met de aanname dat er ook op bestaande bouwblokken ontwikkelingen mogelijk zijn. Tot slot is er ook nog de mogelijkheid van omschakeling naar en nieuwvestiging van grondgebonden bedrijven.

In de provincie Noord-Brabant wordt momenteel een depositiebank opgesteld. Alleen door gebruik te maken van de depositiebank is het toegestaan emissierechten van stoppende bedrijven toe te bedelen aan bedrijven die willen groeien. Door de depositiebank zal er geen toename kunnen plaatsvinden van emissies uit de melkrundveehouderij.

Effecten

Het scenario kan effect hebben op verschillende thema's in het gebied, zoals natuur (door ammoniakdepositie), geur, landschap, cultuurhistorie en archeologie, verkeer, lucht, geluid, bodem en water. Van het scenario intensieve veehouderij zijn deze effecten beoordeeld en overzichtelijk weergegeven in onderstaande tabel.

De effectbeoordeling (kwalitatieve scores) is bepaald met expertbeoordeling op basis van de volgende schaal:

Tabel S.2

Vijfpunts-beoordelingschaal

Score	Omschrijving
+	Positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief ten opzichte van de referentiesituatie

Tabel S.3

Overzicht effecten voor het voornemen in de gemeente Woensdrecht

Aspect	Criteria	Autonome Ontwikkeling	Scenario IV	Scenario GV
Natuur	Ammoniakdepositie Natura 2000 en overige EHS gebieden	0/+	+	-
	Geur			
	Leefklimaat binnen de bebouwde kom (geur)	0/+	+	Nvt
	Leefklimaat buiten de bebouwde kom (geur)	0/+	+	Nvt
Landschap	Beïnvloeding van specifieke landschappelijke patronen/objecten en elementen.	0/+	+	0/-
Cultuurhistorie en archeologie	Beïnvloeding van (de context van) historisch landschappelijke patronen, elementen of objecten	0/+	0/+	0/-
	Beïnvloeding van	0	0	0

Aspect	Criteria	Autonome Ontwikkeling	Scenario IV	Scenario GV
Verkeer	archeologische waarden			
	Gevolgen voor de verkeersafwikkeling	0/+	0	0/-
	Beïnvloeding van de verkeersveiligheid	0/+	0/+	0/-
Lucht	Oplossen van knelpunten	0	0	0
	Verkeer en fijn stof	0/+	0/+	0/-
Geluid	Verandering geluidsemisatie bij geluidsgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden	0/+	+	0/-
Bodem en water	Beïnvloeding van geomorfologische of geologische patronen of elementen.	0	0	0
	Beïnvloeding van het watersysteem	0	0	0
Gezondheid	Effecten op gezondheid	0/+	+	0/-

Conclusies

De volgende conclusies zijn getrokken op basis van de doorlopen planMER:

- Op grond van aannamen over de ontwikkeling van de intensieve veehouderij en een inschatting van de scenario's, is voor het grondgebied van de gemeente Woensdrecht bepaald wat de effecten zijn voor een aantal thema's. Verwacht wordt dat de gekozen aanpak de bandbreedte dekt voor te verwachten ontwikkelingen door de planologische besluiten.
- Het nieuwe bestemmingsplan biedt dezelfde mogelijkheden wat betreft ontwikkeling van de veehouderijen versus het vigerend bestemmingsplan.
- Er is sprake van een afname van milieubelasting (geur en ammoniak) door de autonome ontwikkeling, met name door de eisen die de AMvB-Huisvesting stelt. In de gemeente Woensdrecht zal een milieuverbetering bewerkstelligd worden.
- Het beoogde scenario intensieve veehouderij heeft een licht positief of positief effect op vrijwel alle thema's. Het scenario heeft op het thema bodem en water en de criteria archeologie, verkeersafwikkeling zowel geen positief als negatief effect. Het scenario intensieve veehouderij heeft geen enkel negatief effect op de verschillende thema's.
- In het planMER is ook aandacht besteed aan het fictieve scenario van groei van de grondgebonden veehouderij. Daaruit komen op verschillende aspecten licht negatieve effecten naar voren. Echter, door de verordeningen en het beleid van de Provincie Noord-Brabant is het voorkomen van dit scenario uitgesloten.
- Er is een aantal leemten in kennis aangetroffen, die echter geen belemmering zijn voor de verdere besluitvorming. Er is voldoende informatie voorhanden om de onderbouwing van het bestemmingsplan op te baseren.

Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen zijn gedaan op basis van de doorlopen planMER:

- Omdat in het buitengebied omwonenden op verschillende manieren extra hinder zullen ondervinden van de ontwikkelingen, wordt aangeraden om de plannen in goed overleg gestalte te geven. Derhalve dienen omwonenden tijdig betrokken te worden bij de planvorming. De gemeente dient goed op de hoogte te zijn en te blijven van inzichten in de relatie tussen veehouderij en gezondheid. Dit is een belangrijk kritiekpunt vanuit de maatschappij en de inzichten hierin zullen naar verwachting gaan groeien de komende jaren.
- Er is vooralsnog geen helderheid omtrent het toekomstige beleid en beoordelingskader voor ammoniakdepositie op Natura 2000. De verwachting is dat er een vorm van saldering zal worden toegepast, waarbij uitbreiding in emissie/depositie op de ene locatie gepaard dient te gaan met gelijktijdige vermindering ervan elders. De gemeente wordt aangeraden de beleidsontwikkelingen hierover nauwgezet te volgen en te bezien of een eventuele uitwerking van dit beleid in het bestemmingsplan buitengebied dient te worden opgenomen. Geadviseerd wordt om in het bestemmingsplan een voorwaarde op te nemen dat alleen bij zicht op toestemming vanuit de Natuurbeschermingswet medewerking te verlenen aan een verzoek tot uitbreiding of wijziging van het bouwblok.
- Bij de modelleringen in dit planMER is het uitgangspunt dat de bedrijven in werking zijn conform de vergunning. Het blijft van belang dat de gemeente toeziet op een goede uitvoering van plannen en een goede leefomgeving door op passende wijze invulling te geven aan haar controlerende en handhavende functie. Door controle en handhaving kan wellicht nog milieuwinst geboekt worden.

HOOFDSTUK 1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de aanleiding voor dit planMER. Daarnaast zal in dit hoofdstuk ingegaan worden op hoe de m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Woensdrecht. Het hoofdstuk besluit met een leeswijzer voor het document.

1.1

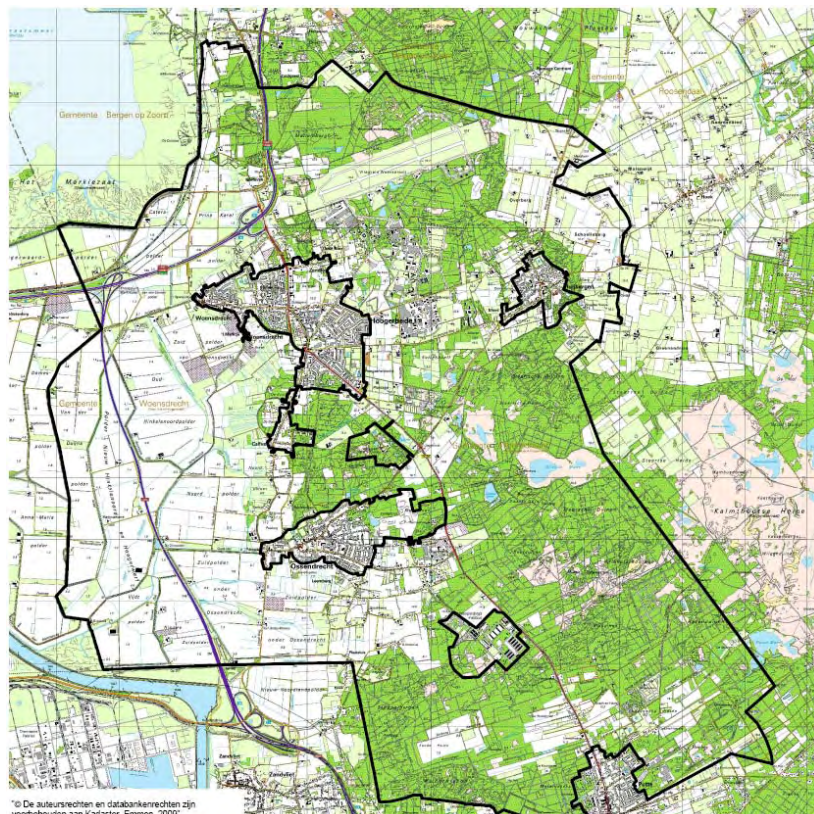
AANLEIDING

Het college van Burgemeester en Wethouders van Woensdrecht is bezig met de voorbereidingen van een integrale herziening van het bestemmingsplan Buitengebied uit 1998. Het voorontwerp van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied heeft in het najaar van 2009 ter inzage gelegen.

Het plangebied omvat de hele gemeente Woensdrecht met uitzondering van de kernen Calfven, Huijbergen, Hoogerheide, Ossendrecht, Putte en Woensdrecht en het opleidingsinstituut voor de gemeentepolitie. Tevens zijn de terreinen voor het Mollercollege, de Boudewijngroeve en de Vijverhoeve niet meegenomen in het bestemmingsplan (zie afbeelding 1.1 voor het plangebied).

Afbeelding 1.1

Plangebied bestemmingsplan
Woensdrecht

M.e.r. plicht

Bij de voorbereidingen van het bestemmingsplan buitengebied is sprake van de plicht voor het opstellen van een planMER. Deze plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen:

- die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten (alleen varkens- en pluimveebedrijven zijn m.e.r.-beoordelingplichtig);
- en/of waarvoor een Passende Beoordeling nodig is op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn.

De verplichting tot het doorlopen van een plan-m.e.r.-procedure vloeit voort uit een Europese richtlijn uit 2001, waar het Strategische Milieubeoordeling heet (SMB). Inmiddels is deze richtlijn vastgesteld in het Besluit houdende wijziging van het Besluit milieueffectrapportage 1994 (uitvoering richtlijn nrs. 2001 142/EG). Dit Besluit is op 29 september 2006 in werking getreden.

In dit rapport worden de volgende termen gebruikt.

m.e.r. = milieueffectrapportage = de procedure
 MER = milieueffectrapport = het product
 plan-m.e.r. = procedure voor plannen die een kader stellen voor m.e.r.-plichtige activiteiten
 planMER = product van de plan-m.e.r. procedure
 besluit-m.e.r. = m.e.r.-procedure voor projecten die bij wet m.e.r.-plichtig zijn
 besluitMER = product van de besluit-m.e.r. procedure

Kaderstelling m.e.r.

De gemeente maakt keuzes over de omvang van bouwvlakken van veehouderijen en over mogelijkheden voor nieuwvestiging, uitbreiding en omschakeling van intensieve veehouderij. Het voorgenomen planologisch beleid van de gemeente voor de intensieve veehouderij kan worden aangemerkt als een kader voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten, te weten besluiten over milieu- en bouwvergunningen van veehouderijen met een omvang boven de m.e.r.-drempel (artikel 7.2 Wet milieubeheer: het gaat om de categorieën C14 en D14 van het Besluit m.e.r.). Om die reden dient voor het bestemmingsplan een plan-m.e.r. te worden doorlopen. Het planMER beschrijft ontwikkelingen en effecten op het schaalniveau van het buitengebied van de gemeente Woensdrecht. Het planMER gaat niet in op individuele bedrijven. Voor deze plan-m.e.r.-procedure is de gemeente Woensdrecht zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag.

BESLUIT-M.E.R.-PLICHT BLIJFT GEHANDHAAFD

Een misverstand is dat, na het doorlopen van een plan-m.e.r. voor m.e.r.-plichtige activiteiten, er geen MER meer nodig zou zijn voor de individuele activiteiten. Dit is niet het geval: de besluit-m.e.r.-plicht blijft onverkort van kracht. Als een veehouderij wil uitbreiden wordt de aanvraag voor een nieuwe vergunning getoetst op de m.e.r.-plicht. Basis daarvoor is het besluit-m.e.r. (zie voor meer informatie: www.infomil.nl of www.vrom.nl).

Passende beoordeling

Zoals aangegeven vormt ook het uitvoeren van een passende beoordeling een reden dat er een planMER dient te worden opgesteld. Voor de ontwikkelingen in het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Woensdrecht geldt dat uit de voortoets moet blijken of significante gevolgen uit te sluiten zijn op gebieden die vallen onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw). De Nbw is de Nederlandse implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

De focus ligt hierbij op de veehouderij, omdat de ammoniak die vrijkomt uit de stallen van invloed is op gebieden die beschermd worden door de Nbw. Dit gaat breder dan alleen de m.e.r.-plichtige intensieve veehouderijen; het betreft ook de melkrundveehouderij.

De plan-m.e.r procedure

De eerste stap bij een plan-m.e.r. is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Met deze notitie bakent de gemeente Woensdrecht af welke onderdelen van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zij wenst te onderzoeken, welke (milieu)thema's daarbij aan de orde komen en welke procedure de gemeente gaat volgen. In dit planMER is de werkwijze zoals vastgelegd in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau verder uitgewerkt.

Koppeling planMER aan bestemmingsplan

De procedure voor plan-m.e.r. wordt gekoppeld aan de procedure voor het bestemmingsplan buitengebied. Het planMER wordt samen met het ontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegd. Het planMER geeft informatie over de milieugevolgen van de voornemens in het bestemmingsplan buitengebied en doet aanbevelingen om ongewenste milieugevolgen te voorkomen of te beperken en gewenste effecten eerder te bereiken.

Er zijn bij het bestemmingsplan buitengebied in Woensdrecht, anders dan de ontwikkeling van de veehouderij, geen andere onderwerpen gedefinieerd die als een kader voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten zijn te beschouwen.

GEEN ANDERE KADERS VOOR M.E.R.(BEOORDELINGS)PLICHTIGE ACTIVITEITEN

De planologische ruimte die geboden wordt aan veehouderijen in het bestemmingsplan buitengebied is de aanleiding voor het opstellen van een planMER. In het bestemmingsplan buitengebied van gemeente Woensdrecht zijn geen andere ontwikkelingen voorzien/geregeld die onderworpen dienen te worden aan een m.e.r.(beoordeling). Hiervan zou bijvoorbeeld sprake kunnen zijn als het bestemmingsplan ruimte biedt voor/kaders stelt aan bijvoorbeeld de oprichting van windturbines, installaties voor de bewerking van mest of andere afvalstoffen of andere ruimtelijke ontwikkelingen met belangrijke milieugevolgen.

1.2**OVERZICHT PROCEDURE PLAN-M.E.R.**

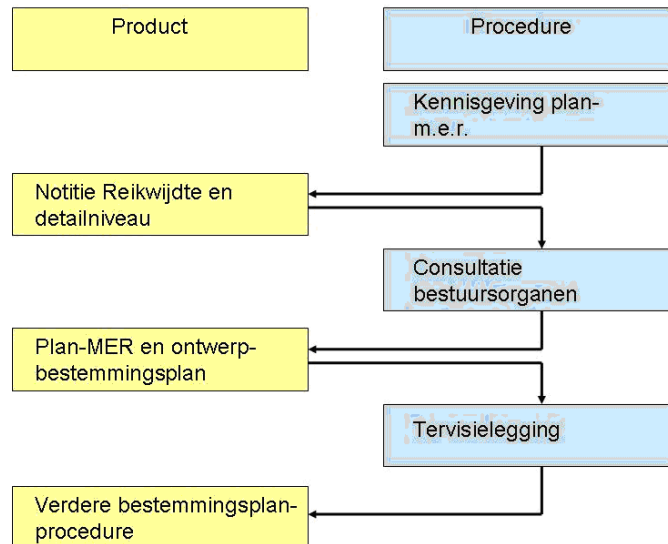
Voor de plan-m.e.r. procedure dienen de volgende stappen te worden doorlopen:

1. Het opstellen van een notitie c.q. presentatie over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER (al doorlopen)
2. Raadplegen bestuursorganen met specifieke milieuverantwoordelijkheid over reikwijdte en detailniveau van het planMER (al doorlopen)

3. Opstellen van een planMER. Een rapportage die als bijlage c.q. onderbouwing bij het (ontwerp-)bestemmingsplan wordt gevoegd (het voorliggende document).
4. Ter inzage leggen van het planMER, waarbij inspraak (zienswijzen) mogelijk is.
5. Motivering van de rol van het planMER en de inspraakreacties bij de verdere besluitvorming.

Afbeelding 1.2

Procedure planMER

Kennisgeving

Het voornemen om een plan op te stellen en hiervoor een plan-m.e.r.-procedure te doorlopen wordt aangekondigd in één of meerdere dag-, nieuws- of huis aan huisbladen en op de internetsite van de gemeente. Hierbij wordt onder andere gemeld welke inspraakmogelijkheden er zullen komen en dat de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage betrokken is in de procedure.

Consultatie

De notitie Reikwijdte en detailniveau is bedoeld om de betrokken bestuursorganen te informeren. De Commissie m.e.r. brengt op basis van de notitie Reikwijdte en detailniveau een richtlijnenadvies voor het planMER uit.

Met ingang van 1 juli 2010 is de Wet modernisering m.e.r. in werking getreden. Hierin is opgenomen dat de initiatiefnemer in de voorfase de mogelijkheid moet bieden om zienswijzen betreffende het plan in te dienen. Met de publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en de mogelijkheid om hierop te reageren, is al voor 1 juli 2010 aan deze nieuwe wettelijke verplichting invulling gegeven.

PlanMER

De onderzoeksresultaten zijn gebundeld in het voor u liggende planMER. Dit is een zelfstandig rapport, welke als onderbouwing dient voor het in te dienen bestemmingsplan. Ongeacht de presentatievorm voldoet het planMER aan de volgende wettelijke inhoudelijke eisen:

- Inhoud en doelstelling plan.
- Bestaande toestand en ontwikkelingen milieu.
- Relevante beleidsdoelstellingen.

- Redelijke alternatieven met motivering.
- Nadelige milieugevolgen.
- Mitigerende en compenserende maatregelen.
- Leemten in kennis.
- Monitoringsmaatregelen.
- Samenvatting.

Tervisielegging

Het milieueffectrapport wordt samen met het ontwerp bestemmingsplan ter visie gelegd.

Verdere bestemmingsplanprocedures

Na de tervisielegging is er gelegenheid tot inspraak en consultatie. Een speciaal aandachtspunt is toetsing van het milieueffectrapport door de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage. Uitkomst van deze toetsing is een positief of negatief advies richting het bevoegd gezag. Vervolgens voegt de plan-m.e.r.-procedure slechts één verplichting toe: *een expliciete motivering van de rol die het milieueffectrapport en de inspraakreacties daarop hebben gespeeld bij het definitieve besluit over het plan.*

1.3

UITKOMSTEN CONSULTATIE

De gemeente Woensdrecht heeft, als bevoegd gezag voor dit plan, op 19 maart 2010 de Notitie Reikwijdte en Detailniveau vastgesteld. Hierbij is gelet op de elementen waar in het planMER aandacht aan moet worden besteed. Bij het bepalen van de reikwijdte en detailniveau voor dit planMER heeft het bevoegd gezag de wettelijk voorgeschreven bestuursorganen en de raadscommissie geraadpleegd (artikel 7.11b Wet milieubeheer). In dit planMER is in bijlage 1 aangegeven welke rol de consultatie heeft gespeeld in het planMER.

Bij de procedure voor dit planMER voor het bestemmingsplan heeft de gemeente Woensdrecht in het stadium van reikwijdte en detailniveau de volgende bestuursorganen geraadpleegd:

- Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant;
- Burgemeester en Wethouders van de omliggende gemeenten in Nederland en België;
- VROM-inspectie;
- LNV regio zuid;
- Waterschap Brabantse Delta;
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed;
- Commissie voor de m.e.r.

Geen van deze partijen heeft inhoudelijk gereageerd.

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau was voor belangstellenden te downloaden van de gemeentelijke website. De consultatie heeft geresulteerd in inhoudelijke reacties van ZLTO en Dhr. Roefs.

Daarnaast heeft de Commissie voor de m.e.r geadviseerd over het op te stellen planMER. Het advies is op 9 juni 2010 uitgebracht (rapportnummer 2419-26) en te vinden op de website van de commissie: www.commissiemer.nl

De volgende punten beschouwt de commissie als hoofdpunten voor het op te stellen MER:

- Een omschrijving en onderbouwing van de gehanteerde referentiesituaties (ten behoeve van de voortoets/passende beoordeling en de planMER);
- Een beschrijving van de milieugebruiksruimte in het gebied, die vooral wordt bepaald door de aanwezige natuur (vermesting, verzuring, verstoring), geluid, lucht en geur;
- De maximaal mogelijke effecten van het voornemen door o.a. depositie van stikstof op Natura2000-gebieden;
- Een zelfstandig leesbare samenvatting en voldoende onderbouwend kaartmateriaal.

Op het planMER kan wederom door een ieder zienswijzen worden ingediend. Onderstaand staat aan wie dat geadresseerd dient te worden. De gemeente zal in een kennisgeving de ter visieleggingstermijn vaststellen.

Eventuele reacties kunnen per post of mondeling worden aangeleverd aan:
 de gemeente Woensdrecht
 t.a.v. van de heer A. Bogers
 Postbus 24
 4630 AA HOOGERHEIDE
gemeente@woensdrecht.nl

1.4

LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 beschrijft de belangrijkste beleidskaders die gelden voor de besluitvorming over de planologie in de gemeente. De milieugebruiksruimte is beschreven in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 gaat in op de referentiesituatie en de scenario's. In hoofdstuk 5 zijn de effecten beschreven en beoordeeld. Hierop volgt hoofdstuk 6 welke bestaat uit een vergelijking van de alternatieven. In hoofdstuk 7 staan de conclusies en aanbevelingen aan de gemeente betreffende het verdere planologische traject.

In bijlage 5 is een verklarende woordenlijst opgenomen. In de tekst zijn kaarten opgenomen ter illustratie. Deze kaarten zijn verkleind om ze nabij de tekst te kunnen opnemen die bij de kaarten hoort. In bijlage 7 zijn de belangrijkste kaarten uit dit document op A3 formaat opgenomen. De literatuurlijst is te vinden in bijlage 6. Voor de overige bijlagen treft u op verschillende locaties in het rapport verwijzingen aan.

HOOFDSTUK 2

Beleid, wet- en regelgeving

In het bestemmingsplan maakt de gemeente Woensdrecht ondermeer een keuze ten aanzien van de planologische regeling betreffende de ontwikkelingsmogelijkheden voor de veehouderijen. Er zijn verschillende beleidskaders en wet- en regelgeving waarmee de gemeente bij het bepalen van haar planologisch beleid rekening heeft te houden. In dit hoofdstuk worden eerst de meest bepalende beleidskaders en wet- en regelgeving beschreven, te weten de bescherming van de Natura2000 gebieden en de nieuwe provinciale ruimtelijke beleidskaders, verwoord in de ontwerp Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en de provinciale Verordening Ruimte. Daarna wordt samenvattend en in tabelvorm het overige beleidskader en wet- en regelgeving behandeld.

2.1 BESCHERMING NATURA2000 GEBIEDEN

2.1.1 ALGEMEEN

Om de biodiversiteit binnen de Europese Unie te behouden en te herstellen is het Natura 2000-beleid opgesteld. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Het netwerk is nog in ontwikkeling en omvat alle gebieden die beschermd zijn op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrictlijn (1992).

VOGELRICHTLIJN

De Vogelrichtlijn (vastgesteld in 1979) is een regeling die tot doel heeft alle in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de EU te beschermen. De lidstaten van de EU zijn verplicht voor alle vogelsoorten die in hun land leven leefgebieden van voldoende grootte en kwaliteit te beschermen. Gebieden waar zeldzame vogelsoorten leven of waar zeldzame trekvogels gebruik van maken moeten extra beschermd worden. Deze gebieden moeten door de lidstaten aangewezen worden als speciale beschermingszones. In bijlage I van de Vogelrichtlijn staan de soorten vermeld waarvoor de lidstaten speciale beschermingszones moeten aanwijzen.

HABITATRICHTLIJN

De Habitatrictlijn is in 1992 door de Europese Unie vastgesteld. Deze richtlijn beoogt de biologische diversiteit te waarborgen, door het in stand houden van de natuurlijke en halfnatuurlijke leefgebieden en de wilde flora en fauna. De Habitatrictlijn omvat een lijst van soorten (bijlage II van de Habitatrictlijn) en natuurtypen (habitattypen, bijlage I) die internationaal bescherming behoeven. Elke lidstaat is verplicht voor de in de lijst voorkomende habitattypen en soorten speciale beschermingszones aan te wijzen. De Nederlandse bijdrage aan het Europees netwerk van beschermde natuurgebieden bestaat uit 162 gebieden. De Natura 2000-gebieden worden in delen (zogenaamde tranches)

aangewezen. Momenteel loopt het proces van de aanwijzing van de habitatrictlijngebieden en het formuleren van de instandhoudingsdoelen en de kaders voor beheersplannen.

De feitelijke bescherming wordt doorvertaald in het nationaal beleid. Voor Nederland is de feitelijke bescherming geregeld in de Flora en faunawet (soortenbescherming) en de Natuurbeschermingswet (gebiedsbescherming).

Natuurbeschermingswet

Vanaf 1 oktober 2005 vindt de gebiedsbescherming in Nederland plaats via de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Binnen het grondgebied van de Gemeente Woensdrecht zijn twee Natura2000-gebieden aanwezig namelijk Brabantse Wal en Markiezaat. In de directe nabijheid van de gemeente zijn zowel op Nederlands als op Belgisch grondgebied Natura2000-gebieden aanwezig. De aangewezen Natura 2000-gebieden in de directe nabijheid van de gemeente Woensdrecht worden op grond van deze Natuurbeschermingswet beschermd. Het gaat om de Natura 2000-gebieden Westerschelde & Saeftinghe, Oosterschelde en Zoommeer op Nederlands grondgebied. Voor de gebieden die beschermd zijn op grond van de Natuurbeschermingswet geldt dat projecten en handelingen niet mogen leiden tot verslechtering van de kwaliteit van de habitats of tot een verstrend effect op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Voor activiteiten en handelingen die de beschermde natuurwaarden in een Natura 2000-gebied kunnen schaden, is een provinciale vergunning ex art. 19d Nbw noodzakelijk (geldt overigens niet voor een bestemmingsplan).

Natura 2000 in België

In Vlaanderen is een aantal speciale beschermingszones aangewezen of voorgesteld. Van bijzonder belang zijn de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden die samen vormen aan 'Natura 2000'. De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied (S-IHD) zijn de verbeter- of behoudopgaven voor de Europees te beschermen habitats of populaties van Europees te beschermde soorten en hun leefgebieden, waarvoor het Europees te beschermen gebied is aangemeld of die in het Europees te beschermen gebied voorkomen.

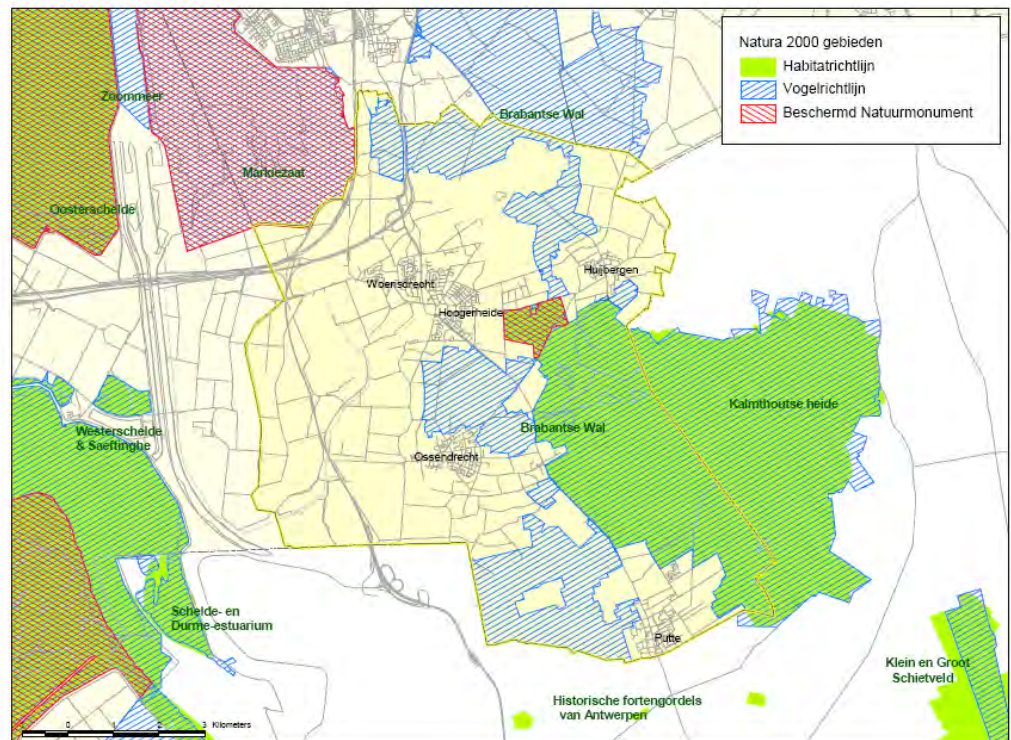
Ten aanzien van stikstofdepositie kent België nog geen uitgewerkt beleid zoals in Nederland. Daarom is ervoor gekozen om voor de Vlaamse Habitatgebieden een vergelijkbare beoordeling in dit planMER te maken op de wijze waarop dat voor Nederlandse gebieden wordt uitgevoerd.

MEER INFORMATIE IN DE VOORTOETS

In bijlage 2 bij dit planMER, de voortoets, is nadere informatie opgenomen over de wetgeving, de natuurwaarden in de meest relevante Natura2000-gebieden en de gevoeligheid van deze natuurwaarden voor de depositie van stikstof.

Afbeelding 2.1

Natura 2000 gebieden in en rondom het plangebied

2.1.2**VEEHOUDERIJEN EN DE BESCHERMING VAN NATURA2000-GEBIEDEN**

De veehouderij beïnvloedt ecosystemen vooral door vervluchtiging van ammoniak uit stallen, die later neerslaat op natuurgebieden (depositie van stikstof), en heeft dus via de emissie van ammoniak ook invloed op Natura2000-doelstellingen. Andere mogelijke effecten door veehouderijen zijn verstoring door verkeer en machines zoals ventilatoren en het onttrekken van water (drainage van percelen en grondwateronttrekkingen).

Afhankelijk van de mate van beïnvloeding kunnen voor intensieve veehouderijen passende beoordelingen en vergunningen in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig zijn. In het kader van dit planMER en de actualisatie van het bestemmingsplan buitengebied Woensdrecht wordt alleen ingegaan op de mogelijke effecten door een toename van de ammoniakemissie en stikstofdepositie. Andere effecten kunnen aan de orde zijn voor veehouderijen die in of zeer dichtbij de te beschermen habitats gelegen zijn, maar die effecten zijn in het kader van dit MER niet te identificeren. Dat zal, indien van toepassing, aan de orde moeten komen bij procedures voor concrete ontwikkelingen. In het algemeen kan gesteld worden dat ontwikkelingen in het buitengebied van Woensdrecht die significante negatieve gevolgen voor de Natura 2000 hebben, niet vergunbaar zullen zijn, ook niet via een zogenaamde passende beoordeling.

Provinciale verordening stikstof en Natura2000

De provincie is bevoegd gezag voor de uitvoering van de Natuurbeschermingswet. Dit betekent dat zij verantwoordelijk is voor het opstellen van beheerplannen voor deze gebieden, het verlenen van vergunningen en beoordelen van meldingen (in het kader van de Verordening stikstof en Natura2000, zie hierna), handhaving en beoordeling van bijvoorbeeld bestemmingsplannen met mogelijk nadelige gevolgen voor de Natura2000-gebieden.

De mogelijkheden voor ontwikkeling van veehouderijen in de gemeente Woensdrecht worden in belangrijke mate bepaald door de (on)mogelijkheden om een Nb-wet vergunning te krijgen voor de gewenste ontwikkeling van het bedrijf en de eisen en randvoorwaarden die voortvloeien uit de Verordening Stikstof en Natura2000 die recent (juli 2010) door Provinciale Staten is vastgesteld.

De verordening beoogt:

- het beschermen van natuur en landschap, waaronder het terugdringen van de achteruitgang van biodiversiteit door reductie van de stikstofdepositie;
- ruimte geven aan agrarisch bedrijfsontwikkeling door het reduceren van vergunningenprocedures in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998;
- het terugdringen van de regeldruk en administratieve lasten door facilitering van saldering via de depositiebank.

De verordening is gebaseerd op een convenant dat op 29 september 2009 met diverse partijen is bereikt. Deze partijen zijn de provincie Noord-Brabant, provincie Limburg, Brabantse Milieufederatie (BMF), Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB), Stuurgroep Dynamisch Platteland, Brabants Landschap, Limburgs Landschap, Staatsbosbeheer en Vereniging Natuurmonumenten.

Eisen maximale emissie

De verordening stelt (extra) technische eisen aan stallen die qua emissiereductie verder gaan dan de vereisten uit de AMvB Huisvesting. Nieuwe stallen worden vanaf juli 2010 getoetst aan de streefwaarden die in de bijlagen bij de verordening zijn genoemd en de toepassing van stallen/technieken met een ammoniakemissie per dier die ligt onder die streefwaarden. Voor bijvoorbeeld varkensstallen geldt een streefwaarde van 85% reductie t.o.v. traditionele stallen en zijn er ook voldoende technieken beschikbaar die voldoen aan die streefwaarden. Voor een aantal diercategorieën zoals melkkoeien, geiten en legkippen in scharrelstelsel zijn er nog stallen/technieken beschikbaar die aan de streefwaarden voldoen. Voor die diersoorten geldt dat gebruik moet worden gemaakt van die technieken die het meest in de buurt van de streefwaarden komen en praktisch toepasbaar zijn. Dit wordt beoordeeld door een commissie van deskundigen die de streefwaarden periodiek bijstelt, naar gelang de beschikbaarheid van nieuwe technieken of een te hoog regionaal depositieniveau.

Deze eisen gelden voor nieuwe stallen, niet voor bestaande stallen. Uiterlijk op 1 januari 2028 (na drie beheerplanperioden) dient het bedrijf als geheel gemiddeld te voldoen aan de vereisten uit de provinciale verordening.

Gecorrigeerd emissieplafond als referentieniveau

Aanvragen voor een Nb-wet-vergunning c.q. meldingen worden ook getoetst aan het gecorrigeerd emissieplafond. Dit is de emissie van ammoniak volgens de op 7 december 2004 geldende vergunning, gecorrigeerd voor de vereisten uit de AMvB Huisvesting. Voor bedrijven die al eerder een Nb-wet-vergunning hebben gekregen, de daarin vergunde situatie, gecorrigeerd voor de vereisten uit de AMvB Huisvesting. Is de emissie in de nieuwe, aangevraagde situatie hoger dan dit gecorrigeerd emissieplafond, dan dient er gesalderd te worden via de depositiebank (zie hierna). Is er onvoldoende saldo beschikbaar, dan kan de vergunning niet verleend worden. Is er voldoende saldo beschikbaar of is de emissie in de nieuwe, aangevraagde situatie lager dan het gecorrigeerd

emissieplafond (en wordt voldaan aan de hiervoor beschreven eisen m.b.t. maximale emissie per dierplaats), dan is er vanuit de verordening geen belemmering voor vergunningverlening.

Depositiebank Provincie Noord-Brabant

De depositiebank is een registratie- en monitoringssysteem dat de ontwikkelingen van de N-depositie op de gevoelige habitats binnen de Natura2000-gebieden van veehouderijbedrijven registreert en via saldering de mogelijkheid biedt voor agrarische bedrijfsontwikkeling. Salderingen verlopen (verplicht) via de depositiebank. De depositiebank wordt door de provincie beheerd. Door te salderen wordt een door een bedrijf veroorzaakte toename (van emissie van ammoniak, boven het gecorrigeerd emissieplafond) van de N-depositie op een N-gevoelig habitat verevend met de (eerdere) afname van de N-depositie op hetzelfde habitat als gevolg van het geheel of gedeeltelijk beëindigen van de bedrijfsvoering door (een of meer) andere bedrijven. Als er onvoldoende saldo op de bank beschikbaar is, is saldering niet mogelijk en wordt de aanvraag geweigerd.

De depositiebank wordt gevuld¹ met

- depositierechten van veehouderijbedrijven die gestopt zijn na 7 december 2004 en op die datum nog aantoonbaar actief waren.
- depositierechten van bedrijven die sinds 7 december 2004 zowel in emissie (en daarmee in depositie) als ook in aantallen dieren, ingekrompen zijn.

Uitgifte van depositierechten vindt plaats ten behoeve van initiatiefnemers, die een nieuwe stal bouwen dan wel een stal geheel of gedeeltelijk renoveren na 25 mei 2010 waarvoor een bouwvergunning krachtens de Woningwet noodzakelijk is. Dit in het geval dat de nieuwe situatie leidt tot een depositietoename ten opzichte van de gecorrigeerde depositie van de uitgangssituatie op 7 december 2004 of, bij het in bezit hebben van een geldende Nb-wetvergunning, ten opzichte van de gecorrigeerde depositie van de uitgangssituatie in die vergunning.

BEREKENINGEN TBV DE DEPOSITIEBANK

In het kader van de depositiebank wordt de depositie berekend als de depositie op alle habitats in een Natura2000 gebied, welke geheel of gedeeltelijk gelegen zijn binnen 25 km van een door te rekenen bedrijf. De berekende depositie wordt per habitattype gesommeerd voor zowel de inkomende deposities als de uitgaande deposities. Op basis van de depositiepiek valt een bedrijf in een bank voor bedrijven tot 5 mol depositiepiek of daarboven. Bedrijven met een depositiepiek die lager is dan 5 mol, mogen saldo's uit beide deelbanken voor saldering benutten. Bedrijven met een depositiepiek van 5 mol of meer alleen maar uit de deelbank voor bedrijven > 5 mol. Op deze wijze wordt een afwaartse beweging t.o.v. de Natura 2000-gebieden gestimuleerd. Saldering is niet mogelijk voor bedrijven met een depositiepiek van 50 mol of meer. Het streven is om zoveel mogelijk bedrijven met een hoge piekdepositie te saneren.

¹ Reeds vóór inwerkingtreding van de Verordening bij saldering gebruikte deposities (ten behoeve van eerdere aanvragen van Nb-wetvergunningen of ten behoeve van saldering in het kader van de Crisis- en herstelwet, worden niet opnieuw in de depositiebank opgenomen.

Door de eis van saldering bij emissies boven het gecorrigeerd emissieplafond (vergunning december 2004) en dat er voldoende saldo beschikbaar moet zijn dankzij stoppers en inkrimpers voor er gesaldeerd kan worden, is verzekerd dat de depositie van stikstof door veehouderijen, op de gevoelige habitats, niet hoger kan worden dan de depositie op basis van de vergunde emissies per 7 december 2004, gecorrigeerd voor de vereisten uit de AMvB Huisvesting.

De planologische ontwikkelruimte voor veehouderijen die in het bestemmingsplan buitengebied worden geboden, kunnen dus niet gepaard gaan met een toename van de depositie van stikstof boven het niveau van december 2004, gecorrigeerd voor de AMvB Huisvesting (dus lager dan op basis van de vergunde rechten in december 2004). Daar waar een veehouderijbedrijf gebruik wil maken van de geboden planologische ontwikkelruimte, zal dit gepaard moeten gaan met een emissieniveau dit ligt onder het gecorrigeerd plafond op bedrijfsniveau of, bij een toename, bij een minstens even zo grote gebleken afname van depositie op elk gevoelig habitatgebied door stoppers en krimpers. Deze administratie verloopt via de Depositiebank bij de Provincie Noord-Brabant.

2.2

STRUCTUURVISIE RUIMTELIJKE ORDENING

De provincie Noord-Brabant stelt momenteel de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (SVRO) op waarin het nieuwe beleid tot 2025 (met een doorkijk naar 2040) wordt beschreven. Het strategische beleid voor de fysieke omgeving in Noord-Brabant is nu beschreven in de Interim Structuurvisie Noord-Brabant (ISV). De Structuurvisie Ruimtelijke Ordening vervangt de Interim Structuurvisie Noord-Brabant. De structuurvisie is zelfbindend en geeft voor de opgenomen beleidsonderdelen het provinciale belang aan.

Medio 2009 is door Gedeputeerde Staten een Voorontwerp Structuurvisie vastgesteld en begin 2010 is de Ontwerp Structuurvisie vrijgegeven voor de inspraak. De vaststelling van de definitieve structuurvisie door Provinciale Staten is in de tweede helft van 2010 voorzien.

Wat betreft het landelijke gebied kent de nieuwe structuurvisie een aantal wijzigingen die samenhangen met de zonering van natuur, landschap en landbouw in het landelijke gebied. De SVRO kent een kleiner aantal gebiedsaanduidingen dan de ISV. Gebiedsaanduidingen in de ISV zijn (deels) samengevoegd in gebieds-aanduidingen in de SVRO, wat als consequentie heeft dat het gedetailleerde beleid uit de ISV wordt losgelaten. In de SVRO wordt daarbij in het hele landelijk gebied, buiten de ecologische hoofdstructuur, uitgegaan van een 'ja-mits' benadering terwijl in de ISV een sterk onderscheid wordt gemaakt tussen gebieden met waarden, waarvoor het 'nee-tenzij' principe geldt, en gebieden zonder waarden waar ontwikkelingen mogelijk zijn (ja-principe).

Tabel 2.2

Overzicht voorgenomen wijzigingen landelijk gebied op basis ontwerp SVRO

Nieuw	Intensivering / sterkere doorzetting / andere instrumentering	Voortgezet	Beëindigd
Zonering landelijk gebied			
Zonering landelijk gebied gewijzigd. Groenblauwe Structuur en Agrarische structuur versus GHS-natuur, GHS-landbouw, AHS-landschap en AHS-overig. Grenzen zijn aangepast en opgeschaald. De omgevingstoets bij de ontwikkeling van agrarische bedrijven. Instellen van de landschapsinvesteringsregel bij de ontwikkeling van functies.	In sommige gevallen leidt de nieuwe gebiedsaanduiding tot strenger beleid en in sommige gevallen tot een versoepeling. Hangt deels samen met nieuwe rol provincie. Bescherming van bepaalde waarden is opgenomen binnen gebiedspaspoorten die bindend zijn voor de provincie.	(Overwegend) de bescherming van natuurwaarden (EHS) en de mogelijkheden voor agrarisch gebruik. Lokaal wel verschillen.	Bescherming van kwetsbare soorten, dassenleefgebied, leefgebied struweelvogels via beleid, dat bindend is voor gemeenten.

2.3

VERORDENING RUIMTE

De Verordening Ruimte is één van de uitvoeringsinstrumenten van de provincie, naast bijvoorbeeld ontwikkelingsgerichte communicatieve en financiële instrumenten. De Verordening Ruimte draagt bij aan het realiseren van de provinciale ruimtelijke belangen en doelen en bevat hiertoe instructieregels die van belang zijn voor gemeenten bij het opstellen van hun bestemmingsplannen.

De Brabantse verordening is tot stand gekomen in 2 fasen. Fase 1 gaat over de onderwerpen waarvoor het Rijk uitwerking van de provincie vraagt en de onderwerpen die zijn gebaseerd op eerder vastgesteld beleid. Ook de consequenties van de besluiten van Provinciale Staten (PS) over de ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderij zijn in de Verordening ruimte fase 1 verwerkt. In de verordening Ruimte fase 2 wordt nadere uitwerking gegeven aan de landschapsinvesteringsregel

Verordening Ruimte Fase 1

Hieronder is beschreven welke provinciale beleidswijzigingen t.a.v. de intensieve veehouderij zijn opgenomen in de verordening fase 1 die relevant zijn voor het beleid ten aanzien van de intensieve veehouderij in de gemeente Woensdrecht. Het bestemmingsplan buitengebied zal (minimaal) moeten voldoen aan de regels uit de verordening.

Extensiveringsgebieden

- Binnen gebouwen mag hooguit één bouwlaag gebruikt worden voor het houden van dieren
- Uitbreiding van bebouwing binnen het bestaande bouwblok van intensieve veehouderijen is maar mogelijk tot 1 oktober 2010. Vanaf die datum geldt als maximum omvang de bestaande bebouwing op die datum of in de in aanbouw of vergunde bebouwing ("slot op de muur").

- Het bestaande stedelijke gebied maakt geen deel uit van het extensiveringsgebied zoals aangeduid in het gebiedsplan Brabantse Delta. In de verordening zijn de regels voor intensieve veehouderijen, gelegen in dat gebied, gelijk gesteld met die voor de extensiveringsgebieden

Verwevingsgebieden

- Binnen gebouwen mag hooguit één bouwlaag gebruikt worden voor het houden van dieren
- Bouwblokken mogen niet groter worden dan 1,5 hectare. Alleen indien een bouwblok nu al 1,5 hectare of groter is en geheel zijn benut, is een uitbreiding tot uiterlijk 1 januari 2013 mogelijk. Echter: alleen om te kunnen voldoen aan de huisvestingseisen (milieu, gezondheid, dierwelzijn) en er geen sprake is van een toename van het aantal dieren.
- Bij uitbreiding van bouwblokken moet minimaal 10% van het bouwblok worden aangewend voor een goede landschappelijke inpassing.
- In de verordening is opgenomen waaraan de toelichting (behorende bij een procedure voor uitbreiding, hervestiging of omschakeling) minimaal aan moet voldoen.

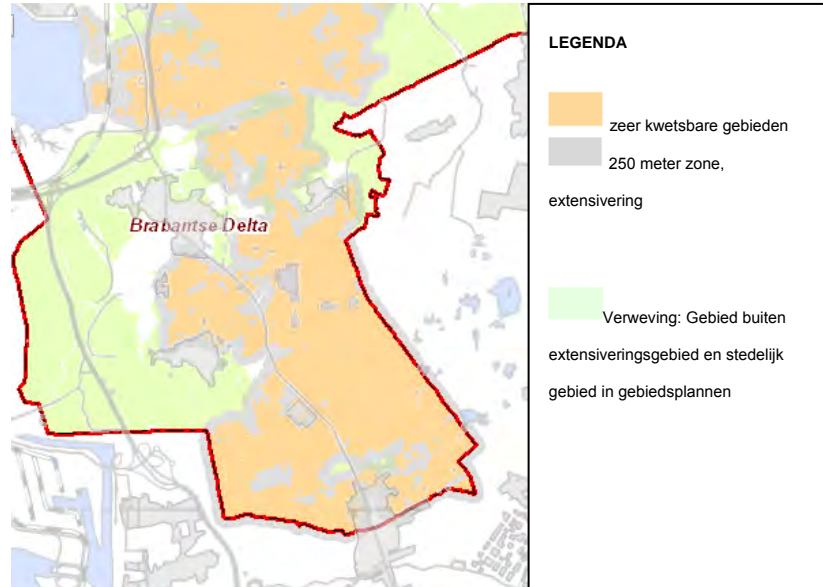
Nieuwvestiging van bouwblokken is uitgesloten en de bouwstop voor geiten- en schaphouderijen wordt (voorlopig) gecontinueerd voor heel Noord-Brabant.

Extensiveringsgebieden en verwevingsgebieden in Woensdrecht

In de reconstructieplannen die zijn opgesteld voor Midden- en Oost Brabant, is de problematiek van de intensieve veehouderij het vertrekpunt geweest bij de zonering: in deze gebieden zijn landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden aangeduid op kaart. In het gebiedsplan Brabantse Delta dat van toepassing is voor de gemeente Woensdrecht speelt deze problematiek veel minder, maar zijn wel extensiveringsgebieden aangewezen waar beleidsmatig uitbreiding van de intensieve veehouderij uitgesloten is. Omdat in de gebiedsplannen buiten het extensiveringsgebied geen zones zijn aangewezen, is in de Verordening ruimte fase 1 bepaald dat het resterende gebied wordt aangewezen als verwevingsgebied. Dit met uitzondering van het bestaand stedelijk gebied, dat als extensiveringsgebied wordt beschouwd. Hiermee wordt voorkomen dat er in West- Brabant witte vlekken ontstaan waarvan het onduidelijk is welke regels er voor de intensieve veehouderij gelden.

Afbeelding 2.3

Integrale zonering (bron: provincie Noord-Brabant)

Verordening Ruimte fase 2 – nog in ontwerp

Een voor ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied van Woensdrecht belangrijk onderdeel van de Verordening Ruimte fase 2 is de landschapsinvesteringsregel. De provincie vraagt bij ruimtelijke ontwikkelingen om een investering in het landschap, in het landelijke gebied ter hoogte van minimaal 50% van de waardevermeerdering van de betrokken gronden. De kwaliteitsverbetering moet bij het vaststellen van het bestemmingsplan zijn verzekerd of er moet sprake zijn van een financiële bijdrage (de genoemde 50% van de waardevermeerdering). Op basis van de ontwerp verordening fase 2 gaat deze regel gelden in bestemmingsplannen die voorzien in ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied waarvan het ontwerp na 31 december 2010 ter inzage is gelegd.

Net als de landschapsinvesteringsregel is de (ontwerp) Verordening Ruimte fase 2 een uitvloeisel van de (ontwerp) Structuurvisie. Het gaat daarbij vooral om de bescherming van de waarden en potenties op het gebied van natuur, water en landschap binnen de groenblauwe structuur.

2.4**OVERZICHT OVERIG KADERSTELLEND BELEID EN WETGEVING**

Naast het al genoemde Natura 2000-beleid en het provinciaal ruimtelijk beleid zijn verschillende andere beleidskaders relevant voor het voorliggende planMER en het bijbehorende bestemmingsplan. Het overheidsbeleid en wetgeving zijn zowel kaderstellend als sturend. In hoeverre beleid kaderstellend of sturend is hangt mede af van het niveau waarop het beleid ontwikkeld wordt. In deze paragraaf wordt de relevante wet- en regelgeving behandeld aan de hand van drie niveaus:

- Europees niveau;
- Landelijk niveau;
- Provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau.

2.4.1 EUROPEES NIVEAU

In onderstaande tabel is aangegeven welk beleid en regelgeving van toepassing is in de gemeente Woensdrecht. Europese regelingen zijn over het algemeen nader uitgewerkt op landelijke en/of regionaal niveau.

Tabel 2.3
Europees kader beleid en wetgeving

Kader	Doel	Positie gemeente Woensdrecht
Kaderrichtlijn Water (KRW)	Kwaliteitsverbetering oppervlakte- en grondwater gericht op goede chemische en ecologische toestand	Het initiatief kan effect hebben op het thema water. Waar relevant relatie gelegd waterfuncties waterschap o.b.v. de KRW
Verdrag van Malta	Bescherming van archeologisch erfgoed	Het initiatief kan effect hebben op archeologie. In dit planMER globaal beschreven. Bij concrete initiatieven verdient archeologie extra aandacht
IPPC-richtlijn	De IPPC-richtlijn (Integrated Pollution Prevention Control) is een Europese richtlijn inzake de geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreinigen	Een gedeelte van de intensieve veehouderijbedrijven valt onder de werkingssfeer van de richtlijn.

2.4.2 LANDELIJK NIVEAU

Onderstaande tabel geeft inzicht in landelijke kaders.

Tabel 2.4
Landelijk kader beleid en wetgeving

Kader	Doel	Positie gemeente Woensdrecht
Natuurbeschermingswet 1998	De Natuurbeschermingswet 1998 geeft uitvoering aan Europese richtlijnen: de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn beschermde gebieden in ontwerp aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. De gebieden zijn van grote betekenis voor de bescherming van de Europese biodiversiteit en dienen gezamenlijk met alle andere aangewezen gebieden in Europa een ecologisch netwerk te vormen.	Binnen het grondgebied van de Gemeente Woensdrecht zijn twee Natura2000-gebieden aanwezig namelijk Brabantse Wal en Markiezaat. In de directe nabijheid van de gemeente zijn zowel op Nederlands als op Belgisch grondgebied Natura2000-gebieden aanwezig. Zie verder paragraaf 2.1 en de voortoets

Kader	Doel	Positie gemeente Woensdrecht
Crisis en herstelwet	Door middel van de nieuwe wet moet de economische structuur worden versterkt, zodat Nederland sneller en sterker uit de recessie tevoorschijn komt.	De Crisis- en herstelwet geldt vanaf 1 april 2010 en voorziet wijzigingen in de Natuurbeschermingswet 1998. Zie ook de voortoets.
Wet ruimtelijk ordening	De Wet ruimtelijke ordening (Wro) draagt bij aan vereenvoudiging en versnelling van procedures en beroepsprocedures. Ook zal er een scherpere handhaving zijn.	Voor de mogelijkheid die de Wet ruimtelijke ordening biedt voor het opnemen van milieunormen in het bestemmingsplan en het verordenend karakter van gebruiksregels worden nieuwe wegen geopend voor de bescherming van het lokale milieu in Woensdrecht.
Flora en faunawet	Nederlandse implementatie van de soortenbescherming uit Vogel- en Habitatrichtlijn	Aangezien op het niveau van planMER de detailinformatie niet voorhanden is voor oriëntatie op de Flora en faunawet schuift deze informatieplicht door naar meer concrete initiatieven.
Nota Ruimte	De Nota Ruimte stelt ruimte voor ontwikkeling centraal en gaat uit van het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet'.	De vitaliteit van het platteland wordt versterkt door ruimte te geven aan hergebruik van bebouwing en nieuwbouw in het buitengebied, vergroting en aanpassing van het toeristisch-recreatieve mogelijkheden en door ruimte te bieden aan een duurzame en vitale landbouw en overige economische activiteiten die zich verdragen met de kwaliteit van het landschap.
Wetgeving op het gebied van dierwelzijn zoals het varkensbesluit en het Legkippenbesluit 2003	Er is diverse regelgeving die betrekking heeft op dierenwelzijn.	Het Varkensbesluit stelt een groter vloeroppervlak per dier voor een aantal dieren verplicht. In het Legkippenbesluit 2003 is bepaald dat het gebruik van legbatterijen voor de huisvesting van legkippen per 1 januari 2012 niet langer is toegestaan.
Wet milieubeheer, waaronder de luchtkwaliteitseisen	De Wet milieubeheer bepaalt welk gereedschap kan worden ingezet om het milieu te beschermen. Daarnaast dient er geen overschrijding te zijn van grenswaarden voor stoffen die in deze wet zijn benoemd.	Toetsing aan wettelijke normen voor fijn stof is relevant en wordt in dit planMER behandeld.

Kader	Doel	Positie gemeente Woensdrecht
Wet geluidhinder	Doel is het voorkomen of beperken van geluidhinder.	Geluidstoe- of -afname zal in het planMER gerelateerd worden aan de geluidsgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.
Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)	Deze wet vormt het toetsingskader voor geur veroorzaakt door het houden van dieren. Er wordt gerekend met odourunits (Ou) en geurgevoelige objecten krijgen een beschermingsfactor toegewezen.	De Wgv biedt de gemeenten de mogelijkheid om bij verordening gebiedsgericht geurbeleid vast te stellen en hiermee af te wijken van de standaardnorm voor geur. Zie gemeentelijk geurbeleid.
Wet ammoniak en veehouderij (Wav)	De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) bevat regels met betrekking tot de ammoniakemissie uit dierverblijven. Dit ter bescherming van de zogeheten kwetsbare gebieden.	Deze regels moeten worden toegepast bij de verlening van milieuvergunningen voor veehouderijen in de gemeente Woensdrecht.
Besluit huisvesting ammoniakemissie veehouderijen (AMvB)	Met dit Besluit wordt invulling gegeven aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het besluit bepaalt dat dierverblijven, waar emissie-arme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissie-arm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden.	Dit besluit moet worden toegepast bij bestaande intensieve veehouderijen en ontwikkelingen binnen een bestaand bouwblok van intensieve veehouderijen. In het planMER is uitgegaan van toepassing van emissie-arme stallen in de autonome ontwikkeling, die als referentie dient.
IPPC omgevingstoets ammoniak en veehouderij	Deze beleidslijn is bedoeld als handreiking voor het uitvoeren van de omgevingstoets die op grond van de IPPC richtlijn voor ammoniakemissie dient te worden uitgevoerd	Een gedeelte van de intensieve veehouderijbedrijven valt onder de werkingssfeer van deze beleidslijn.

2.4.3

PROVINCIAAL, REGIONAAL EN GEMEENTELIJK NIVEAU

Met welke kaders rekening gehouden dient te worden op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau is aangegeven in onderstaande tabel.

Tabel 2.5

Provinciaal, regionaal en gemeentelijke kader beleid en wetgeving

Kader	Doel	Positie gemeente Woensdrecht
Gemeentelijk geurbeleid	Gemeenten kunnen op grond van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) eigen normen stellen.	De gemeente Woensdrecht heeft geen geurverordening met gemeentelijke geurnormering opgesteld, zodat de generieke wettelijke normen van toepassing zijn.
Waterbeheerplan Waterschap Brabantse Delta	Het watersysteem moet robuuster worden: veiliger, minder kwetsbaar voor regenval en droogte, schoner, natuurlijker en beter toegankelijk voor recreanten. Deze thema's pakt het waterschap in samenhang aan, omdat een integrale aanpak meerwaarde oplevert voor het resultaat.	In het waterbeheerplan staan de doelen en de noodzakelijke ingrepen. De van toepassing zijnde doelen en noodzakelijk ingrepen voor de gemeente Woensdrecht worden meegenomen in dit planMER.
(Provinciale) Ecologische hoofdstructuur	Realisatie van verbindingen voor verspreiding van planten en dieren	Nieuwvestiging, uitbreiding of omschakeling van IV bedrijven kan leiden tot het onderbreken of verstoren van een ecologische verbindingzone.
Streekplan Noord-Brabant (opgenomen in Interim Structuurvisie)	De GHS is geïntroduceerd in het Streekplan Noord-Brabant. En is gericht op de ruimtelijke veiligstelling van belangrijke ecosystemen in de provincie. Inmiddels is er een ontwerp Structuurvisie die uitgaat van een andere indeling. GHS valt grotendeels samen met de groenblauwe structuur (zie ook paragraaf 2.2)	De GHS omvat niet alleen gebieden die tot de EHS behoren, maar ook andere gebieden in de gemeente Woensdrecht die een belangrijke rol vervullen in het functioneren van de ecologische systemen.
Cultuurhistorische waardenkaart Noord-Brabant	Op deze kaart worden alle archeologische en cultuurhistorische waardevolle elementen in beeld gebracht die voor bescherming in aanmerking komen. Naast de bestaande waarden wordt op deze kaart ook de archeologische verwachtingswaarde weergegeven.	Deze informatie geeft een indicatie van de kans om daadwerkelijk archeologische vondsten te doen in de gemeente Woensdrecht.

Kader	Doel	Positie gemeente Woensdrecht
Convenant 'beleidsregel stikstof en Natura 2000'	<p>Het convenant berust inhoudelijk op vier pijlers:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het gebruik van technieken die verdergaan dan wettelijk (AMvB Huisvesting) worden voorgeschreven; - Gratis saldering via een verplichte depositiebank; - Het saneren van veehouderijbedrijven die een te hoge depositie veroorzaken (piekbelastingen); - Monitoring van de afname in depositie en bijsturen wanneer nodig. 	<p>Vertaald in de Verordening Stikstof en Natura2000, vanaf 15 juli 2010 in werking. De verordening geeft richtlijnen hoe om te gaan bij de beoordeling van ammoniakemissie op Natura 2000-gebieden. Het betreft beoordeling van individuele bedrijven. Zie verder paragraaf 2.1</p>

HOOFDSTUK

3 Milieugebruiksruimte

Dit hoofdstuk beschrijft de milieugebruiksruimte voor veehouderijen. De meest bepalende factor voor de milieugebruiksruimte voor veehouderijen in de gemeente Woensdrecht is ammoniak: de depositie van stikstof op de kwetsbare en overbelaste habitats binnen de Natura2000 gebieden en de Wet ammoniak en veehouderij (Wav).

Voor intensieve veehouderijen is de milieuruimte voor geur ook een belangrijke factor, naast fijn stof en geluid. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de milieugebruiksruimte, omdat dit, naast de planologische ontwikkelingsruimte en natuurlijk de ontwikkelingswensen vanuit bedrijfseconomische optiek, een belangrijke bouwsteen is voor de inschatting van de ontwikkeling van de veehouderijen in Woensdrecht.

3.1**AMMONIAK****3.1.1****STIKSTOF EN NATURA2000**

In hoofdstuk 2 zijn de achtergronden en de inhoud van de provinciale Verordening Stikstof en Natura2000 beschreven. De mogelijkheden voor ontwikkeling van veehouderijen in de gemeente Woensdrecht worden in belangrijke mate bepaald door de eisen en randvoorwaarden die voortvloeien uit de Verordening Stikstof en Natura2000 die recent (juli 2010) door Provinciale Staten is vastgesteld². Hieronder is de consequentie van die verordening voor de milieugebruiksruimte kort samengevat.

Ontwikkeling binnen het gecorrigeerd emissieplafond mogelijk?

Voor de meeste bedrijven is de emissie op basis van de in december 2004 vergunde en gerealiseerde bedrijfssituatie, gecorrigeerd voor de eisen uit de AMvB Huisvesting, de referentiewaarde (gecorrigeerd emissieplafond). Indien de emissie van ammoniak van een aanvraagde vergunning onder die waarde ligt, is er geen saldering nodig.

Voor alle veehouderijen in Woensdrecht die in 2010 actief zijn (op basis van het provinciaal BVB-bestand, januari 2010) is het totaal van de (gecorrigeerde) emissieplafonds circa 85% van de nu vergunde emissie van ammoniak³. Dit verschil (15%) wordt vooral veroorzaakt door het verschil in vergunde dierplaatsen van die bedrijven tussen de situatie in december 2004 en 2010. Het verschil tussen de emissie op basis van AMvB Huisvesting en de in 2010

² Inclusief de juridische verankering in de Crisis- en Herstelwet.

³ De vergunde emissie in december 2004 van de bedrijven die in 2010 actief zijn (info BVB-bestand provincie), gecorrigeerd voor de AMvB Huisvesting. Dat is dus exclusief de emissie van bedrijven die tussen december 2004 en 2010 zijn gestopt.

vergunde emissie van ammoniak is in Woensdrecht heel beperkt. Dit komt omdat er in Woensdrecht veel veehouderijen zijn met diersoorten waar er geen emissiebeperkende technieken beschikbaar zijn en worden voorgeschreven in de AMvB Huisvesting.

Voorals voor varkensbedrijven en in mindere mate voor pluimveebedrijven zijn er technieken als luchtwassers beschikbaar die bij toepassing leiden tot een emissie die lager is dan de eisen uit de AMvB Huisvesting. Bedrijven die dergelijke technieken al hebben toegepast en of kunnen toepassen (ook in bedrijfseconomisch oogpunt), kunnen in principe groeien met het aantal dieren, binnen dit gecorrigeerd plafond. Zij zijn bij een groei van het aantal dierplaatsen dan niet afhankelijk van de mogelijkheid om te kunnen salderen. Veehouderijen waarvoor dergelijke technieken (nog) ontbreken, zoals melkveebedrijven en bedrijven met paarden, zijn eerder aangewezen het doen van een salderingsverzoek bij een toename van het aantal dieren.

Van de veehouderijen in Woensdrecht (provinciaal vergunningsbestand, januari 2010), is er bij 20% sprake van intensieve veehouderij⁴. De economische omvang is beperkt. Er zijn slechts 10 veehouderijen met een omvang van minimaal 70 nge (maat voor een volwaardig inkomen) in de categorie intensieve veehouderij (varkens, pluimvee mestkalveren e.d.). Voor de meeste veehouderijen (melkvee, paarden, geiten, schapen, gemengde bedrijven) in Woensdrecht zijn er nu dus weinig technieken beschikbaar die het mogelijk te maken te groeien met het aantal dieren zonder te hoeven salderen.

De milieuruimte om te groeien binnen het gecorrigeerd emissieplafond is in Woensdrecht zeer beperkt en, op basis van de nu vergunbare technieken, slechts aanwezig bij een klein aantal, grotere intensieve veehouderijen.

Voor alle bedrijven samen is er geen ruimte voor groei van de emissie van ammoniak. Het totale plafond (som van de gecorrigeerde emissieplafonds van de nu actieve bedrijven) is lager dan de nu vergunde emissie. Dat plafond zal ook nog naar beneden worden bijgesteld voor dat deel van de vergunningen (uit december 2004) die niet waren/zijn gerealiseerd.

Ontwikkeling boven het gecorrigeerd emissieplafond mogelijk?

Een toename van de emissie op bedrijfsniveau boven het gecorrigeerd emissieplafond is alleen mogelijk bij saldering en dus bij een per saldo daling van de depositie op de gevoelige habitats. M.a.w. groei van emissie op bedrijfsniveau is alleen mogelijk indien er eerst sprake is van daling van de emissie en depositie van andere veehouderijen in de buurt. De groei van emissie op bedrijfsniveau kan op basis van de verordening immers niet gepaard gaan met een toename van de depositie op de overbelaste en kwetsbare habitats binnen de Natura2000 gebieden.

De milieuruimte voor veehouderijen, uitgedrukt als de mogelijkheid op om bedrijfsniveau te kunnen uitbreiden met de emissie van ammoniak, wordt naast (voldoende) afstand tot de gevoelige habitats in de Natura2000 gebieden, bepaald door de vraag of er voldoende saldo

⁴ Belangrijk is daarbij te vermelden dat die alle bedrijven betreft waar dieren uit de intensieve diercategorieën worden gehouden. In het bestemmingsplan buitengebied wordt slechts aan een gedeelte van deze bedrijven een intensieve bestemming toegekend; dit is alleen wanneer de hoofdtak of een grote neventak met intensieve dieren aanwezig is.

is (door stoppers en krimpers) op de depositiebank. Die mogelijkheden zijn op basis van de huidige inzichten beperkt, vooral voor bedrijven met een depositiepiek van 5 mol of meer op de relevante habitats. Een kwart tot een derde van de veehouderijen in Woensdrecht valt in de categorie met een depositiepiek van 5 mol of meer.

De milieuruimte voor bedrijven nabij de gevoelige habitats is dus zeer beperkt. Omdat die ruimte mede wordt bepaald door de omvang en locaties van de stoppers en krimpers, is dit niet vooraf per bedrijf in kaart te brengen. Wel kan gesteld worden dat de mogelijkheden voor bedrijven op relatief korte afstand van de gevoelige habitats, zeer beperkt zullen zijn.

Veel veehouderijen in Woensdrecht liggen op korte afstand van die gebieden en de mogelijkheden voor groei van de emissie op bedrijfsniveau voor die bedrijven zijn dus niet aanwezig of beperkt.

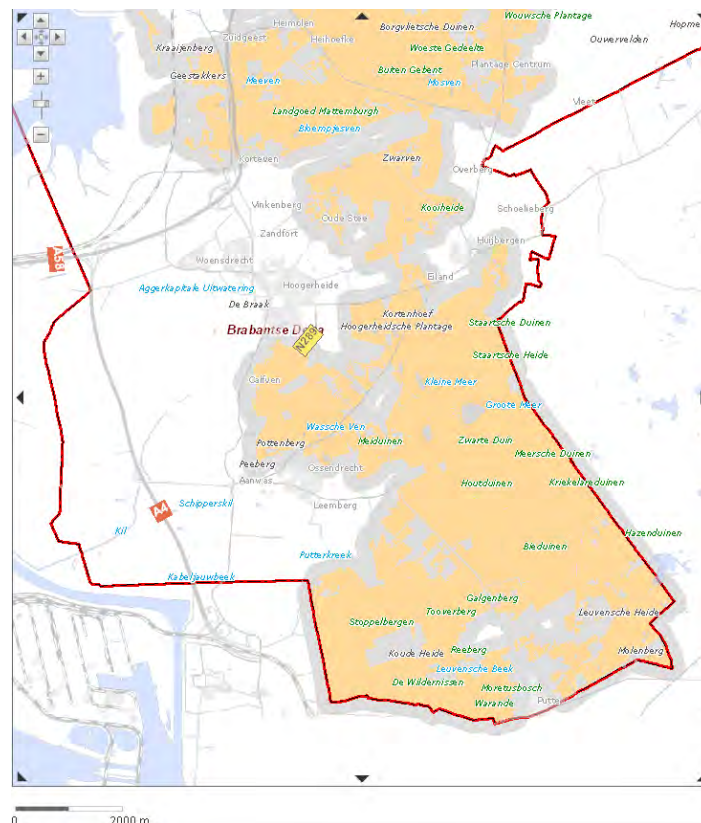
3.1.2

WET AMMONIAK EN VEEHOUDERIJ

Ook het beschermingsregime voor Wav-gebieden (gebieden die op grond van de Wet ammoniak en veehouderij zijn aangewezen als zeer kwetsbare natuur) is van belang voor de milieugebruiksruimte t.a.v. het aspect ammoniak. In de Wav-gebieden en in een zone van 250 meter hebben bedrijven te maken met een gecorrigeerd emissieplafond (vergunde emissie gecorrigeerd voor de AMvB Huisvesting). Saldering is hierbij niet de orde. In onderstaande afbeelding 3.1 zijn de zeer kwetsbare Wav-gebieden mét 250 meter-zones weergegeven.

Afbeelding 3.1

Zonering op grond van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) in de gemeente Woensdrecht (bron: Wav-kaart, provincie Noord-Brabant (2008)).

In onderstaande tabel 3.1. is het aantal veehouderijen dat gelegen is in een Wav-zone weergegeven. Ruim 40% van de veehouderijen in Woensdrecht is gelegen in een Wav-zone. Van de bedrijven met een (neven)tak intensieve veehouderij ligt bijna de helft in een Wav-zone. Het betreft vooral kleinere veehouderijen.

Tabel 3.1

Veehouderijen gelegen in een WAV-zone

Economische omvang veehouderij	Alle veehouderijen (totaal 71)	Veehouderijen met een (neven)tak in de intensieve veehouderij (totaal 44)
0-35 nge	18	17
35 – 70 nge	7	1
> 70 nge	7	3
Totaal	32	21

De Wav-gebieden overlappen grotendeels met de extensiveringsgebieden zoals aangewezen in het gebiedsplan Brabantse Delta en waarnaar ook wordt verwezen in de provinciale Verordening Ruimte fase 1. De ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderijen (of een tak intensieve veehouderij) zijn ingeperkt tot het vigerende bouwblok of (vanaf 1 oktober 2010) tot de bestaande bebouwing.

3.2

GEUR

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) is op 7 november 2006 gepubliceerd in Staatsblad 2006, nr. 531 en in werking gereden op 1 januari 2007. De Wgv beschermt geurgevoelige objecten, zoals woningen, tegen geuroverlast. Dit kan beperkingen stellen aan de mogelijkheden (milieugebruiksruimte) voor nieuwvestigingen, uitbreiding en omschakeling van veehouderijbedrijven.

Voor de agrarische bedrijven die niet tot de intensieve veehouderij behoren (bijvoorbeeld rundveehouderij), zogenaamde dieren zonder geuremissiefactor, geldt een afstandsnorm van 50 meter tot gevoelige objecten in het buitengebied. Ten opzichte van de bebouwde kom geldt voor dergelijke bedrijven een vaste afstandsnorm van 100 meter.

Voor bedrijven met diersoorten met een geuremissiefactor, zoals bedrijven met varkens en kippen, gelden normen m.b.t. een maximale geurbelasting. Voor deze bedrijven in Woensdrecht geldt, indien de gemeente geen eigen norm heeft vastgesteld, de vaste wettelijke norm voor de geurbelasting van maximaal 2 Ou⁵ voor geurgevoelige objecten (zoals woningen) binnen de bebouwde kom en maximaal 8 Ou voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom.

Tabel 3.2

Wettelijke geurnormen en vaste afstanden

Gebied	Norm in Ou/m ³ 98 percentiel
Bebouwde kom	2
Buitengebied	8
Gebied	Vaste afstand
Bebouwde kom	100 meter
Buitengebied	50 meter

⁵ Ou staat voor odour units en is een objectieve maat voor geuroverlast, voorgeschreven door de Wgv. 1 Ou is de concentratie binnen 1 m³ lucht die nog door de meeste mensen net kan worden waargenomen.

WET GEURHINDER EN VEEHOUDERIJ

Gemeentelijk geurbeleid

De gemeenten kunnen, binnen de wettelijk vastgestelde bandbreedte, eigen normen vaststellen die afwijken van de vaste waarden uit de wet. De gemeente Woensdrecht heeft geen eigen geurbeleid vastgesteld, zodat de vaste wettelijke normen van toepassing zijn.

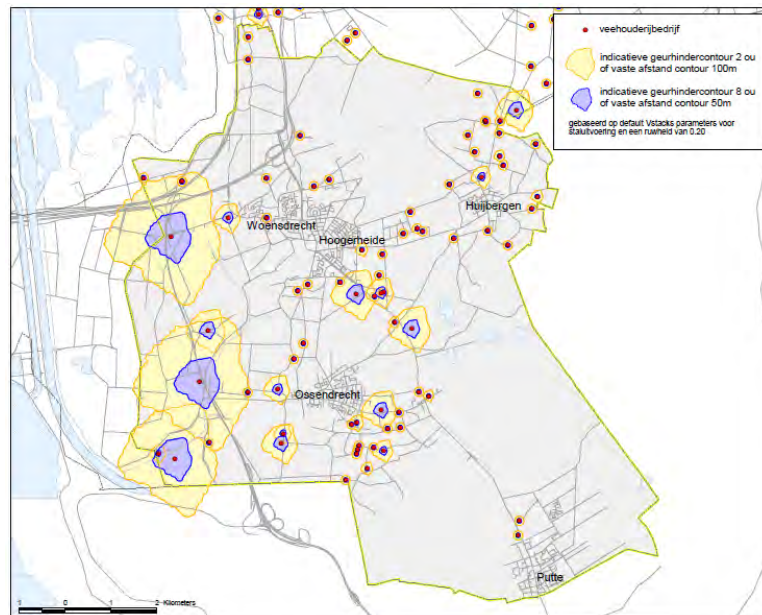
Geurgevoelige objecten

Geurgevoelige objecten zijn gebouwen, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, worden gebruikt.

In de onderstaande afbeelding zijn de geurcontouren (indicatie van de maximale geurbelasting van 2 c.q. 8 Ou per veehouderij) binnen de gemeente Woensdrecht weergegeven. Omdat er in Woensdrecht vooral veehouderijen zijn zonder geuremissiefactor (dus bedrijven met een vaste afstand) is de geurbelasting gemiddeld genomen laag. In het westelijk deel van het grondgebied, een landschappelijk open gebied en dus ook een gebied met weinig geurgevoelige objecten, zijn intensieve veehouderijen met een grotere geuremissie te herkennen,

Afbeelding 3.2

Kaart met indicatieve geurcontouren voor de bebouwde kom (2 ou of afstand van 100 meter) en buiten de bebouwde kom (8 ou of 50 meter)

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) verbiedt het overschrijden van de geurnorm bij gevoelige objecten en beperkt daarmee de milieugebruiksruimte voor veehouderijen, vooral intensieve veehouderijen. Omdat de wet- en regelgeving is veranderd, is er bij intensieve veehouderijen relatief een grotere kans dat de milieuruimte beperkt wordt door de aanwezigheid van geurgevoelige objecten binnen of nabij de maximale geurbelastingscontouren. Door toepassing van technieken als luchtwassers, technieken die de geuremissie en –belasting sterk beperken, is wel groei (van het aantal dieren) binnen een bepaald plafond mogelijk.

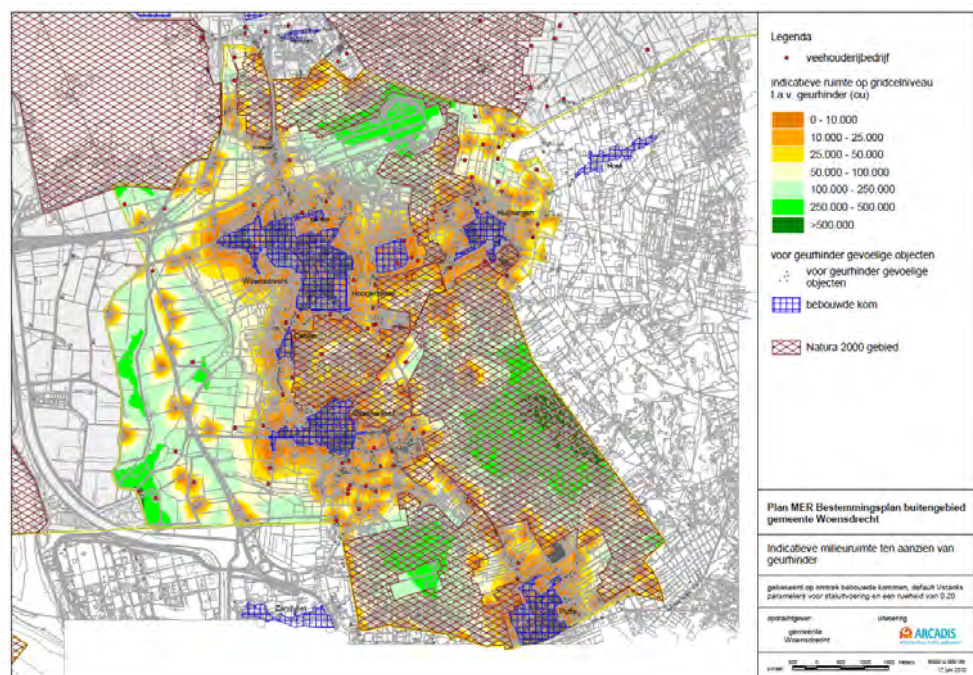
Het voldoen aan de minimale afstanden voor bedrijven met vaste afstanden is, vooral in het buitengebied, oplosbaar op inrichtingsniveau. Omdat deze afstanden al sinds lange tijd gelden, is er meestal geen sprake van een geurgevoelig object die gelegen is binnen de vaste

afstand contour en daarmee ook weinig impact op de milieuruimte voor deze veehouderijen (de vaste afstand verandert immers niet bij een toename van het aantal dieren).

De geurbelasting is afhankelijk van de afstand tot veehouderijbedrijven en de emissie van geureenheden. Onderstaande afbeelding laat de indicatieve ruimte voor geuremissie zien. Deze afbeelding geeft indicatief aan hoeveel Ou veehouderijbedrijven (met dieren waarvoor een emissiefactor geldt, zoals varkens, pluimvee en vleeskalveren) mogen uitstoten, voordat zij tegen de 2 Ou-norm ‘aanlopen’ van de bebouwde kom en tegen de 8 Ou-norm voor het buitengebied. In de afbeelding is te zien dat de milieuruimte in en rondom de woonkernen en woningen in het buitengebied beperkt is. De meeste benutbare milieuruimte voor wat betreft geur (in het oostelijk deel is de geurruimte niet benutbaar vanwege de aanwezigheid van natuurgebieden) is te vinden in het landschappelijk open gebied ten westen van de Brabantse Wal, aan weerszijden van de A4.

Afbeelding 3.3

Indicatieve milieuruimte ten aanzien van geurhinder

In onderstaande tabel is de voor de veehouderijen indicatief weergegeven hoeveel extra geuremissie vergunbaar is, uitgaande van een standaard uitvoering van stallen en een indicatie van de locatie van de bedrijven (stallen, emissiepunten) en de voor geurhinder gevoelige objecten (bebouwde kom en buitengebied).

Tabel 3.3

Milieuruimte veehouderijen met dieren met een geuremissiefactor

Indicatie ruimte voor groei geuremissie	Alle veehouderijen met dieren met een geuremissiefactor	Veehouderijen met een volwaardige tak (minimaal 70 nge) intensieve veehouderij
Geen of nauwelijks ruimte	16	4
Ruimte tot 10.000 Ou	13	3
Ruimte tussen 10.000 en 25.000 Ou	10	0
Meer dan 25.000 Ou	13	3
Totaal	52	10

Het aantal veehouderijen met een substantiële milieuruimte voor een toename van de geuremissie is beperkt, tot circa een kwart tot een derde van de veehouderijen. Voor de meeste veehouderijen (met dieren met een geuremissiefactor) is de milieuruimte m.b.t. geur beperkt.

Net zoals voor ammoniak zullen veel intensieve veehouderijen die willen groeien in het aantal dierplaatsen gebruik moeten maken van technieken om de emissie of belasting te beperken. Die technieken zijn beschikbaar en vergunbaar, maar zullen ook vanuit bedrijfseconomisch oogpunt betaalbaar moeten zijn. In de regel zijn bedrijven met een grotere omvang hiertoe beter in staat dan kleinere bedrijven. Het aantal intensieve veehouderijen in Woensdrecht is beperkt.

3.3

LUCHTKWALITEIT

Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Tot fijn stof worden in de lucht zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer (PM10) gerekend. Fijn stof blijft in de lucht zweven en bestaat uit deeltjes van verschillende grote, van verschillende herkomst, en dus met een verschillende chemische samenstelling. Uit verschillende publicaties is bekend dat fijn stof gezondheidsproblemen en vroegtijdige sterfte kan veroorzaken bij de mens. Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen. Mogelijk vormt dit een beletsel bij de vergunningverlening voor grotere intensieve veehouderijen.

Het voorkomen van nieuwe overschrijdingen is een belangrijk uitgangspunt van de wet- en regelgeving. In het kader van vergunningverlening zal de gemeente Woensdrecht rekening houden met de wet- en regelgeving met betrekking tot fijn stof. Deze wet- en regelgeving is relatief nieuw. Inmiddels is er door het ministerie van VROM gewerkt aan het opstellen van een toetsingskader, een verspreidingsmodel en een handreiking over fijn stof en de landbouw. Voor fijn stof gelden de volgende normen:

- Een jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m³ fijn stof in de buitenlucht;
- Een daggemiddelde concentratie van 50 µg/m³ welke maximaal 35 keer per jaar mag worden overschreden.

Medio 2008 is het verspreidingsmodel uitgekomen, aangevuld met de handreiking en per 24 december 2008 is ook het te hanteren toetsingskader vastgelegd in de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. In het toetsingskader is opgenomen dat de concentratie van fijn stof uitsluitend wordt beoordeeld op woonlocaties en op locaties die voor het publiek toegankelijk zijn. Met behulp van dit toetsingskader en de tabel met emissiefactoren fijn stof kan en zal de gemeente de milieuanvragen toetsen op het onderwerp fijn stof. .

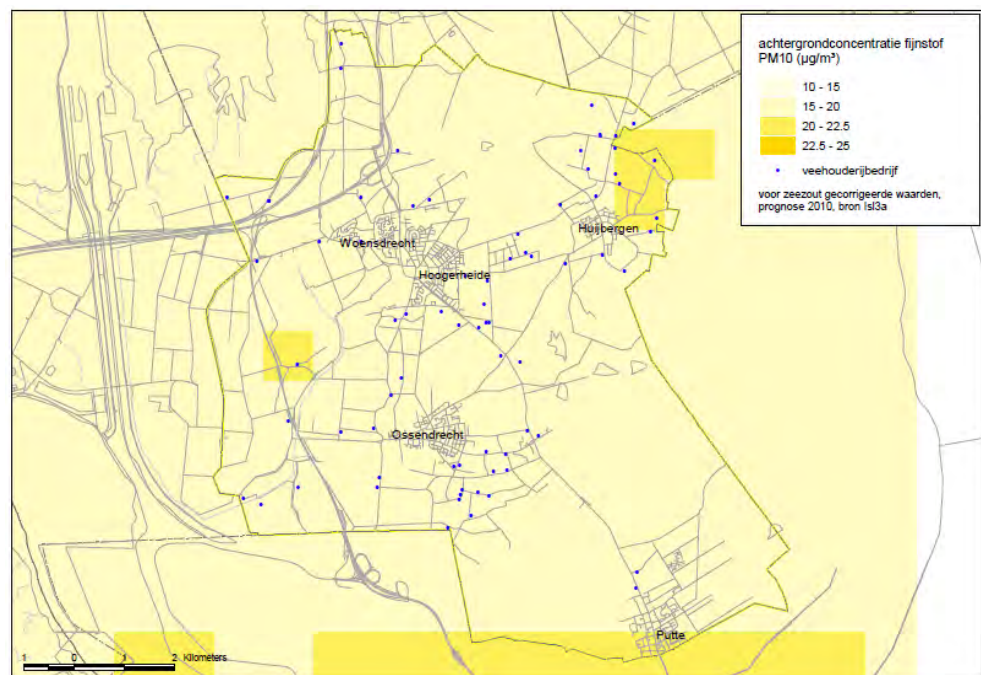
De concentraties worden voor een belangrijk deel bepaald door de heersende achtergrondconcentraties.

Uit de Grootchalige Concentratiekaart Nederland (www.mnp.nl) blijkt dat in 2010 de jaargemiddelde achtergrondconcentratie van fijn stof (PM10) in het buitengebied van Woensdrecht niet hoger is dan 22,5 µg/m³, wat ruim onder de maximale jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m³ fijn stof in de buitenlucht ligt (Zie afbeelding 3.4).

In 2020 zullen de concentraties mogelijk lager zijn, doordat de emissies uit verkeer mogelijk afnemen. Of de emissies uit de veehouderij afnemen hangt af van de bedrijfsontwikkeling. Enerzijds is waarschijnlijk sprake van afname door de maatregelen vanwege de AMvB-Huisvesting (vooral voor intensieve veehouderijen), anderzijds zal tengevolge van het legbatterijverbod en de omschakeling naar scharrelhuisvesting of andere systemen (pluimvee, leghennen) de emissie van fijn stof kunnen gaan toenemen. De verwachting is dat dit in Woensdrecht de emissie tengevolge van het legbatterijverbod niet zal toenemen omdat het slechts 1 bedrijf betreft en deze al gedeeltelijk is omgeschakeld naar alternatieve huisvestingssystemen. Verwacht mag daarom worden dat in Woensdrecht, mede vanwege het beperkt aantal intensieve veehouderijen en de beperkte milieuruimte v.w.b. ammoniak en geur, de emissie en concentratie van fijn stof a.g.v. de veehouderij niet zal toenemen maar eerder afnemen.

Afbeelding 3.4

Achtergrondconcentraties fijn stof gemeente Woensdrecht

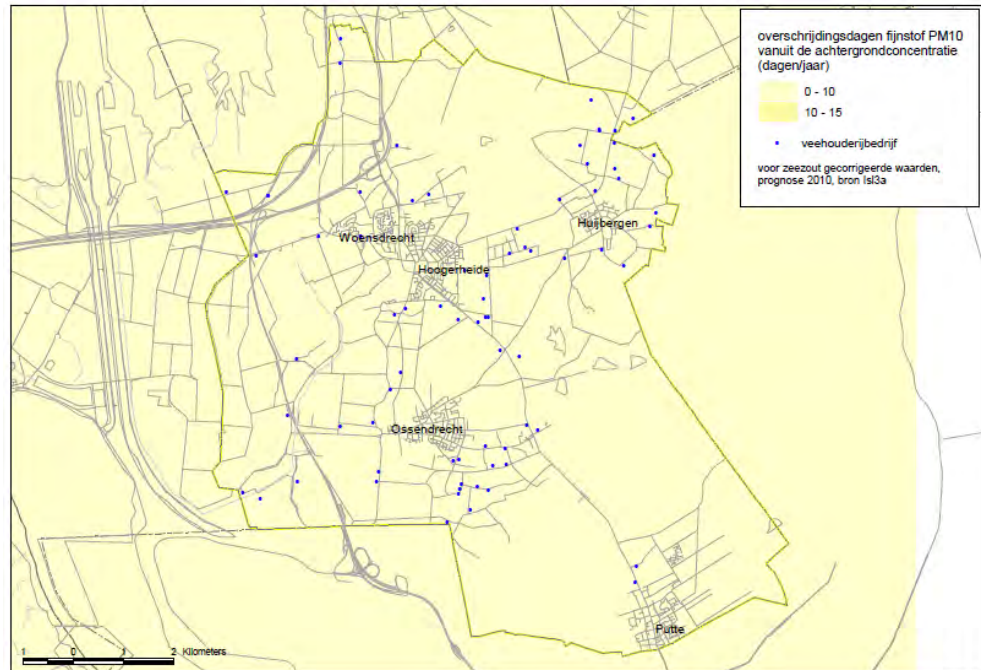
Daarnaast mogen de gestelde grenswaarden niet meer dan 35 dagen per jaar worden overschreden. Onderstaande afbeelding geeft een beeld van de overschrijdingsdagen fijn stof vanuit de achtergrondconcentratie. Op de afbeelding is te zien dat er in de hele gemeente Woensdrecht geen sprake is van meer dan tien overschrijdingsdagen fijn stof in het jaar. Daarmee wordt de wettelijke norm van maximaal 35 keer per jaar niet gehaald.

Er kan dus gesteld worden dat er op het thema fijn stof geen belemmeringen (beperking milieuruimte) noch problemen (hoge concentratie en/of veel overschrijdingsdagen) zijn te verwachten.

Fijn stof is voor veehouderijen in Woensdrecht geen bepalend of beperkend criterium voor wat betreft de milieuruimte. Voor zover die er kunnen zijn of ontstaan, betreft het vooral pluimveebedrijven en is het invloedsgebied beperkt, veel binnen de grens van de eigen inrichting.

Afbeelding 3.5

Aantal overschrijdingsdagen
fijn stof concentratie,
gemeente Woensdrecht

3.4**GELUID**

Wegverkeer is de belangrijkste bron van geluidhinder in Nederland, gevolgd door geluid van burens en vliegverkeer. Vanwege de verspreide ligging van veehouderijen in het landelijk gebied, een gebied met gemiddeld lagere geluidsniveaus, kunnen activiteiten van veehouderijen lokaal geluidsoverlast veroorzaken. Ook kan de wet- en regelgeving ten aanzien van geluid van invloed zijn op de ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijen. Relevante bronnen van geluid zijn bijvoorbeeld ventilatoren, het laden en lossen van vee, voer en mest en indirecte hinder door transportbewegingen (vooral vrachtauto's en tractoren) van en naar de veehouderijen.

Omdat er in Woensdrecht een beperkt aantal veehouderijen aanwezig zijn, het vooral grondgebonden veehouderijen betreft en gemiddeld genomen van beperkte omvang, worden er geen grote knelpunten verwacht op het gebied van geluidsbelasting. Geluid zal vooral voor de grotere intensieve veehouderijen (gebruik van ventilatoren, transport van vee, voer en mest) relevant zijn voor de vergunbaarheid van (nieuwe) activiteiten.

In Nederland zijn er ter bescherming van burgers tegen geluidhinder normen gesteld in de Wet geluidhinder (Wgh).⁶ De gewijzigde Wet geluidhinder (Wgh) is op 1 januari 2007 in werking getreden. De Wgh bevat een uitgebreid stelsel van bepalingen ter voorkoming en bestrijding van geluidhinder door onder meer industrie, wegverkeer en spoorwegverkeer.

⁶ De geluidsbelasting van de agrarische bedrijven (vooral ventilatoren, laden en lossen) wordt gereguleerd via de Wet Milieubeheer/milieuvergunning (voor vergunningplichtige bedrijven, zoals intensieve veehouderijen) of via het Besluit landbouw / meldingen (voor bedrijven die niet vergunningplichtig zijn, zoals melkveebedrijven).

Hierdoor wordt voorkomen dat op gevoelige objecten en terreinen (woningen, scholen, ziekenhuizen, verpleeghuizen, zorginstellingen en woonwagendplaatsen) geluidhinder boven de gestelde (voorkeurs-)grenswaarde komt.

In het landelijk gebied geldt in de regel een richtwaarde van 45 dB(A) als etmaalwaarde voor het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau (bron: Handreiking industrielawaai en vergunning, 1998). Het maximale geluidniveau mag hoger zijn dan dit langtijdgemiddelde, bij voorkeur niet meer bedragen dan 55 dB(A). Voor verkeer van en naar de veehouderijen (de zogenaamde indirecte hinder) gelden andere normen. Voor woningen van derden gelegen aan de aan- en afvoerwegen geldt een voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A). Hogere geluidsniveaus mogen toegestaan worden, bijvoorbeeld als het achtergrondgeluidsniveau in de omgeving ook al hoger is. Ook voor speciale bedrijfsactiviteiten die minder frequent voorkomen, kunnen ruimere voorschriften opgenomen worden.

Vooraf de ligging van woningen van derden (in het buitengebied of de bebouwde kom) ten opzichte van de locaties van de veehouderijen is bepalend voor eventuele geluidhinder en de milieuruimte.

Woningen

Volgens het VNG-handboek Bedrijven en Milieuzonering (2009) bedraagt voor het thema geluid de aan te houden afstand minimaal 50 meter tussen een inrichting en een gevoelige functie (wonen). Deze afstand is kleiner dan de vaste afstand die geldt voor geurhinder voor objecten in de bebouwde kom en gelijk aan de afstand voor het buitengebied (voor bedrijven zonder geuremissiefactor, zoals melkveehouderijen. Voor (grotere) intensieve veehouderijen kan een grotere afstand t.a.v. geluid nodig zijn, maar zal ook een grotere afstand t.a.v. geur gelden. De milieuruimte v.w.b. geluid i.v.m. de aanwezigheid van woningen is voor deze bedrijven niet onderscheidend/meer beperkend dan de milieuruimte m.b.t. geur.

Overige geluidgevoelige gebouwen en terreinen

In de omgeving van de veehouderijen zijn geen bijzondere geluidgevoelige gebouwen zoals scholen, ziekenhuizen en verpleeghuizen aanwezig, die beïnvloed zouden kunnen worden door geluid van veehouderijen. Ook geluidgevoelige terreinen, te weten terreinen die behoren bij zorginstellingen en woonwagendplaatsen, liggen niet nabij de veehouderijen.

Stiltegebieden

In de provinciale milieuverordening is binnen de gemeente Woensdrecht een aantal natuurgebieden aangewezen als stiltegebieden. In deze gebieden wordt (ook) niet-agrarische bebouwing en infrastructuur geweerd en gestreefd naar het weren of reduceren van de geluidsbelasting van intensieve recreatie en het beperken van het gebruik van wegen door gemotoriseerd verkeer. Ontwikkeling van veehouderij in of in de directe omgeving van deze gebieden zal vanwege geluid, maar ook op basis van de regels m.b.t. de emissie van ammoniak, niet of beperkt mogelijk zijn. De milieuruimte voor wat betreft geluid i.v.m. de aanwezigheid van stiltegebieden is voor deze bedrijven niet onderscheidend/meer beperkend dan de milieuruimte m.b.t. ammoniak.

HOOFDSTUK

4 Scenario's

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke uitgangspunten zijn toegepast bij de scenario-ontwikkeling voor de intensieve veehouderij en de melkrundveehouderij. Wat de referentiesituatie in 2020 is voor de gemeente Woensdrecht en hoe het scenario's is uitgewerkt.

4.1

HET ONTWERP BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

Bij het opstellen van een nieuw bestemmingsplan buitengebied worden de volgende stappen gevolgd:

Tabel 4.1

Stappenplan bestemmingsplan
Buitengebied Woensdrecht

Omschrijving	Status / planning
Nota van Uitgangspunten: beleidsuitgangspunten voor het bestemmingsplan	Collegebesluit (2 december 2008) Raadsbesluit (12 februari 2009)
Voorontwerp bestemmingsplan: Een eerste vertaling van de inventarisatie en beleidsuitgangspunten in plankaarten (verbeelding), planregels en de toelichting	Ter kennisgeving aan de Raad (29 september 2009)
Inspraak en (voor)overleg, Opstellen planMER	In uitvoering
Vaststellen ontwerp bestemmingsplan en ter inzage legging, samen met dit planMER	Planning: najaar 2010
Zienswijzen indienen, beantwoording zienswijzen en bestemmingsplan ter vaststelling aanbieden aan de raad	Planning: voorjaar/medio 2011
Eventueel beroepsprocedure bij de Raad van State	Na vaststelling bestemmingsplan

De gemeente Woensdrecht heeft haar Nota van uitgangspunten vastgesteld, waarin de belangrijkste bouwstenen voor het (voor)ontwerp bestemmingsplan buitengebied zijn opgenomen. In deze nota is een aantal algemene uitgangspunten opgenomen die vervolgens zijn vastgelegd in het Voorontwerp van het Bestemmingsplan Buitengebied.

Dit planMER is opgesteld op basis van het ontwerp bestemmingsplan.

De volgende uitgangspunten, zoals opgenomen in het voorontwerp bestemmingsplan zijn voor dit planMER relevant:

Intensieve veehouderij⁷

- Uitbreiding van bouwblokken van intensieve veehouderijen of ten behoeve van een nieuwe tak intensieve veehouderij is niet toegestaan
- Omschakeling van een agrarisch bouwblok (niet aangeduid als intensieve veehouderij) of een ander bouwblok naar intensieve veehouderij is niet toegestaan
- Nieuwvestiging van intensieve veehouderijen (op plekken waar nu nog geen bouwblok is) is niet toegestaan.
- Voor grondgebonden veehouderijen is een bestaande intensieve neventak toegestaan met een maximale omvang van 2.000 m² (gebouwde omgeving). Nieuwe intensieve neventakken of uitbreiding van de neventak) boven 2.000 m² wordt in het bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt.

Uitbreiding van IV bedrijven en IV neventakken is al in de partiële herziening Bestemmingsplan Buitengebied 1998, vastgesteld op 14-2-1998, onmogelijk gemaakt. Het gemeentelijk ruimtelijk beleid ten aanzien van intensieve veehouderijen in Woensdrecht dus al geruime tijd stringenter dan het provinciaal beleid.

Grondgebonden agrarische bedrijven, waaronder grondgebonden veehouderijen

- Voor grondgebonden agrarische bedrijven geldt dat het bouwvlak uitgebreid mag worden met maximaal 25% van de bestaande omvang tot een maximum van 1,5 hectare.
- Nieuwvestiging van en omschakeling naar grondgebonden agrarische bedrijven is mogelijk via een wijzigingsbevoegdheid. Hierbij gelden de voorwaarden uit het provinciaal beleid.

Glastuinbouw

- Glastuinbouwbedrijven krijgen de mogelijkheid om door middel van een wijzigingsbevoegdheid uit te breiden tot 3 ha netto glas, mits zij gelegen zijn binnen de bestemming 'Agrarisch gebied' of in het geval het 'Agrarisch gebied met landschappelijk of cultuurhistorische waarden' betreft.
- Nieuwvestiging van of omschakeling naar glastuinbouw is niet mogelijk.

In het ontwerp bestemmingsplan buitengebied hebben 7 agrarische bouwblokken een aanduiding als intensieve veehouderij. Twee agrarische bouwblokken hebben een aanduiding als geitenhouderij (intensief). Voor vijf grondgebonden veehouderijen (in hoofdzaak melkrundvee) is een aanduiding van een intensieve neventak tot 2.000 m² opgenomen⁸. Bouwblokken voor grondgebonden veehouderijen zijn in het voorontwerp bestemmingsplan aangeduid als agrarische bouwblokken (zonder nadere aanduiding).

⁷ Intensieve veehouderij is in het bestemmingsplan als volgt gedefinieerd: een bedrijf met een in hoofdzaak niet-grondgebonden agrarische bedrijfsvoering die is gericht op het houden van dieren, zoals rundveemesterij (exclusief vetweiderij), varkens-, vleeskalver-, pluimvee- of pelsdierhouderij of een combinatie van deze bedrijfsvormen, alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijfsvormen.

⁸ Dit betekent dat niet alle bedrijven in Woensdrecht waar intensieve dieren worden gehouden ook een intensieve aanduiding krijgt. Dit is alleen het geval als het een volwaardige neventak betreft.

Voor de bepaling van de huidige milieubelasting en de mogelijke milieueffecten is uitgegaan is van de vergunde dieraantallen (provinciaal vergunningenbestand). Dat betekent dat er in de analyses die betrekking hebben op de ontwikkeling van intensieve veehouderijen of bedrijven met een neventak intensieve veehouderij aantallen worden gebruikt die afwijken van de hiervoor genoemde aantallen.

4.2

DE REFERENTIESITUATIE EN DE TRENDMATIGE ONTWIKKELING

4.2.1

ALGEMEEN

Deze paragraaf schetst een beeld van de trends, de huidige situatie en de verwachte autonome ontwikkeling van de agrarische sector in Woensdrecht aan de hand van de veehouderijgegevens van de gemeente en de statistische gegevens uit Statline (CBS).

Aangezien het bestemmingsplan buitengebied een looptijd hebben van tenminste 10 jaar, is het voor het planMER relevant om te bepalen hoe de intensieve veehouderij zich autonoom zal ontwikkelen. Als ijkjaar voor de autonome ontwikkeling is 2022 genomen. Voor de inschatting van mogelijke milieueffecten is het van belang een zo goed mogelijke inschatting te maken van de ontwikkeling van de veehouderijen in de gemeente Woensdrecht. Dit vertaalt zich in een schatting van de te verwachten omvang van de veehouderij in Woensdrecht in 2022. Hierbij wordt ook de milieurimte (zie hoofdstuk 3) en de planologische ontwikkelingsmogelijkheden (zie paragraaf 4.1) betrokken.

In bijlage 3 is een analyse opgenomen van de landelijke en regionale trends in de ontwikkeling van veehouderijen.

Als ontwikkeling van bedrijven in de land- en tuinbouw in Nederland worden drie richtingen onderscheiden:

- I. Een internationale georiënteerde landbouw.
- II. Een regionaal georiënteerde multifunctionele landbouw.
- III. Bedrijven die worden beëindigd. De “stoppers” bieden ruimte voor de bedrijven die zich door ontwikkelingen op basis van een internationale dan wel regionale oriëntatie.

De melkveebedrijven kunnen ingedeeld worden bij alle drie ontwikkelingsrichtingen. De intensieve veehouderijen zijn vooral ingedeeld bij de ontwikkelrichting I en III. De productie vindt zo efficiënt mogelijk plaats. Verlaging van de kostprijs in combinatie met verhoging van de toegevoegde waarde en kwaliteit is een voorwaarde om te kunnen blijven concurreren. De ontwikkeling voor deze agrarische ondernemingen wordt voor een belangrijk deel bepaald door de internationale concurrentiepositie. Schaalvergroting, intensivering, kwaliteitsverbetering en toegevoegde waarde zijn belangrijke strategieën voor de toekomst. Dit onder de voorwaarden van de maatschappelijke veranderingen en eisen die gesteld worden.

Algemene trend voor de melkveebedrijven, varkensbedrijven en pluimveebedrijven is dat het aantal bedrijven afneemt en de gemiddelde grootte per bedrijf toeneemt. De verwachting is dat het aantal kalverbedrijven min of meer stabiel blijft. De veestapel vertoont een grillig verloop, maar zal naar verwachting relatief stabiel blijven.

Eisen t.a.v. milieu en dierenwelzijn dwingen vooral intensieve veehouderijen tot investeringen, die vooral door grotere en groeiende bedrijven kunnen worden opgebracht. Voor melkveebedrijven zijn er nog weinig technieken voor reductie van emissies beschikbaar en voorgeschreven.

4.2.2

ONTWIKKELING VEEHOUDERIJBEDRIJVEN IN WOENSDRECHT

Huidige situatie Woensdrecht

Op basis van de gegevens uit de milieuvergunningen (peildatum begin 2010) zijn in onderstaande tabel de veehouderijen in Woensdrecht onderverdeeld naar type en economische grootte. De bedrijfsgrootte is uitgedrukt in Nge.

Tabel 4.2

Woensdrechtse bedrijven, ingedeeld naar diersoort en grootte van het bedrijf (bron: vergunningenbestand gemeente)

NGE ⁹	alle bedrijven	<35 Nge	35-70 Nge	70-140 Nge	>=140 Nge
rundvee	34	17	5	8	4
varkens	9	1	1	2	5
pluimvee	7	5	0	0	2
geiten	3	0	1	0	2
schapen	5	5	0	0	0
gemengd	2	0	0	2	0
paarden	11	7	3	1	0
<i>totaal</i>	<i>71</i>	<i>35</i>	<i>10</i>	<i>13</i>	<i>13</i>

WAT IS NGE?

De Nederlandse grootte-eenheid (nge) is een reële economische maatstaf die gebaseerd is op het brutostandaardsaldo (bss, opbrengsten minus bepaalde specifieke kosten). Het is een maat waarmee de economische omvang van agrarische activiteiten wordt weergegeven. Een nge staat bij prijsniveau 2002 (Landbouwtellingen 2005 en 2006) voor 1.400 euro aan saldo (bron: www.lei.wur.nl).

Uit tabel 4.2 valt op te maken dat circa 50 procent (35 van de 71) van de bedrijven kleiner is dan 35 Nge en als hobbymatig of parttime is aan te merken. Voor deze bedrijven geldt dat er weinig commerciële groeiverwachting vanuit gaat. Het gaat hier vaak om wat oudere bedrijven, die weinig tot geen financiële ruimte hebben om te groeien. Eisen t.a.v. milieu en dierenwelzijn kunnen voor een deel van deze bedrijven een aanleiding zijn om te stoppen of om te schakelen omdat zij de vereiste verbeteringsinvesteringen niet kunnen doen.

Tevens valt uit tabel 4.2 op te maken dat bijna 50 procent (36 van de 74) van de bedrijven in hoofdzaak rundveehouderijen zijn, waarvan de helft overigens ook is aan te merken als hobbymatig/parttime.

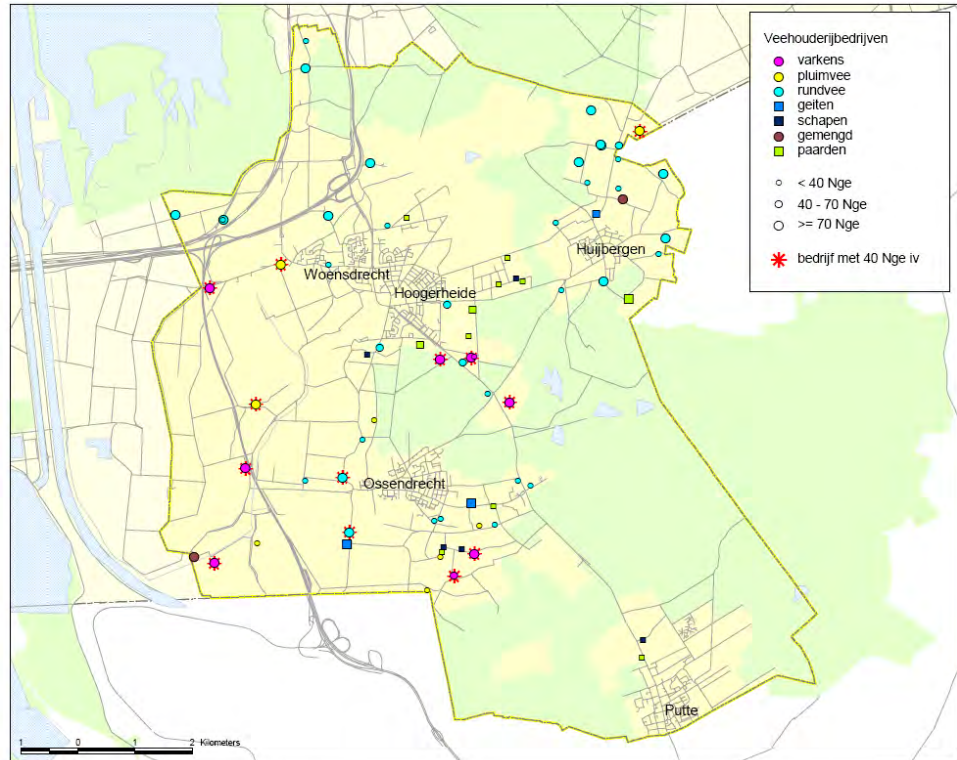
In afbeelding 4.1 is een kaart opgenomen van de verdeling van de agrarisch bedrijven over het grondgebied van de gemeente Woensdrecht. Daarbij valt op dat er sprake is van een behoorlijke spreiding over het gebied, waarbij in het zuidoostelijke gedeelte nauwelijks bedrijven aanwezig zijn. Dit is gemakkelijk te verklaren, gelet op het feit dat het natuurgebied (met de status van Natura2000) betreft.

⁹ Classificatie op basis 2/3 van de nge = type dan bedrijf = type, anders gemengd.

Door de verspreide ligging van de veehouderijbedrijven is er geen tot nauwelijks sprake van problemen met de cumulatieve milieubelasting door veehouderijen voor aspecten als geur en geluid. In bijlage 2 is onderstaande kaart opgenomen op A3 formaat.

Afbeelding 4.1

Typen en omvang
veehouderijbedrijven in de
gemeente Woensdrecht

4.3

OPBOUW SCENARIO'S

4.3.1

SCENARIO'S EN GEEN BELEIDSLTERNATIEVEN

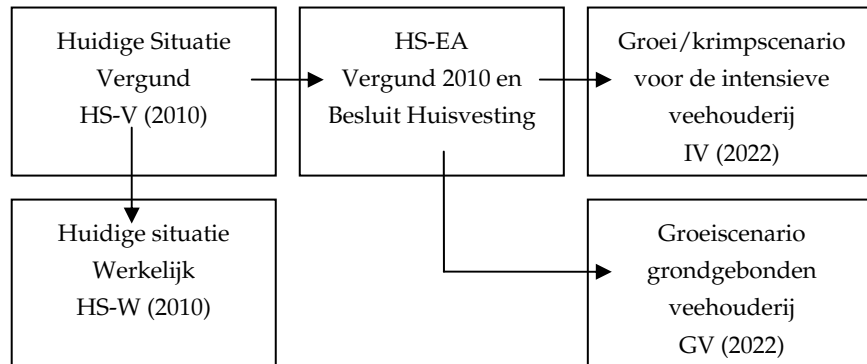
Om de effecten die samenhangen met het nieuwe bestemmingsplan te kunnen beoordelen is het van belang de nieuwe ontwikkelingen te vergelijken met de bestaande situatie. Daartoe is een aantal scenario's onderzocht.

Het bestemmingsplan buitengebied van Woensdrecht is conserverend van aard en een voorzetting van eerder genomen besluiten. Er zijn weinig tot geen aangrijpingspunten voor beleid met minder negatieve effecten voor het milieu. Het definiëren van meerdere beleidsopties/ alternatieven die in het planMER onderzocht en vergeleken worden is daarom ook niet zinvol. Meer aan de orde is de vraag in hoeverre de milieuruimte, met name op het gebied van ammoniak in relatie tot Natura2000-gebieden, mogelijkheden bieden voor ontwikkelingen of juist sterk sturend zijn voor die ontwikkelingen. Daarom is in dit planMER ingegaan op de milieuruimte (zie hoofdstuk 3), de effecten van de verwachte "trendmatige" ontwikkeling van de intensieve veehouderij, de benutting van de planologische ruimte die voor grondgebonden veehouderijen wordt geboden en de latent aanwezige milieuruimte (verschil tussen vergund en feitelijk bezet). Hierbij is voorgebouwd op het advies van de commissie m.e.r.

Zie afbeelding 4.2 voor een overzicht van de scenario's.

Afbeelding 4.2

Scenario's planMER

SCENARIO HS-V

Het definiëren van de bestaande situatie vormt daarbij het startpunt. In de Huidige Situatie Vergund (HS-V) is deze bestaande situatie berekend. Deze is gebaseerd op de vergunde aantallen dieren en stallen.

SCENARIO HS-W

Omdat bekend is dat niet alle vergunningen maximaal gebruikt worden in Nederland, wordt de Huidige Situatie Vergund vergeleken met het opgegeven aantal gehouden dieren (op het schaalniveau van de gemeente Woensdrecht) in de CBS landbouwtellingen: de Huidige Situatie Werkelijk (HS-W). Deze situatie wordt uitsluitend vergeleken met de Huidige Situatie Vergund t.b.v. het aspect ammoniak/Natura2000, omdat deze extra referentiesituatie daarvoor relevant is.

SCENARIO HS-EA

Omdat veehouderijen gedurende de planperiode autonoom moeten voldoen aan het Besluit Huisvesting en de daarin opgenomen maximale emissiewaarden, is de invloed van de maximale emissiewaarden uit dit besluit op de emissies en milieubelasting (ammoniak, geur) in beeld gebracht, de Huidige Situatie Emissiearm (HS-EA).

De beide ontwikkelingsscenario's (intensieve veehouderij en melkvee) gaan uit van groei en/of krimp van veehouderijen gedurende de planperiode. Deze scenario's vormen het hart van de analyses van milieueffecten in dit planMER.

SCENARIO IV

Het scenario voor de intensieve veehouderij (groei en krimp) is vooral ingestoken op basis van de verwachte ontwikkeling in die sector: een afname van het aantal bedrijven waarbij vooral kleine bedrijven stoppen en grotere bedrijven groeien. De milieuruimte en ook planologische ruimte voor groei van gespecialiseerde intensieve veehouderijen is beperkt.

SCENARIO GV

Het scenario voor de grondgebonden veehouderijen (groei) is vooral ingestoken als risico scenario: hoe zou de emissie en depositie van ammoniak zich kunnen ontwikkelen als de grondgebonden veehouderijen gebruik maken van de planologische ruimte (groei bouwblok tot 25%, maximum 1,5 hectare) die het bestemmingsplan biedt. En een vergelijking met de randvoorwaarden die gelden t.o.v. milieu, vooral Natura2000: is er wel milieuruimte voor een dergelijke ontwikkeling? Dit scenario is vooral relevant voor het thema ammoniak.

4.4

VERGUNNING VS WERKELIJK GEBRUIK

Zoals ook de commissie m.e.r. in de uitgebrachte richtlijnen aangeeft, is de vergunde situatie niet altijd in overeenstemming met het werkelijke aantal gehouden dieren. Daarom is inzichtelijk gemaakt hoe groot dit verschil ongeveer is binnen de gemeente Woensdrecht.

De vergelijking is gemaakt aan de hand van de metellingen van het CBS. Een verschil tussen beide cijfers, kan ontstaat door niet opgerichte stallen of stallen waar tijdelijk geen dieren in aanwezig zijn.

Uit onderstaande tabel kan geconcludeerd worden dat er een verschil van 40 % procent is tussen de Vergunde en de Werkelijke Huidige Situatie in de gemeente Woensdrecht. Omdat niet bekend is op bedrijven het verschil veroorzaken, is voor het in beeld brengen van de Huidige Situatie Werkelijk een aanname gedaan dat het verschil van 40 % op alle bedrijven aanwezig is.

Tabel 4.3

Aantal dieren en emissies vergunning vs. Werkelijk gebruik (HS-V versus HS-W)

	CBS 2009 aantal dieren	Vergunning Aantal dieren	Bezetting	Vergunning emissie NH3	Indicatie CBS emissie NH3 bezetting x emissie ^{10*}
Melk- en kalf-, vlees- en weidekoeien	691	1610	43%	15565	6680
Overig melk- en fokvee ^{11*}	700	619	113%	2413	2729
Vleeskalveren	599	732	82%	1832	1499
Overig vlees- en weidevee	1673	2159	77%	16125	12495
Fokvarkens	1150	1769	65%	4540	2951
Biggen ^{12*}	3631	5586	65%	1901	1236
Vleesvarkens	6768	21000	32%	26389	8505
Leghennen (inclusief ouderdieren)	77892	86650	90%	3925	3528
Vleeskuikens (inclusief ouderdieren)	140000	148040	95%	11843	11200
Geiten	2148	3919	55%	6041	3311
Schapen	1444	1908	76%	1336	1011
Paarden en pony's	183	246	74%	1078	802
Overige hokdieren	0	25	0%	30	0
Totaal				93018	55948
Verschil tussen vergunningen en CBS				40%	

¹⁰ De bezetting van >100% voor overig melk- en fokvee wordt waarschijnlijk veroorzaakt door niet in de vergunning opgenomen aantallen "bijbehorend jongvee"

¹¹ Voor biggen is het bezettingspercentage genomen van fokvarkens, om te corrigeren voor biggen bij de zeug die wel in de CBS-gegevens geteld zijn maar niet in de vergunningen. (Biggen (origineel) 4438)

¹² De aanname is zo gekozen dat de procentuele afname of toename in aantal dieren ook van toepassing is op de NH3 emissies van het CBS.

In hoofdstuk 5, paragraaf 5.1, is beschreven, wat het verschil is tussen de depositie op basis van de vergunde situatie (peildatum begin 2010) en indien wordt uitgegaan van een gemiddelde van 40% verschil tussen vergund en werkelijk. Het verschil van 40% is dus generiek per bedrijf gecorrigeerd, gegevens uit de metellingen per bedrijf zijn niet beschikbaar gesteld.

4.5

SCENARIO INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

De volgende uitgangspunten zijn in dit scenario gehanteerd:

- Agrarische bedrijven met een tak intensieve veehouderij (gespecialiseerd of als neventak) met varkens of pluimvee, in totaal kleiner dan 40 nge, stoppen met die intensieve tak.
- Agrarische bedrijven met een tak intensieve veehouderij met varkens of pluimvee kleiner dan 70 nge en gelegen in onderstaande zones stoppen met de intensieve tak:
 - binnen 500 meter van een Natura 2000 gebied;
 - binnen 250 meter rond zeer kwetsbare verzuringsgevoelige natuurgebieden in verband met Wet ammoniak en veehouderij;
 - binnen 400 meter rondom kernen (i.v.m. weinig milieuruimte op het gebied van geur en ruimtelijke claims)
- Agrarische bedrijven groter dan 70 nge in bovenstaande zones worden beschouwd als blijvers.
- Alle andere agrarische bedrijven worden beschouwd als potentiële groeiers. Waarbij de groei in deze modellering wordt bepaald aan de hand van de individuele geurruimte en de mogelijkheden die er nog zijn op het bouwblok zoals aangegeven in het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied. Deze laatste analyse is uitgevoerd aan de hand van informatie over het bebouwingspercentage van de bedoelde bouwblokken.

Aan de hand van de genoemde uitgangspunten zijn er berekeningen en analyses uitgevoerd¹³. De veehouderijen zijn hierbij als volgt geclassificeerd:

Tabel 4.4

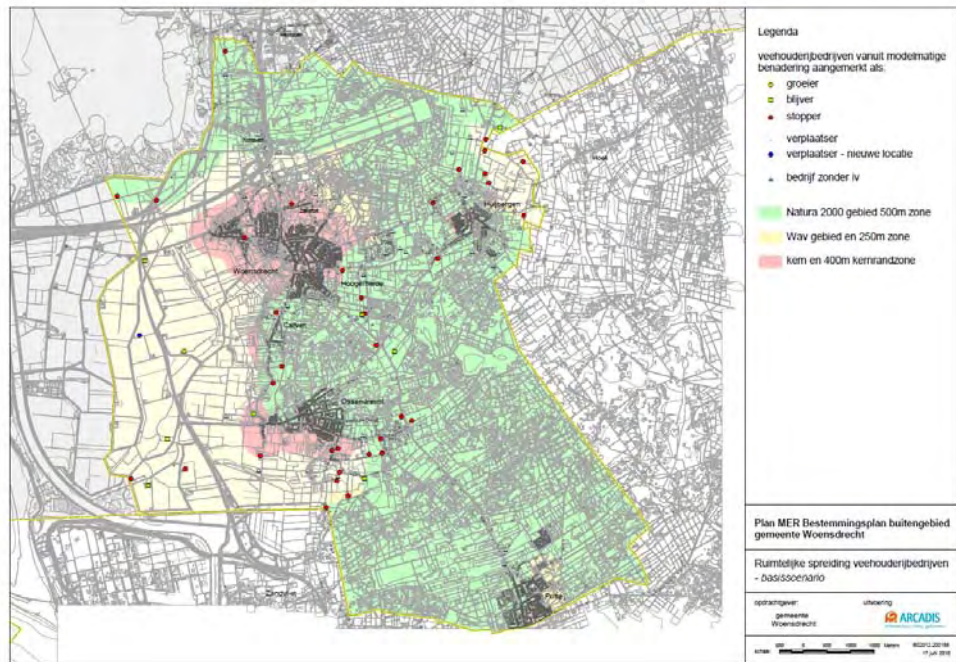
Typering bedrijven voor het scenario intensieve veehouderij – voor correctie

Ontwikkeling intensieve veehouderij	Gemeente Woensdrecht
Groeier	1
Blijver	8
Stopper	35
Verplaatser (info gemeente)	1
Bedrijven zonder intensieve veehouderij	26
Totaal aantal veehouderijen (vergunningen)	71

¹³ Zoals ook in paragraaf 4.1 beschreven is, zijn in deze analyse alle bedrijven met dieren die onder IV vallen betrokken in de analyse. Dus niet alleen de 14 bedrijven waarvoor een (gedeeltelijke) IV bestemming is opgenomen.

Afbeelding 4.3

Classificatie van IV-bedrijven
t.b.v scenario intensieve
veehouderij

Na uitvoering van de hiervoor beschreven typering is gebleken dat het enige bedrijf dat als groeier is aangemerkt, in het voorontwerp van het bestemmingsplan ten onrechte een groter bouwblok is toegekend. Dit is inmiddels door de gemeente, in aanloop naar de vaststelling van het ontwerp aangepast. De omvang van bouwblok in het ontwerp biedt geen ruimte meer voor de groei, zoals die becijferd was. Het bedrijf wordt daarmee een blijver in plaats van een stopper.

Tabel 4.5

Typering bedrijven voor het
scenario intensieve veehouderij
– na correctie

Ontwikkeling intensieve veehouderij	Gemeente Woensdrecht
Groeier	0
Blijver	9
Stopper	35
Verplaatser	1
Bedrijven zonder intensieve veehouderij	26
Totaal aantal landbouwbedrijven	71

In dit scenario is ook uitgegaan van de verplaatsing van een bedrijf, een lopend initiatief.

4.6

SCENARIO GRONDGEBONDEN VEEHOUDERIJ

Zoals in hoofdstuk drie ook is weergegeven geldt er een strikt beoordelingskader voor de ammoniakdepositie op de Natura2000-gebieden. Samenvattend kan daarover worden gesteld dat er per saldo geen toename van depositie mag zijn op de Natura 2000-gebieden en dus groei van emissie, zonder voldoende krimpers/stoppers elders die de toename van depositie door de groeiers compenseren, niet mogelijk is.

Toch is in dit planMER onderzocht wat een plaatselijke toename van emissie *theoretisch* voor effect kan hebben. De depositie mag per Natura 2000-gebied immers niet toenemen, maar de toename van de emissie vindt niet altijd op dezelfde locatie plaats als de afname. De toename van de depositie door groei van de grondgebonden veehouderij moet gecompenseerd worden, bijvoorbeeld door de afname van depositie van intensieve

veehouderijen in Woensdrecht of afname van depositie van veehouderijen gelegen buiten de gemeente Woensdrecht. Door een beeld te geven van de theoretische groei kan ingeschat worden in hoeverre een dergelijke compensatie realistisch is.

In het ontwerp van het bestemmingsplan is de maximale toegestane bouwblokvergroting voor grondgebonden agrarische bedrijven 25 %, tot maximaal 1,5 hectare. Daarnaast is er vaak ook nog binnen het toegekende bouwblok enige ruimte. Ook bestaat er de mogelijkheid van omschakeling van een agrarisch bedrijf zonder vee naar een grondgebonden veehouderij.

In het scenario is daarom uitgegaan van een worstcase situatie van 50% groei van de emissie ten opzichte van de vergunde situatie, gecorrigeerd voor de eisen uit het Besluit Huisvesting. Uitgangspunt voor dit theoretisch risicoscenario is dat die groei plaatsvindt bij alle grondgebonden veehouderijen met een omvang van minimaal 40 nge. In dit risicoscenario zit ook verdisconteerd dat omschakeling naar grondgebonden agrarische bedrijvigheid (zoals een grondgebonden veehouderij) planologisch gezien mogelijk is. In dit scenario is ook uitgegaan van de verplaatsing van een bedrijf, een lopend initiatief.

Dit scenario is vooral relevant voor het thema ammoniak (zie ook het advies van de commissie m.e.r.).

5 Effecten

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten voor de aspecten natuur, geur, landschap, cultuurhistorie en archeologie, verkeer, lucht, geluid, bodem en water en gezondheid voor het scenario intensieve veehouderij voor het gehele buitengebied van de gemeente Woensdrecht. Alvorens de effectbeschrijving te behandelen worden eerst enkele algemene beschouwingen gegeven voor een beter begrip hiervan.

5.1 INLEIDING

5.1.1 STUDIEGEBIED

Bij de analyse van de milieugevolgen wordt de gemeente Woensdrecht als geheel studiegebied gezien. Naargelang het type effect dat in beeld wordt gebracht, dient het studiegebied ruimer genomen te worden. Denk bijvoorbeeld aan de ammoniakdepositie op buiten Woensdrecht gelegen Natura 2000-gebieden.

5.1.2 REFERENTIEJAAR VOOR DE ONTWIKKELSCENARIO'S

Omdat het bestemmingsplan buitengebied gemiddeld genomen binnen 10 wordt herzien, geldt als planhorizon – en dus als referentiejaar – de situatie anno 2022.

5.1.3 BEOORDELINGSSCHAAL

De ontwikkeling van de intensieve veehouderij leidt tot effecten voor het milieu. Dit zijn overigens niet altijd negatieve effecten, ook positieve effecten kunnen optreden. In het planMER worden de effecten van de scenario's en alternatieven op verschillende milieueffecten in beeld gebracht en vergeleken met de referentiesituatie. Per thema zijn één of meerdere aspecten geformuleerd, die aan de hand van beoordelingscriteria zijn beoordeeld. De effecten worden kwalitatief beoordeeld met de volgende vijfpunts-beoordelingsschaal:

Tabel 5.1
Vijfpunts-beoordelingsschaal

Score	Omschrijving
+	Positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief ten opzichte van de referentiesituatie

5.2

GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

De ontwikkelingen in het gebied die mogelijk wordt gemaakt door het bestemmingsplan buitengebied leiden tot effecten voor het milieu. Dit hoeven niet altijd negatieve effecten te zijn, maar dit kunnen ook positieve effecten zijn. In het planMER zullen de volgende thema's worden beschreven:

- Ammoniak en Natuur;
- Geur;
- Landschap, cultuurhistorie en archeologie;
- Verkeer, lucht en geluid;
- Water/bodem;
- Gezondheid.

In de hierna volgende subparagrafen wordt aangegeven hoe er in de planMER aan de verschillende thema's zal worden getoetst.

5.3

AMMONIAK EN NATUUR

Methodiek

Het volgende criterium wordt gehanteerd:

- Verandering ammoniakdepositie op Natura2000 gebieden en overige natuurgebieden

Huidige situatie

Algemene kennisschets aanwezige natuur

Het plangebied heeft een groot aandeel aan hoogwaardige natuur. De natuurgebieden in de gemeente Woensdrecht vallen bijna allemaal onder het Natura2000 gebied Brabantse Wal. De Brabantse Wal bestaat uit diverse gebieden die op het grensgebied van het Brabantse hogere zandlandschap en de Zeeuwse kleilandschap van de delta liggen. Het meest westelijke deel van het Kempense Plateau eindigt hier in een hoge steilwand. Loodrecht op deze steilwand bevinden zich enkele beekdalen. Op de Brabantse wal komen meerdere stuifzandgebieden voor, behalve relatief recente stuifduinen betreft het hier ook veel oudere rivierduinen, die zijn ontstaan aan het einde van de laatste ijstijd. Op de overgang van de Brabantse Wal naar de jonge zeeklei van de Oosterschelde ligt het Landgoed Mattemburgh. Hier is door de gradiëntrijke ligging een grote biologische rijkdom. Het Mattemburgh wordt doormiddel van het gebied Kooiheid-Zwartven bestaand uit dennenbos verbonden met het landgoed Grote Meer-Kleine Meer en Kortenhoef. Het noordelijke deel van het landgoed Grote Meer-Kleine Meer bestaat uit zandgronden met daarop plantages van voornamelijk naaldhout met hier en daar stukken landbouwgrond en natuurlijke vennen.; het Grote Meer, Kleine Meer en het Zwaluwmoer. De zuidelijke helft van het landgoed bestaat uit dennenbos, heide en zandverstuivingen.

De natuurgebieden Woensdrechtse heide en het gebied Noordpolder-De Bunt liggen buiten de begrenzing van het Natura 2000 gebied. De Woensdrechtse heide is een open heide gebied met enkele naaldhoutopstanden. Het gebied Noordpolder-De Bunt bestaat uit verschillende heidetypen en ecologisch waardevolle graslanden en bostypen.

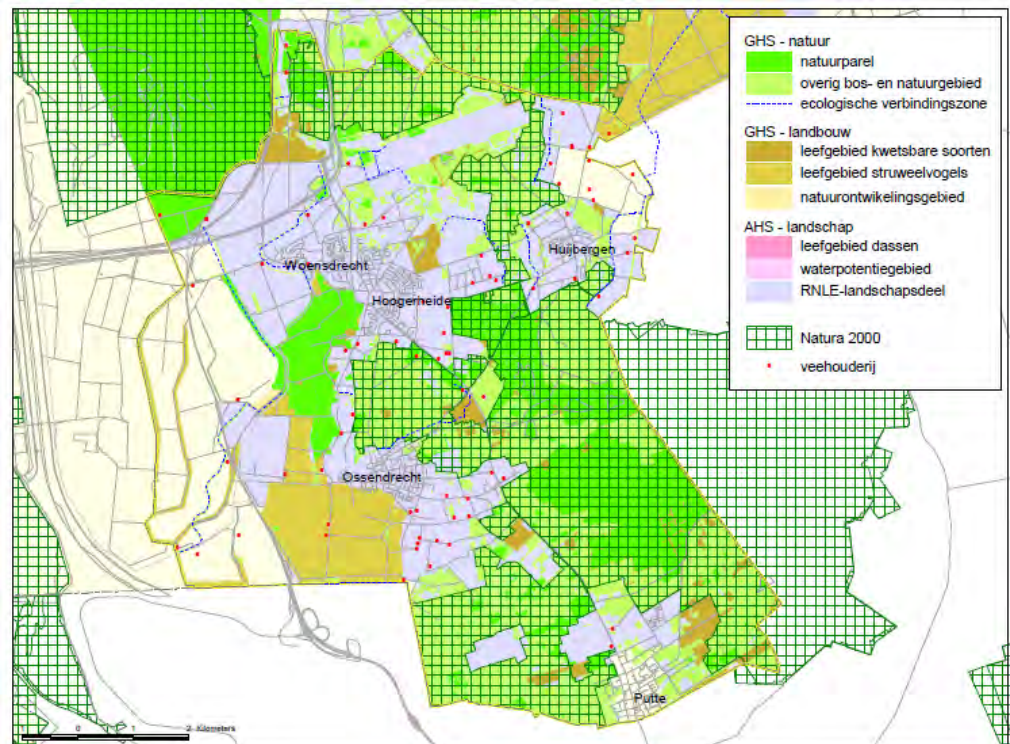
Door de specifieke ligging van de gemeente Woensdrecht is de diversiteit aan verschillende natuurtypen in de gemeente groot. Droge natuurwaarden liggen op korte afstand van belangrijke natte natuurparels.

Ecologische verbindingzones en EHS/GHS

In de gemeente Woensdrecht zijn daarnaast een aantal Ecologische Verbindingszones (EVZ) gelegen. Deze zijn gelegen aan krekken, beken of waterlopen. De EVZ's liggen verspreid over de drie verschillende landschappen in de gemeente: op de Brabantse Wal, het Zandlandschap en het Zeekleilandschap. Als EVZ zijn aangemerkt de Overberg, Eiland, Weverbeek, kabeljauwbeek, Agger, 't Spanjooltje en Calfven. In onderstaande afbeelding zijn de gevoelige gebieden (op basis van de interim-structuurvisie van de provincie) in de gemeente Woensdrecht opgenomen.

Afbeelding 5.1

Gevoelige gebieden in de gemeente Woensdrecht

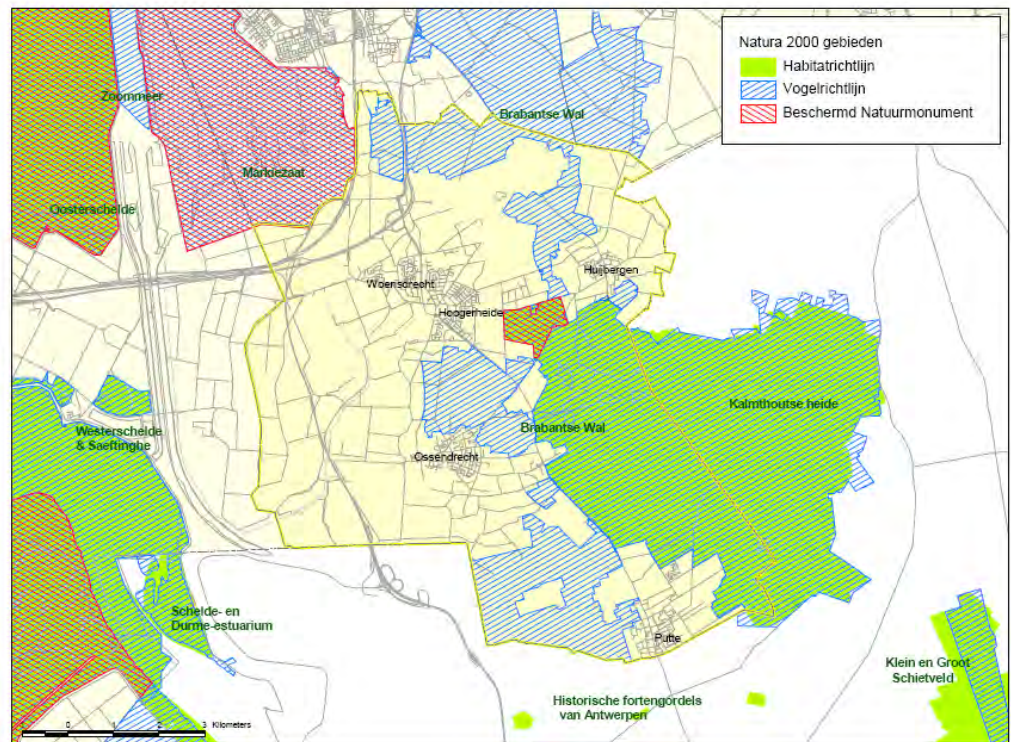

Natura 2000

In en rondom de Gemeente Woensdrecht zijn enkele gronden aanwezig die behoren tot de Nederlandse Natura 2000-gebied. Het gaat om de Natura 2000-gebieden: "Brabantse Wal", "Markiezaat", "Westerschelde en Saeftinghe", "Oosterschelde" en "Zoommeer"

Afbeelding 5.4

Natura 2000 gebieden in en rondom de gemeente Woensdrecht

Autonome ontwikkeling

Het natuurbeleid en de natuurbeschermingswet- en regelgeving worden verondersteld niet te wijzigen. Belangrijkste te verwachten ontwikkeling is het beschikbaar komen van beheerplannen Natura2000, gevolgd door definitieve aanwijzingsbesluiten. Er zijn in en nabij Woensdrecht geen andere noemenswaardige natuurontwikkelingen bekend die een rol zouden moeten spelen in het planMER.

De provincie Noord-Brabant heeft voor de gemeente Woensdrecht een aantal EHS-gebieden aangewezen. Daarnaast zijn door de provincie in de gemeente verschillende Ecologische verbindingzones aangewezen. Uitwerking van deze verbindingzones moet nog plaatsvinden. In het Natuurbeheerplan heeft de provincie Noord-Brabant in 2009 de natuurdoelen voor de EHS-gebieden vastgelegd. De basis van dit plan bestaat uit een tweetal kaarten:

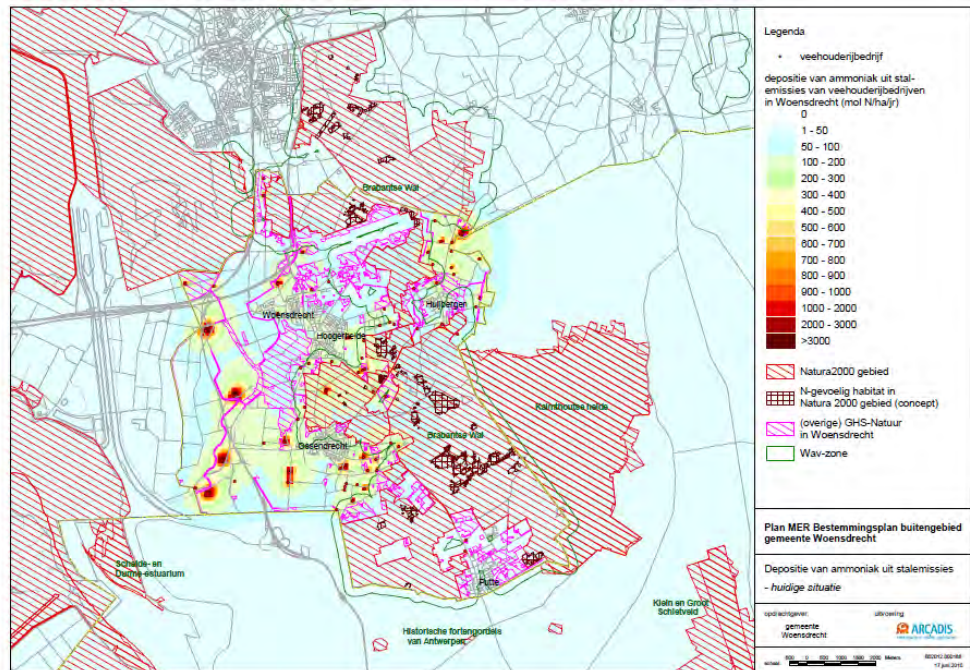
- Beheertypenkaart;
- Ambitiekaart.

De meeste natuurbeheertypen zijn te vinden ten oosten van de plaats Ossendrecht in het zuidoosten van de gemeente Woensdrecht. Hier bevinden zich voornamelijk de natuurdoeltypen: Dennen-, eiken- en beukenbos, Droog bos met productie, Vochtig bos met productie en Zandverstuiving. Ten oosten van Ossendrecht liggen de natuurdoeltypen: Zwakgebufferd ven en Vochtig bos met productie. In de omgeving van Woensdrecht zijn de natuurdoeltypen Moeras, Haagbeuken- en essenbos, Vochtig hooiland, Bloemdijk, Vochtige heide en Kruiden- en faunarijk grasland gelegen.

In onderstaande kaart is de depositie van ammoniak uit stallen van veehouderijen uit Woensdrecht weergegeven.

Afbeelding 5.4

Depositie uit stallen van veehouderijen in Woensdrecht, vergunde situatie 2010, HS-V

Scenario's Intensieve Veehouderij en Grondgebonden Veehouderij

In het scenario van de ontwikkeling van de intensieve veehouderij is sprake van een lichte afname van de ammoniakdepositie, doordat er bedrijven stoppen en de bestaande bedrijven overgaan op verbeterde stalsystemen. In het fictieve scenario van de groei van de grondgebonden veehouderij zou sprake zijn van een toename van de ammoniakdepositie.

Van deze ontwikkelingen zijn berekeningen gemaakt en kaarten opgesteld. Deze kaarten verschillen echter visueel zo weinig van elkaar, dat ze niet zijn opgenomen in het rapport. In de tabellen in bijlage 4 is voor de verschillende scenario's wel de depositie uit stallen van veehouderijen in Woensdrecht op de Natura2000 gebieden, binnen en buiten het grondgebied van de gemeente Woensdrecht, weergegeven.

In de tweede tabel in de bijlage is dat voor een groot aantal Natura2000 gebieden als totaal gedaan. In de eerste tabel is dit specifiek voor de gevoelige habitattypen in het Natura2000 gebied de Brabantse Wal aangegeven, omdat deze het meest kwetsbaar/kritisch zijn en het meest bepalend zijn voor de milieuruimte van de veehouderijen in Woensdrecht.

Beide tabellen geven een indicatie van het verschil tussen de depositie op basis van de vergunde situatie en de depositie op basis van de 40% correctie vanwege het verschil tussen vergunde aantallen en de CBS metingen. Dat verschil is ook in depositie aanzienlijk. In hoofdstuk twee is beschreven dat voor de beoordeling van de vergunbaarheid van nieuwe aanvragen in het kader van de Nbw, niet alleen de vergunde situatie maar ook de werkelijke gerealiseerde situatie (peildatum december 2004), als referentie geldt. De milieuruimte is dus kleiner dan op basis van de vergunde situatie, maar zal groter zijn dan op basis van de generieke 40% aftrek. Een zekere fluctuatie van bezetting en vergund/gemeld kan. Waarschijnlijk is in Woensdrecht, door een relatief groot aantal grondgebonden

veehouderijen, meldingsplichtig en niet vergunningsplichtig, het verschil tussen het gemelde aantal dieren en het feitelijk aantal gehouden dieren groot.

Indien dit verschil in beschouwing wordt genomen, is groei van grondgebonden veehouderijen conform het risicoscenario niet mogelijk. Het verschil in emissie en depositie tussen het risicoscenario en de huidige situatie-werkelijk is te groot. Een dergelijk verschil zal niet via saldering opgelost kunnen worden. De milieuruimte voor een ontwikkeling als geformuleerd in het risicoscenario is niet aanwezig.

Beide tabellen laten zien dat de depositie in het scenario intensieve veehouderij afneemt ten opzichte van de huidige situatie (HS) en ten opzichte van de huidige situatie gecorrigeerd voor de maximale emissiewaarden uit het Besluit Huisvesting. Die afname is zo groot, dat deze gemiddeld genomen de toename van de depositie in de scenario grondgebonden veehouderij "compenseert". De verwachte krimp van de intensieve veehouderijen in Woensdrecht geeft dus milieuruimte voor de groei van emissie van de grondgebonden veehouderij. Uitgaande van de vergunde rechten is een bieden van ontwikkelruimte aan de grondgebonden veehouderij, in combinatie met een stringent beleid ten opzichte van de intensieve veehouderij, niet onrealistisch. Natuurlijk speelt hier ook een afhankelijk in tijd mee: er moet eerst sprake zijn van afname van depositie voordat deze via de provinciale depositiebank toegewezen kan worden aan ontwikkeling met een groei boven het gecorrigeerd emissieplafond.

Zonder een dergelijk saldo op de bank is benutting van de planologische ruimte voor de grondgebonden veehouderijen vooral aan de orde indien dit niet gepaard gaat met een belangrijke toename van de ammoniakemissie. Omdat er nu nog weinig technieken als emissiearme stallen of technieken als luchtwassers beschikbaar of toepasbaar zijn voor deze sector, ligt groei van het aantal dieren niet voor de hand.

Effectbeschrijving verandering depositie op natuurgebieden

Het scenario intensieve veehouderij leidt tot een afname van stikstofdepositie. In de gemeente Woensdrecht is een aantal verzurings- en vermistingsgevoelige natuurbeheertypen gelegen, waaronder "Vochtige heiden" en "Zwakgebufferd ven" en "Dennen-, eiken- en beukenbossen". In het scenario intensieve veehouderij zorgt de afname van emissies en deposities voor een positief effect (+) op de natuurbeheertypen ten opzichte van de referentiesituatie (vergunningen, HS).

Het scenario grondgebonden veehouderij zorgt voor een mogelijke toename van de depositie. Op grond van de huidige jurisprudentie en regelgeving is er geen milieuruimte voor dit theoretisch risicoscenario. De toename kan onvoldoende gecompenseerd worden omdat de feitelijke situatie wordt meegenomen bij het beoordelen van de referentiesituatie. Vooral voor grondgebonden veehouderijen wijkt deze naar verwachting sterk af van het werkelijk aantal gehouden dieren.

De daling van de depositie door de krimp van de intensieve veehouderij compenseert voor een belangrijk deel de toename bij groei van emissie van ammoniak in het risicoscenario. Ten opzichte van de huidige vergunde situatie is de depositie bij combinatie van beide scenario's gelijk of iets lager dan de depositie op basis van de huidige vergunde situatie.

Voortoets Natura2000 gebieden

De gebieden die beïnvloed worden door het scenario intensieve veehouderij betreffen enkele Natura 2000-gebieden op Nederlands grondgebied. Om eventuele effecten te beoordelen, is een Voortoets Passende Beoordeling opgesteld in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw). Deze Voortoets Passende Beoordeling is opgenomen in bijlage 2 bij dit planMER. Voor een beschrijving van de referentiesituatie voor deze Natura 2000-gebieden wordt verwezen naar de Passende Beoordeling in bijlage 2. Op basis van de Voortoets Passende Beoordeling waarin het scenario intensieve veehouderij vergeleken is met de referentiesituatie kan het volgende geconcludeerd worden:

- In het scenario intensieve veehouderij neemt ten opzichte van de referentiesituatie de depositie van stikstof af. Uit de voortoets Passende Beoordeling blijkt dat significante effecten van de depositie van stikstof bij voorbaat zijn uitgesloten. Een Passende beoordeling is niet vereist. Het voorgenomen beleid van het terugdringen van de stikstofdepositie levert een positief (+) effect op ten opzichte van de referentiesituatie.
- Bij het risicoscenario grondgebonden veehouderij zijn significante effecten van de depositie van stikstof niet bij voorbaat uitgesloten. Een Passende beoordeling zou dan vereist kunnen zijn, maar dat dit leidt tot een positieve besluitvorming wordt als niet realistisch geacht. Het benutten van de planologische ruimte voor grondgebonden veehouderijen is wel mogelijk, maar slechts in beperkte mate: of er moet geen sprake zijn van een toename van emissie t.o.v. de peildatum december 2004 of saldering is mogelijk via de provinciale depositiebank. In het bestemmingsplan (planregels) dient een voorwaarde te worden opgenomen dat een vergroting van een bouwblok alleen mogelijk indien er voldoende zekerheid is dat er geen sprake is van een belemmering vanwege de Natuurbeschermingswet. In de praktijk zal dit, zolang er nog geen technieken beschikbaar zijn om de emissies voor de grondgebonden veehouderij sterk terug te dringen, benutting van de planologische ruimte slechts in een beperkt aantal gevallen gepaard zal kunnen gaan met een toename van het aantal dierplaatsen.

Effectbeoordeling

De resultaten leiden tot de volgende effectscores voor natuur:

Ten opzichte van HS-vergund	AO	Scenario IV	Scenario GV
Ammoniakdepositie Natura 2000 en overige EHS gebieden	0/+	+	-

Score: + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief, - = negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Stimuleren van verdergaande emissiebeperkende maatregelen dan wettelijk vereist volgens de AMvB-huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven is een mogelijk extra mitigerende maatregel. Ook het stimuleren van de omschakeling van veehouderijen, intensief of grondgebonden, naar extensieve vormen van landbouw of andere ruimtelijke functies (met geen negatieve invloed op de natuurgebieden) is een mitigerende maatregel.

* Voor dit planMER is een voortoets van een passende beoordeling uitgevoerd. Vanwege de Provinciale verordening stikstof en Natura2000 is toename niet mogelijk en dus zijn er ook geen extra effecten te verwachten. De voortoets is bijgevoegd in bijlage 2.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.4**GEUR****Methodiek**

Op basis van het gemeentelijke vergunningbestand is voor de alternatieven met een door ARCADIS ontwikkelde GIS-applicatie berekend en in kaart gebracht welke achtergrondbelasting aan geur optreedt tengevolge van de stalemissies in Woensdrecht. Deze achtergrondbelasting geeft samen met onderstaande milieukwaliteitscriteria een beeld van het leefklimaat in het buitengebied van Woensdrecht.

De volgende criteria worden gehanteerd:

- Leefklimaat binnen de bebouwde kom (geur)
- Leefklimaat buiten de bebouwde kom (geur)

Tabel 5.6

Milieukwaliteitscriteria voor geurhinder (bron: GGD-Richtlijn geurhinder: oktober 2002).

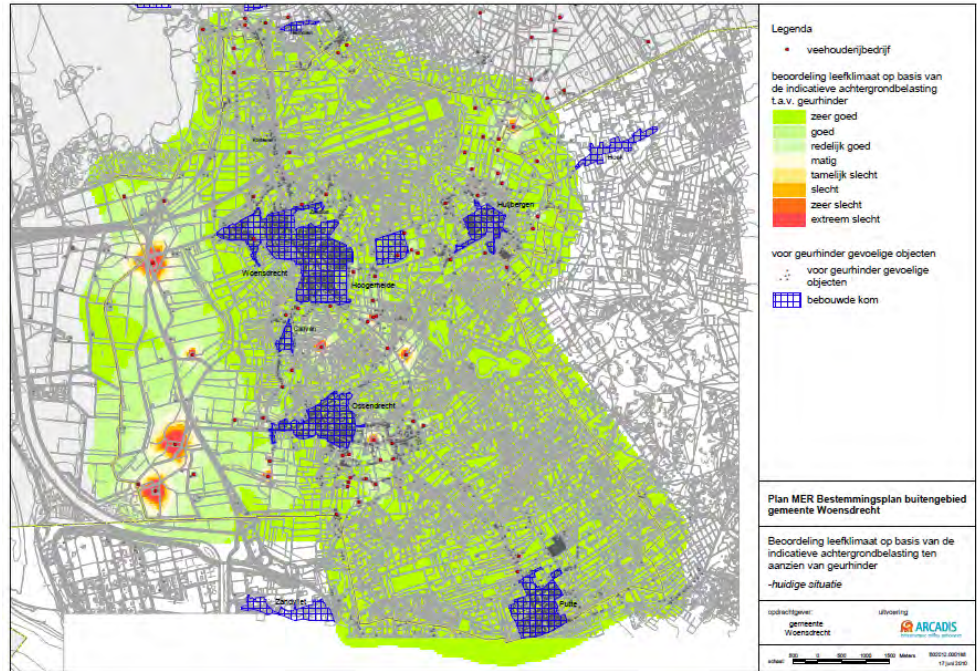
Achtergrondbelasting (OU/m ³)	Kans op geurhinder	Beoordeling leefklimaat
0-3.0	<5%	Zeer goed
3.1-7.4	5-10%	Goed
7.5-13.1	10-15%	Redelijk goed
13.2-20.0	15-20%	Matig
20.1-28.3	20-25%	Tamelijk slecht
28.4-38.5	25-30%	Slecht
38.6-50.7	30-35%	Zeer slecht
>50.7	>35%	Extreem slecht

Referentiesituatie en effecten van alternatieven

De onderstaande afbeeldingen geven de achtergrondbelasting in de gemeente weer bij het scenario voor intensieve veehouderij ten opzichte van de referentiesituatie (huidig). Tevens is er een kaart opgenomen welke de effecten laat zien van de eisen die aan bedrijven gesteld worden op grond van de AMvB-huisvesting (de autonome ontwikkeling). Deze kaart vormt de referentiesituatie.

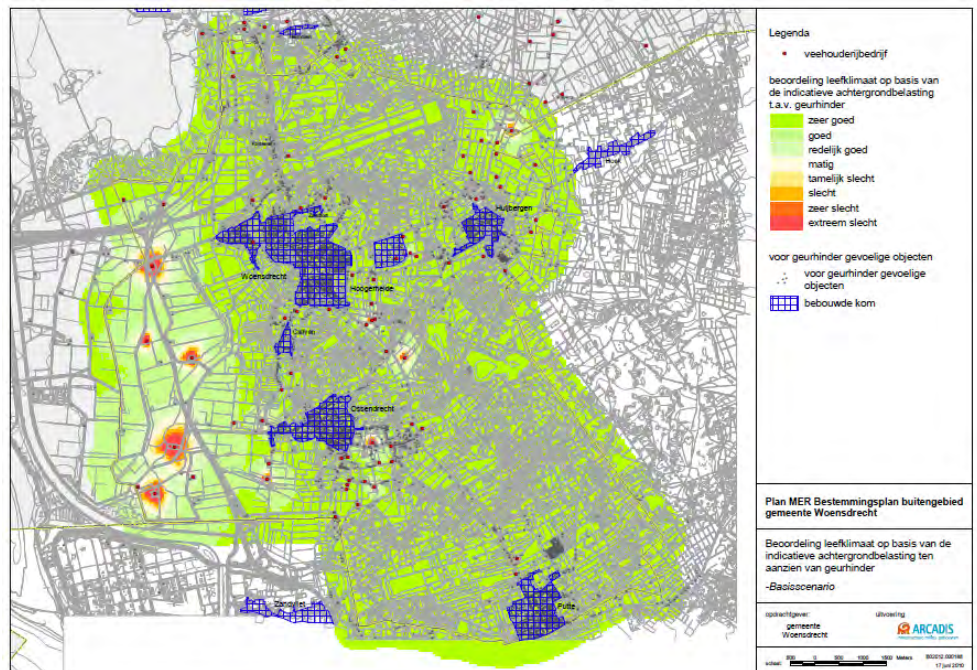
Afbeelding 5.5

Achtergrondbelasting huidige situatie

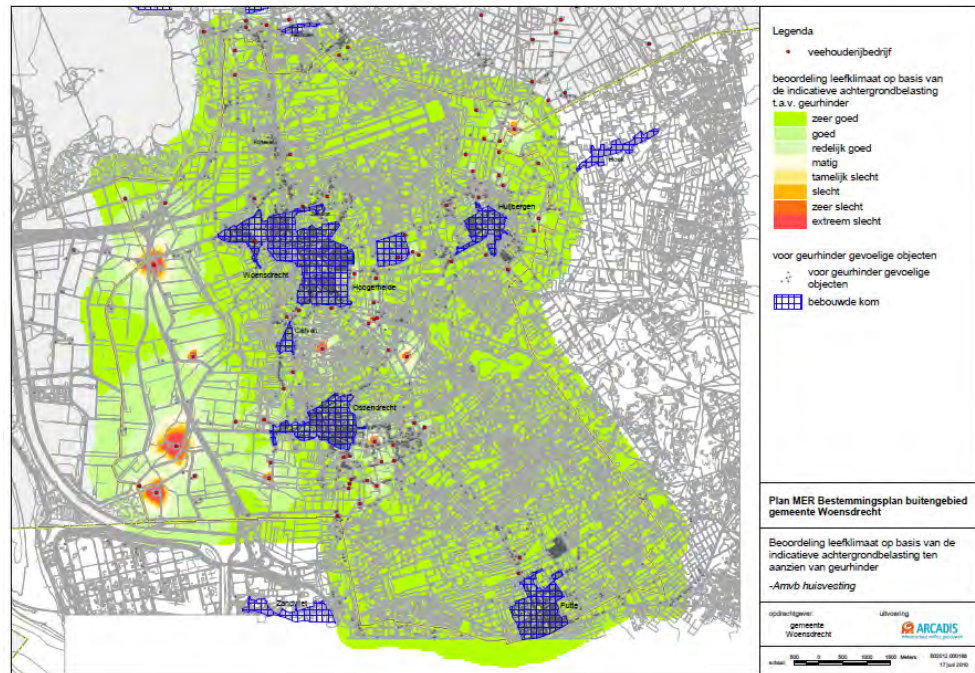
Afbeelding 5.6

Achtergrondbelasting in scenario Intensieve Veehouderij

Afbeelding 5.7

Ter referentie:
Achtergrondbelasting in
Autonome situatie

Het van belang om te bepalen hoe de geurhinder zich ter plaatse ontwikkelt. Daarbij is het nodig om de achtergrondbelasting te relateren aan milieukwaliteit en het aantal geurgehinderden. In onderstaande tabel zijn de resultaten weergegeven ten opzichte van de geurgevoelige objecten, voor de referentiesituatie en voor het scenario voor de intensieve veehouderij. In alle gevallen wordt gekeken naar het leefklimaat in de betreffende gebieden.

Tabel 5.7

Beoordeling leefklimaat voor geur binnen de bebouwde kom aan de hand van de Wgv-classificatie (in kans op voorkomen).

	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling	Scenario intensieve veehouderij
Binnen bebouwde kom¹⁵			
1. zeer goed	21577,5	21650	21972,5
2. goed	2197,5	1980	1027,5
3. redelijk goed	50	50	37,5
4. matig	17,5	17,5	0
	23842,5	23697,5	23037,5

Tabel 5.8

Beoordeling leefklimaat voor geur buiten de bebouwde kom aan de hand van de Wgv-classificatie (in kans op voorkomen)

	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling	Scenario intensieve veehouderij
Buiten de bebouwde kom¹⁶			
1. zeer goed	2030	2052,5	2277,5
2. goed	1350	1290	705
3. redelijk goed	375	375	287,5
4. matig	140	122,5	70
5. tamelijk slecht	112,5	135	90
6. slecht	55	27,5	27,5
7. zeer slecht	130	130	130
	4192,5	4132,5	3587,5

¹⁵ De classificatie slecht is niet aanwezig binnen de bebouwde kom en is om die reden niet opgenomen in bovenstaande tabellen.

¹⁶ De classificatie extreem slecht is niet aanwezig buiten de bebouwde kom en is om die reden niet opgenomen in bovenstaande tabellen.

In de bovenstaande tabellen is voor de gebieden binnen en buiten te bebouwde kom aangegeven wat de totale kans op geurhinder is. Zoals te zien is neemt die kans licht af in de autonome ontwikkeling en meer in het scenario van de intensieve veehouderij.

Effectbeschrijving

Zowel binnen als buiten de bebouwde kom verbetert het leefklimaat in het scenario intensieve veehouderij ten opzichte van de referentiesituatie. De verbetering van het leefklimaat is buiten de bebouwde kom groter dan binnen de bebouwde kom. Dit leidt tot een positief (+) effect op het leefklimaat binnen en buiten de bebouwde kom ten opzichte van de referentiesituatie.

Effectbeoordeling

De resultaten leiden tot de volgende effectscores voor geur:

	AO	Scenario IV	Scenario melkrundvee
Leefklimaat binnen de bebouwde kom (geur)	0/+	+	nvt ¹⁷
Leefklimaat buiten de bebouwde kom (geur)	0/+	+	nvt

Score: + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief, - = negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Gelet op de effectscores zijn er op het niveau van het bestemmingsplan geen mitigerende maatregelen noodzakelijk. Ook hier is het stimuleren van verdergaande emissiebeperkende maatregelen dan wettelijk vereist volgens de AMvB-huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven een mogelijk extra mitigerende maatregel.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.5

LANDSCHAP, CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE

In de volgende drie subparagrafen worden het landschap, de cultuurhistorie en de archeologie beoordeeld. Gezien het hoge abstractieniveau van het planMER wordt ook de huidige situatie in hoofdlijnen beschreven.

5.5.1

LANDSCHAP

Methodiek

Het volgende criterium wordt gehanteerd:

- Beïnvloeding van specifieke landschappelijke patronen/objecten en elementen.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Binnen de gemeente Woensdrecht komt een grote landschappelijke verscheidenheid voor.

¹⁷ Voor het scenario melkrundveehouderij heeft geen beoordeling plaatsgevonden, omdat er voor rundvee een ander toetsingskader van vaste afstanden geldt en niet van de geurbelasting zoals hier berekend.

Het meest opvallende onderscheid is te vinden tussen het zandlandschap op en ten oosten van de Brabantse Wal, en de zeekleipolders aan de voet van de Brabantse Wal. Dit contrast is gevormd uit de geomorfologische ondergrond en de daaruit voortvloeiende waterhuishouding. De Brabantse Wal is een uit het Pleistoceen daterende steilrand, die naast landschappelijk ook geologisch en aardkundig uniek is. De verscheidenheid tussen de gebieden is terug te vinden in de verdeling van de ruimte. De polders hebben een open karakter, maar op de Brabantse Wal komt veel opgaande beplanting voor in de vorm van landgoederen en de bosaanplant.

De grote landschappelijke variatie en de contrasten maken het landschap in de Gemeente Woensdrecht waardevol vanuit cultuurhistorisch, landschappelijk en ecologisch opzicht. Vrijwel alle landschapstypen zijn binnen het gebied vertegenwoordigd en hebben sterke visuele relaties met elkaar.

Effectbeschrijving

De landschappelijk waardevolle gebieden ondervinden weinig tot geen negatief effect van de scenario's. De landschappelijke variatie en de contrasten blijven behouden. Door de afname van het aantal intensieve veehouderijen zullen de sterke visuele relaties zelfs versterkt worden. Bovenstaande effectbeschrijving leidt er toe dat voor het scenario intensieve veehouderij het effect op het landschap is beoordeeld als positief (+). Een toename van het aantal bedrijven onder het scenario voor melkrundvee kan een licht negatief effect hebben.

Effectbeoordeling

	AO	Scenario IV	Scenario melkrundvee
Beïnvloeding van specifieke landschappelijke patronen/objecten en elementen.	0/+	+	0/-

Score: + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief, - = negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de landschappelijke kwaliteit te bewaken is in het bestemmingsplan buitengebied opgenomen dat bij een mogelijke bouwblokvergroting of –aanpassing altijd aandacht besteed moet worden aan een goede ruimtelijke inpassing van de nieuw te bouwen objecten.

Extra mitigatie is mogelijk door de bestaande bebouwing een zo rustig en eenvoudig mogelijk karakter te geven en in schaal zoveel mogelijk bij het landschap aan te sluiten. Hierbij kan gedacht worden aan de situering, erfbeplanting en wegbeplanting. Dit wordt afgestemd op het landschapstype.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.5.2

CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE

Methodiek

De volgende criteria worden voor cultuurhistorie en archeologie gehanteerd:

- Beïnvloeding van (de context van) historisch landschappelijke patronen, elementen of objecten.
- Beïnvloeding van de archeologische waarden.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

In de gemeente Woensdrecht zijn diverse Rijksmonumenten gelegen, danwel in de procedure om aangewezen te worden als Rijksmonument. Daarnaast zijn door de gemeente beeldbepalende panden en objecten vastgesteld. Een groot gedeelte van het plangebied maakt onderdeel uit van aardkundige waarden. In het plangebied liggen zoals aangegeven op afbeelding 5.17 een aantal cultuurhistorische vlakken. Dit zijn de gebieden:

- Heideontginning Koude Heide
- Moretusbosch
- Landgoed Titurel
- Israëlitische begraafplaatsen
- Landgoederen Le Pavillon en De Putse Moer
- Landgoed Het Grootte Meer
- Volksabdij Onze Lieve Vrouwe ter Duinen
- Zeekleipolders bij Woensdrecht
- Polders bij Calfsven
- De Bergen bij Huijbergen
- Landgoed Mattemburgh en omgeving

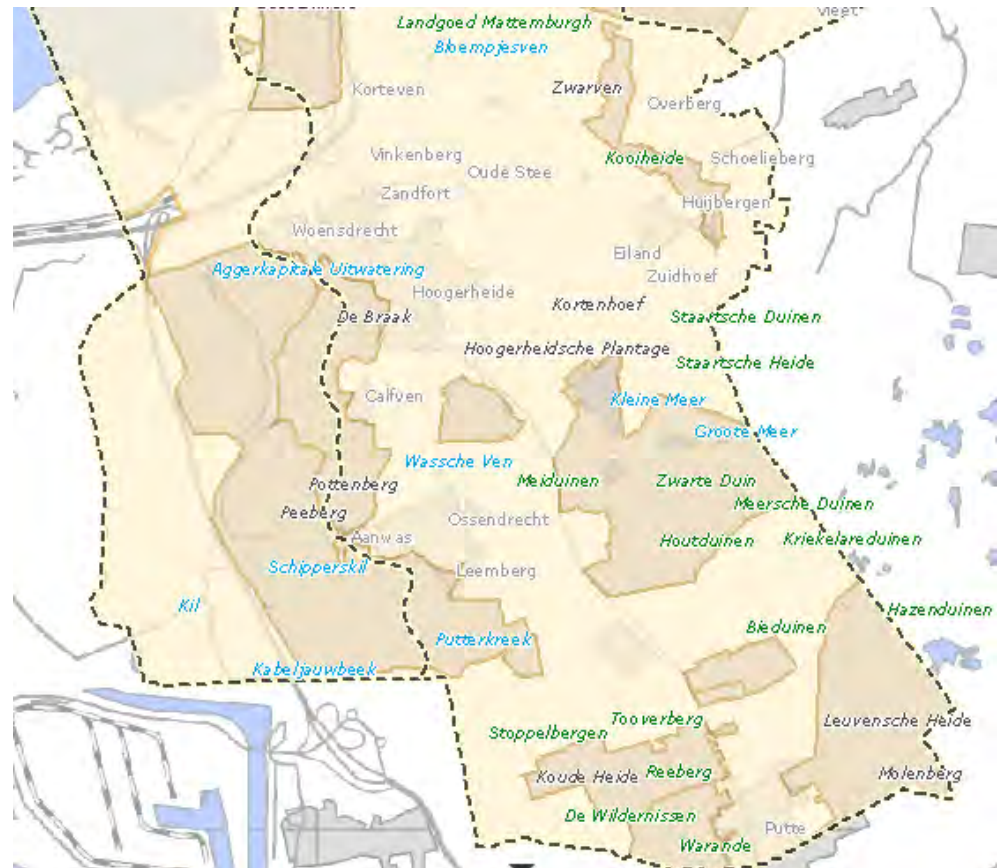
Daarnaast bestaat een groot gedeelte van het plangebied uit cultuurhistorisch landschap. Dit is het gebied:

- Brabantse Wal

In het plangebied zijn volgens de Cultuurhistorische waardenkaart 2010 geen archeologische landschappen aanwezig.

Afbeelding 5.8

Cultuurhistorische waardenkaart 2010 (bron: provincie Noord-Brabant)

Legenda

▼ Provinciaal belang cultuurhistorie

- Cultuurhistorisch vlak
- Cultuurhistorisch landschap
- Archeologisch landschap
- Regio

► Overige cultuurhistorische informatie

► Overige beleidsinformatie

Effectbeschrijving

De gebieden die uit cultuurhistorisch oogpunt waardevol zijn ondervinden geen negatief effect van het scenario intensieve veehouderij. Dit komt doordat in het scenario intensieve veehouderij het aantal bestaande bedrijven zal afnemen. Cultuurhistorische waarden kunnen zelfs versterkt worden doordat huidige bebouwing zal verdwijnen. Het effect van het scenario intensieve veehouderij op cultuurhistorie zal licht positief (0/+) score ten opzichte van de referentiesituatie.

In het plangebied zijn volgens de cultuurhistorische waardenkaart geen archeologische waarden aanwezig. Het effect van het scenario intensieve veehouderij op archeologie zal dan ook neutraal (0) score ten opzichte van de referentiesituatie.

Effectbeoordeling

	AO	Scenario IV	Scenario melkrundvee
Beïnvloeding van (de context van) historisch landschappelijke patronen, elementen of objecten	0/+	0/+	0/-
Beïnvloeding van archeologische waarden	0	0	0

Score: + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief, - = negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Gelet op de effectscores zijn er op het niveau van het bestemmingsplan geen mitigerende maatregelen noodzakelijk. Echter kan de invloed op historische bebouwing door zorgvuldig ontwerp en doordachte inpassing van bestaande bebouwing beperkt worden; zie hiervoor de mitigerende maatregelen en de mogelijke inpassingsmaatregelen bij landschap.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.6**VERKEER, LUCHT EN GELUID****5.6.1****VERKEER****Methodiek**

De volgende criteria worden voor verkeer gehanteerd:

- Gevolgen voor de verkeersafwikkeling.
- Beïnvloeding van de verkeersveiligheid.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling**Interregionale wegen**

Het plangebied wordt doorsneden door de A58 (E312) van Eindhoven naar Vlissingen en de A4 van Antwerpen naar de aansluiting op de A58. Dit zijn twee keer tweebaans autosnelwegen.

Regionale wegen

In het plangebied ligt een aantal wegen met een regionale betekenis. Tot deze categorie behoren de provinciale wegen:

- N289 Reimerswaalweg;
- N289 Scheldeweg - Putseweg

De provinciale weg PW 401 (bestaande uit de Scheldeweg en Putseweg) loopt op het moment dwars door de bebouwde kom van de kern Hoogerheide. Om het centrum van Hoogerheide te sparen wordt er een rondweg om de kom aangelegd, de N289.

Lokale verharde wegen

Het merendeel van de wegen in het plangebied betreft lokale verharde wegen. Deze wegen hebben vooral een functie voor de interne ontsluiting van het grondgebied van de gemeente. Sommige wegen hebben nog een geringe doorgaande functie, omdat ontsluiting wordt gegeven op een weg van hogere orde of omdat zij dienen als verbinding tussen

woonkernen. Deze wegen worden met regelmaat gebruikt door het zogenaamde sluijverkeer.

Onverharde wegen

In het plangebied komt een aantal onverharde en halfverharde wegen voor. Deels dienen deze wegen ter ontsluiting van landbouwgronden, deels betreft het de ontsluiting van bos- en natuurgebieden en recreatiewoningen.

Effectbeschrijving

Een toename of afname van intensieve veehouderij of een andere ligging van IV-bedrijven heeft invloed op de hoeveelheid en oriëntatie van het vrachtverkeer in het buitengebied. Het grootste probleem met vrachtwagens zijn de potentiële conflicten met andere weggebruikers, in het bijzonder het langzaam verkeer (met name fietsers). Dit speelt vooral op het lokale wegennet, dus niet op provinciale en rijkswegen. Op de hoofdwegestructuur zijn deze verkeersdeelnemers standaard gescheiden.

Voor het scenario van de grondgebonden veehouderij geldt dat deze bedrijven vaak een kleiner aandeel in de verkeersdruk hebben dan de intensieve veehouderij.

Gevolgen voor de verkeersafwikkeling

Het scenario intensieve veehouderij zorgt voor een afname van het aantal verkeersbewegingen van voornamelijk vrachtverkeer. Er zijn op dit moment geen problemen bekend wat betreft de verkeersafwikkeling en doorstroming op wegen. Het effect van het scenario intensieve veehouderij op de verkeersafwikkeling is neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Beïnvloeding van de verkeersveiligheid

Zoals aangegeven zorgt het scenario intensieve veehouderij door de afname van het aantal bedrijven voor een afname van het aantal verkeersbewegingen. De belangrijkste afname zal plaatsvinden voor het vrachtverkeer. De grootste problemen met dit zware verkeer zijn de te verwachten potentiële conflicten (kruispunten en wegvakken) met andere weggebruikers, in het bijzonder het kwetsbare langzame verkeer, zoals schoolgaande jeugd, recreatie(fietsers) en wandelaars. Dit speelt vooral op de lokale wegen met een duidelijke mengfunctie (verblijven en ontsluiten) waar er geen aparte of onvoldoende voorzieningen zijn voor langzaam verkeer. Door de afname van het aantal verkeersbewegingen van onder andere vrachtverkeer zal het effect van het scenario intensieve veehouderij op de verkeersveiligheid licht positief (0/+) zijn ten opzichte van de referentiesituatie.

Een lichte toename van het aantal verkeersbewegingen kan, in theorie, lokaal een kleine verslechtering teweeg brengen. Dit is echter niet aannemelijk.

Effectbeoordeling

	AO	Scenario IV	Scenario melkrundvee
Gevolgen voor de verkeersafwikkeling	0/+	0	0/-
Beïnvloeding van de verkeersveiligheid	0/+	0/+	0/-

Score: + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief, - = negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Gelet op de effectscores zijn er op het niveau van het bestemmingsplan geen mitigerende maatregelen noodzakelijk. Een voorbeeld van een extra mitigerende maatregelen is het toepassen van vrijliggende fietspaden bij bestaande wegen. Deze vrijliggende fietspaden hebben het effect dat de verkeersafwikkeling en de verkeersveiligheid zal verbeteren. Dergelijke maatregelen kunnen per casus bekeken worden.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.6.2**LUCHT*****Methodiek***

Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Uit verschillende publicaties is bekend dat fijn stof gezondheidsproblemen en vroegtijdige sterfte kan veroorzaken bij de mens. Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof-normen verhogen. In de achtergrondconcentraties zijn de bijdrages van de bestaande intensieve veehouderijen al inbegrepen. Nieuwe overschrijdingen door ontwikkelingen in de toekomst kunnen niet plaatsvinden aangezien er geen vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) wordt afgegeven als de norm voor fijn stof of stikstofdioxide wordt overschreden. Een aanvraag voor een nieuwe stal of uitbreiding van een bestaande stal moet dus altijd voldoen aan de grenswaarden. De alternatieven zijn dus bij voorbaat al niet onderscheidend voor fijn stof of stikstofdioxide.

Methodiek

Criteria waarop de luchtkwaliteit wordt beoordeeld:

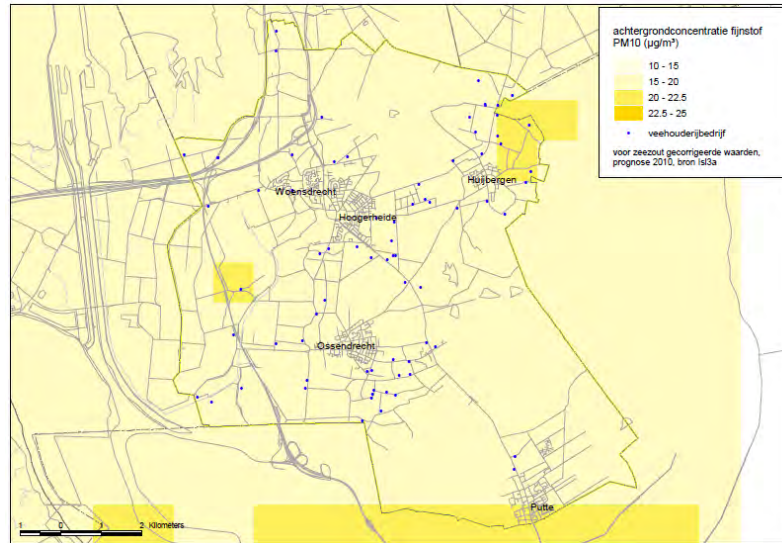
- Oplossen bestaande knelpunten.
- Verkeer: fijn stof (PM10).

Beschrijving referentiesituatie en effecten van de alternatieven

In onderstaande figuur is de depositie van fijn stof (PM10) in de referentiesituatie weergegeven.

Afbeelding 5.9

Achtergrondconcentraties fijn stof gemeente Woensdrecht

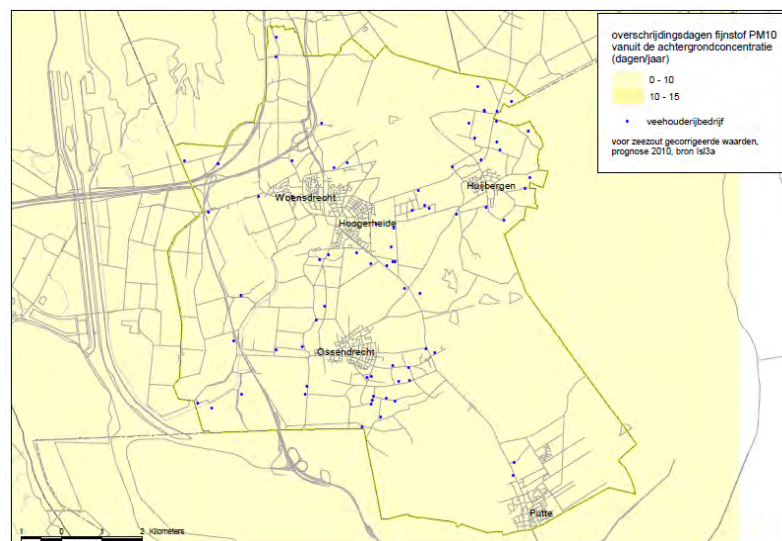

Voor fijn stof geldt een grenswaarde van 40 µg/m³ voor de jaargemiddelde concentratie. Algemeen wordt aangenomen dat bij een concentratie onder 32,4 µg/m³ minder dan 35 keer per jaar geen overschrijding optreedt van de 24-uurgemiddelde concentratie. De normen voor de jaargemiddelde concentratie in de gemeente Woensdrecht zullen waarschijnlijk niet overschreden worden, aangezien de bijdrage van een afzonderlijke veehouderij opgeteld bij de achtergronddepositie naar verwachting lager is dan de norm.

Onderstaande figuur geeft aan hoeveel dagen de grenswaarde voor het aantal overschrijdingsdagen in het buitengebied van Woensdrecht wordt overschreden. De grenswaarde voor het aantal overschrijdingsdagen bedraagt 35 dagen. Geconcludeerd kan worden dat het aantal overschrijdingen van het 24-uurgemiddelde blijft onder de grens van 35 per jaar.

Afbeelding 5.10

Aantal overschrijdingsdagen fijn stof concentratie, gemeente Woensdrecht

Effectbeschrijving

Zoals aangegeven zullen er in het scenario intensieve veehouderij geen nieuwvestigingen en uitbreidingen plaatsvinden. Hierdoor kunnen er dan ook geen “nieuwe” knelpunten

ontstaan. En om deze reden is het effect van het scenario intensieve veehouderij als neutraal beoordeeld.

Gezien de relatief lage achtergrondconcentraties en de afname van het verkeer in het scenario intensieve veehouderij worden er geen knelpunten verwacht met betrekking tot de luchtkwaliteit langs de ontsluitingswegen. Daarnaast zullen er door de verspreiding van de verkeersbewegingen over het gehele buitengebied geen plaatselijke knelpunten ontstaan wat betreft verkeer en fijn stof. De invloed van scenario intensieve veehouderij op de luchtkwaliteit door verkeer kan beoordeeld worden als licht positief (0/+).

Voor het scenario van de grondgebonden veehouderij geldt dat er een kleine toename kan komen. Deze wordt als licht negatief beoordeeld. Maar omdat er geen knelpunten bekend zijn en er ook geen nieuwe verwacht worden, zijn hiervoor geen maatregelen benodigd.

Effectbeoordeling

	AO	Scenario IV	Scenario melkrundvee
Oplossen van knelpunten	0	0	0
Verkeer en fijn stof	0/+	0/+	0/-

Score: + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief, - = negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Gelet op de effectscores, zijn er geen aanvullende maatregelen nodig ten opzichte van de effectbeperkende maatregelen (luchtreiniging) zoals hiervoor beschreven. Uit bovenstaande lijkt de noodzaak niet aanwezig om grote prioriteit te leggen bij de aanpak van fijn stofknelpunten in de gemeente Woensdrecht.

Voor beperking van fijn stof emissies uit de veehouderij bestaan desgewenst de volgende mogelijkheden:

- Aanpak van de bron: voermaatregelen (coating) & huisvesting (strooisel, mest afdekken).
- Aanpak luchtkwaliteit in de stal: vernevelen (olie/water), elektrostatisch filter.
- Aanpak luchtkwaliteit bij de uitlaat: (combi-)wasser, watergordijn, filters, groensingels
- Sanering of verplaatsing van bedrijven: de gemeente kan er eventueel voor kiezen om dit uit te voeren als flankerend beleid in het kader van bestemmingsplan buitengebied.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn nog leemten in kennis en informatie ten aanzien van fijn stof. Op planMER-niveau kan worden geconstateerd dat die niet van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming over de bestemmingsplannen. Specifieke knelpunten dienen separaat aangepakt te worden, hetzij via het vergunningenspoor, hetzij via het fijn stof beleid van provincie en Rijk.

5.6.3

GELUID

De geluidsbelasting tengevolge van ontwikkelingen wordt voornamelijk bepaald door de agrarische bedrijven, bestemmings- en doorgaand verkeer. De geluidsbelasting van de agrarische bedrijven (vooral ventilatoren, laden en lossen) wordt gereguleerd met de Wm-vergunning. Hierdoor wordt voorkomen dat op gevoelige objecten en terreinen (woningen,

scholen, ziekenhuizen, verpleeghuizen, zorginstellingen en woonwagendstandplaatsen) geluidhinder boven de gestelde (voorkeurs-)grenswaarde komt.

Methodiek

De ligging van de locaties waar er sprake is van ontwikkelingen binnen het bestaand bouwblok van intensieve veehouderij ten opzichte van de bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen en woningen is in belangrijke mate bepalend voor eventuele geluidhinder.

Op basis van algemeen beschikbare gegevens is globaal ingeschat of ontwikkelingen binnen het bestaand bouwblok invloed kan hebben op de geluidgevoelige functies; bebouwde kom, geluidsgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.

De volgende criteria worden voor geluid gehanteerd:

- Verandering geluidsemissie bij geluidsgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.

Beschrijving referentiesituatie en effecten van alternatieven

Bebouwde kom

Volgens het VNG-handboek Bedrijven en Milieuzonering (2009) bedraagt voor het thema geluid de aan te houden afstand minimaal 50 meter tussen een inrichting en een gevoelige functie (wonen). Er kan geconcludeerd worden dat er ten aanzien van de bestaande IV bedrijven voldoende afstand blijft tussen emissiebronnen van geluid en de gevoelige functie.

Geluidgevoelige gebouwen en terreinen

In de omgeving van bestaande IV bedrijven zijn geen geluidgevoelige gebouwen zoals scholen, ziekenhuizen en verpleeghuizen aanwezig, die beïnvloed zouden kunnen worden door geluid. Ook geluidsgevoelige terreinen, te weten terreinen die behoren bij zorginstellingen en woonwagendstandplaatsen, liggen niet nabij de IV bedrijven.

Woningen

In en nabij een aantal bedrijven zijn woningen gelegen. Het betreft onder andere burgerwoningen en agrarische bedrijfswoningen. Er kan hierdoor in de referentiesituatie (waarbij bedrijven stoppen en uitbreiden) sprake zijn van geluidhinder. Het scenario intensieve veehouderij heeft een afname van het aantal IV bedrijven tot gevolg. Dit heeft ook een afname van het aantal geluidsgehinderde woningen tot gevolg.

Stiltegebieden

Een gedeelte van de gemeente Woensdrecht is aangewezen als stiltegebied. In deze gebieden bestaat de ruimtelijke regelgeving uit het weren van niet-agrarische bebouwing en infrastructuur, het weren of reduceren van de geluidsbelasting van intensieve recreatie en het beperken van het gebruik van wegen door gemotoriseerd verkeer.

Conclusie

De verwachting is dat de afname van het aantal intensieve veehouderijen een licht positief (0/+) effect heeft t.a.v. geluidgevoelige bestemmingen. Het is niet te bepalen in hoeverre ontoelaatbare geluidsbelasting op gevoelige bestemmingen optreedt. Bij de vergunningverlening zullen specifieke geluidsgegevens verkregen moeten worden en zal dit aspect mee

worden genomen in het nemen van een besluit over de aanvraag en bij het opstellen van de voorschriften. Dit betekent dat aangenomen mag worden dat er afname van geluidhinder zal plaatsvinden ten opzichte van de referentiesituatie.

Effectbeoordeling

	AO	Scenario IV	Scenario melkrundvee
Verandering geluidsemisatie bij geluidsgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden	0/+	0/+	0/-

Score: + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief, - = negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Gelet op de effectscores zijn er op het niveau van het bestemmingsplan geen mitigerende maatregelen noodzakelijk. Hoewel dit niet verwacht wordt kunnen indien noodzakelijk extra emissiebeperkende maatregelen (bijvoorbeeld ventilatoren en laden en lossen inpandig) in het kader van de Wm-vergunning worden voorgeschreven.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.7

BODEM EN WATER

Methodiek

De volgende criteria worden voor bodem en water gehanteerd:

- Beïnvloeding van geomorfologische of geologische patronen of elementen.
- Beïnvloeding van het watersysteem.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Bodem

De gemeente Woensdrecht ligt op de Brabantse Wal. Deze wal kenmerkt zich door een zeer scherpe overgang van het laaggelegen (Zeeuwse) zeekleigebied en de Brabantse Zandgronden. De van noord naar zuid lopende steilrand is zeer nadrukkelijk aanwezig in het landschap. Deze scherpe overgang drukt een nadrukkelijke stempel op de lokale (geo)hydrologie.

De afzettingen onder de door water en wind opgestuwde klei- en zandlagen dateren van het Pleistoceen, een IJstijdvak van 2 tot 1,6 miljoen jaar geleden. De Wal met zijn voor Nederlandse begrippen kenmerkende hoogteverschil stamt in geologisch opzicht van zeer recente datum, namelijk van de laatste IJstijd (Weichselien, 15 tot 10.000 jaar geleden - bekend als de Formatie van Tegelen).

Water

De gemeente Woensdrecht kent een groot aantal vennen. Deze vennen zijn hoofdzakelijk gelegen binnen de natuur- / heidegebieden in de gemeente en spelen een belangrijke rol in de natuur en ecologie. Daarnaast kent het buitengebied een aantal beken die ontspringen op de Brabantse Wal en in westelijke richting afstromen. Het gaat hierbij om onder meer Blikloop, Kooisloot, Rijnwaterloop, Leuvensebeek, kabeljauwbeek, Weverbeek, Smalle Beek

Engebeek, Rissebeek, Heiloo, Calfvensche Bosloop enz. In het plangebied zijn verder nog een aantal natte natuurparels gelegen.

Bodem en grondwater

De bovengrond in de gemeente Woensdrecht bestaat uit een tweetal afzettingen. Op de Brabantse wal betreft afzettingen uit de formatie Bostel (voorheen Nuenengroep). Ten westen van de steilrand vindt men afzettingen uit de formatie van Naaldwijk. De gesteldheid van de bodem en de ondergrond zorgt ervoor dat de grondwaterstanden in het buitengebied van Woensdrecht sterk wisselen. Op de hogergelegen zandgronden zijn zowel de Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG) en de Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG) zeer laag. Dit wordt veroorzaakt door de relatief hoge ligging, en de goede ontwatering van de gebieden ten behoeve van de landbouw. Hier gelden Grondwatertrappen VI, VII of VIII. De grondwaterstanden worden vooral door neerslag bepaald.

Ten westen van de Brabantse Wal gaat het om aanmerkelijk hogere grondwaterstanden. In het overgangsgebied tussen hoog en laag komt op relatief grote schaal maaiveldkwel voor.

Effectbeschrijving

Bodem

Het verwijderen, van bebouwing heeft weinig invloed op de geomorfologie en de bodem in het buitengebied van Woensdrecht.

Water

Door de afname van het aantal IV bedrijven zal er geen wijziging (ingreep) in de grondwaterstand, grondwaterstroming en waterberging optreden. Ook vindt er geen emissie van (mest-)stoffen naar het oppervlakte- en grondwater plaats door het gebruik van vloeistofdichte vloeren. Ook de fictieve toename van het aantal grondgebonden veehouderijen heeft geen noemenswaardige verandering als gevolg.

Conclusie bodem en water

De afname van het IV bedrijven in het scenario intensieve veehouderij heeft een neutraal (0) effect op de bodem en het water.

Effectbeoordeling

	AO	Scenario IV	Scenario melkrundvee
Beïnvloeding van geomorfologische of geologische patronen of elementen.	0	0	0
Beïnvloeding van het watersysteem	0	0	0

Score: + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief, - = negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Er zijn, mede gelet op de neutrale score op dit aspect, geen mitigerende maatregelen voorzien ten opzichte van de effectbeperkende maatregelen die deel uitmaken van de ingreep bij het scenario intensieve veehouderij.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

5.8**GEZONDHEID**

Gezondheid in relatie tot de intensieve veehouderij is op basis van de bestaande kennis en beleidsstandpunten globaal behandeld.

Methodiek

Het berekenen van de te verwachten effecten op de gezondheid op basis van “dosis-effect relaties” is niet zinvol omdat de bestemmingsplanbesluiten een algemeen ontwikkelingskader bieden voor intensieve veehouderijen. Door de vele aannames waarop het scenario is gebaseerd wordt niet voldaan aan de voorwaarde dat er per bron (IV-bedrijf) voldoende betrouwbare blootstellingsgegevens zijn.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Uit het informatieblad “Intensieve veehouderij en gezondheid” van de GGD'en Brabant en Zeeland (januari 2009) blijkt dat voor de componenten geur, fijn stof en Q-koorts een effect op het gezondheidsrisico te verwachten is in de algemene leefomgeving. Voor de componenten endotoxinen, influenza en MRSA is het onduidelijk of effect optreedt vanwege het ontbreken van blootstellingsgegevens op leefomgevingsniveau. Overigens zijn er veel tegenstrijdige meningen en ideeën over de relatie veehouderij-gezondheid.

In bijlage 5 wordt nader ingegaan op biologische agentia in relatie tot de intensieve veehouderij. De gezondheidsaspecten voor geur en fijn stof worden behandeld in respectievelijk paragrafen 5.5 en 5.7.2. Hieronder volgt een beschrijving van Q-koorts.

Q-KOORTS

Q-koorts wordt veroorzaakt door de bacterie *Coxiella burnetii*. Deze bacterie komt voor bij vrijwel alle diersoorten. De twee grootste kringlopen waarbinnen deze bacterie circuleert zijn enerzijds wilde knaagdieren en anderzijds gedomesticeerde dieren, zoals rund, schaap en geit. Tussen de landbouwhuisdieren kan besmetting voornamelijk optreden door het inademen van stofdeeltjes met daarin bacteriën.

Het inademen van besmette stofdeeltjes is ook de voornaamste oorzaak van besmetting bij de mens, afkomstig van de landbouwhuisdieren. In Nederland zijn in de periode 1998-2004 jaarlijks tussen de 11 en de 41 humane gevallen gemeld van Q-koorts. Waarschijnlijk is het ware aantal gevallen hoger, enerzijds doordat een deel van de infecties symptomeloos verloopt en anderzijds doordat er door de vage klachten vaak niet aan Q-koorts gedacht wordt. In 2007 was er een uitbraak van Q-koorts in de provincie Brabant, waarbij ongeveer 140 mensen ziek geweest zijn. Het lijkt erop dat het uitzonderlijk droge en warme weer voor verspreiding door de lucht van de bacterie gezorgd heeft van geitenbedrijven met abortusproblemen. In 2008 zijn, in meerdere regio's, ook al relatief veel gevallen van Q-koorts gemeld. (bron: RIVM).

Effectenbeschrijving

Er is een groot hiaat in kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's. Het scenario zorgt voor een afname van intensieve veehouderij. Als er relaties bestaan tussen IV en gezondheid, dan kan beredeneerd worden dat bij een afname van de sector dit ook kan leiden tot een afname van de gezondheidseffecten. Ervan uitgaande dat aan grote IV-bedrijven verdergaande hygiënische eisen worden gesteld, is gezondheid als volgt beoordeeld: positief voor het scenario intensieve veehouderij.

Effectbeoordeling

	AO	Scenario IV	Scenario melkrundvee
Effecten op gezondheid	0/+	+	0/-

Score: + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief, - = negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Schaalvergroting in de intensieve veehouderij betekent niet alleen een verslechtering van de gezondheidsrisico's. Bij nieuwbouw van veehouderijbedrijven kunnen maatregelen worden genomen die een aantal dreigingen voor de volksgezondheid kunnen beperken. Ook via de bedrijfsvoering kunnen risico's worden beperkt (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705; d.d. 29 mei 2009).

Leemten in kennis en informatie

Er is nog een behoorlijk hiaat in de kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's, vooral wat betreft de uitstoot van grotere bedrijven en concentraties van bedrijven (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705; d.d. 29 mei 2009). De relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen van omwonenden vereist nader onderzoek volgens het Ministerie van VWS. Het RIVM heeft recent onderzoek verricht naar de aanwezigheid van veegerelateerde MRSA bij omwonenden van intensieve varkenshouderijen en kwam daarbij tot de conclusie dat er geen verhoogd risico is voor omwonenden (bron: RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie). Echter huisartsen in gebieden met intensieve veehouderij geven aan meer symptomen van de luchtwegen en respiratoire aandoeningen te vermoeden in hun praktijken. Symptomen en aandoeningen die overigens wel zijn aangetoond bij werknemers in de veehouderij.

HOOFDSTUK

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1

SAMENVATTING EFFECTSCORES

In de onderstaande tabel zijn de effectscores per alternatief en per aspect weergegeven, aan de hand van de volgende schaal:

Tabel 6.9

Vijfpunts-beoordelingschaal

Score	Omschrijving
+	Positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief ten opzichte van de referentiesituatie

Tabel 6.10

Overzicht effecten voor het
voornemen in het
Woensdrecht.

Aspect	Criteria	Autonome Ontwikkeling	Scenario IV	Scenario GV
Natuur	Ammoniakdepositie Natura 2000 en overige EHS gebieden	0/+	+	-
Geur	Leefklimaat binnen de bebouwde kom (geur)	0/+	+	Nvt
	Leefklimaat buiten de bebouwde kom (geur)	0/+	+	Nvt
Landschap	Beïnvloeding van specifieke landschappelijke patronen/objecten en elementen.	0/+	+	0/-
Cultuurhistorie en archeologie	Beïnvloeding van (de context van) historisch landschappelijke patronen, elementen of objecten	0/+	0/+	0/-
	Beïnvloeding van archeologische waarden	0	0	0
Verkeer	Gevolgen voor de verkeersafwikkeling	0/+	0	0/-

Aspect	Criteria	Autonome Ontwikkeling	Scenario IV	Scenario GV
Lucht	Beïnvloeding van de verkeersveiligheid	0/+	0/+	0/-
	Oplossen van knelpunten	0	0	0
	Verkeer en fijn stof	0/+	0/+	0/-
Geluid	Verandering geluidsemisatie bij geluidsgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden	0/+	+	0/-
Bodem en water	Beïnvloeding van geomorfologische of geologische patronen of elementen.	0	0	0
	Beïnvloeding van het watersysteem	0	0	0
Gezondheid	Effecten op gezondheid	0/+	+	0/-

Score: + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief, - = negatief

6.2

CONCLUSIES

Modelaanpak

Op grond van aannamen over de ontwikkeling van de intensieve veehouderij en een inschatting van de scenario's, is voor het grondgebied van de gemeente Woensdrecht bepaald wat de effecten zijn voor een aantal thema's. Verwacht wordt dat de gekozen aanpak de bandbreedte dekt voor te verwachten ontwikkelingen door de planologische besluiten.

Vigerend versus nieuw bestemmingsplan

Het nieuwe bestemmingsplan biedt dezelfde mogelijkheden wat betreft ontwikkeling van de veehouderijen versus het vigerend bestemmingsplan.

Groot positief effect door generiek beleid

Er is sprake van een afname van milieubelasting (geur en ammoniak) door de autonome ontwikkeling, met name door de eisen die de AMvB-Huisvesting stelt. In de gemeente Woensdrecht zal een milieuverbetering bewerkstelligd worden.

Positief effect scenario intensieve veehouderij

Het beoogde scenario intensieve veehouderij heeft een licht positief of positief effect op vrijwel alle thema's. Het scenario heeft op het thema bodem en water en de criteria archeologie, verkeersafwikkeling zowel geen positief als negatief effect. Het scenario intensieve veehouderij heeft geen enkel negatief effect op de verschillende thema's.

Licht negatief effect scenario grondgebonden veehouderij

In het planMER is ook aandacht besteed aan het fictieve scenario van groei van de grondgebonden veehouderij. Daaruit komen op verschillende aspecten licht negatieve

effecten naar voren. Echter, door de verordeningen en het beleid van de Provincie Noord-Brabant is het voorkomen van dit scenario uitgesloten.

Leemten in kennis

Er is een aantal leemten in kennis aangetroffen, die echter geen belemmering zijn voor de verdere besluitvorming. Er is voldoende informatie voorhanden om de onderbouwing van het bestemmingsplan op te baseren.

6.3

AANBEVELINGEN

Overleg

Omdat in het buitengebied omwonenden op verschillende manieren extra hinder zullen ondervinden van de ontwikkelingen, wordt aangeraden om de plannen in goed overleg gestalte te geven. Derhalve dienen omwonenden tijdig betrokken te worden bij de planvorming. De gemeente dient goed op de hoogte te zijn en te blijven van inzichten in de relatie tussen veehouderij en gezondheid. Dit is een belangrijk kritiekpunt vanuit de maatschappij en de inzichten hierin zullen naar verwachting gaan groeien de komende jaren.

Ammoniak en Natura 2000

Er is vooralsnog geen helderheid omtrent het toekomstige beleid en beoordelingskader voor ammoniakdepositie op Natura 2000. De verwachting is dat er een vorm van saldering zal worden toegepast, waarbij uitbreiding in emissie/depositie op de ene locatie gepaard dient te gaan met gelijktijdige vermindering ervan elders. De gemeente wordt aangeraden de beleidsontwikkelingen hierover nauwgezet te volgen en te bezien of een eventuele uitwerking van dit beleid in het bestemmingsplan buitengebied dient te worden opgenomen.

Geadviseerd wordt om in het bestemmingsplan een voorwaarde op te nemen dat alleen bij zicht op toestemming vanuit de Natuurbeschermingswet medewerking te verlenen aan een verzoek tot uitbreiding of wijziging van het bouwblok.

Controle en handhaving

Bij de modelleringen in dit planMER is het uitgangspunt dat de bedrijven in werking zijn conform de vergunning. Het blijft van belang dat de gemeente toeziet op een goede uitvoering van plannen en een goede leefomgeving door op passende wijze invulling te geven aan haar controlerende en handhavende functie. Door controle en handhaving kan wellicht nog milieuwinst geboekt worden.

BIJLAGE 1**Consultatie: verwerking in planMER**

Naar aanleiding van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het planMER bestemmingsplan Gemeente Woensdrecht zijn er twee reacties binnengekomen. Daarnaast is een richtlijnenadvies van de commissie m.e.r. ontvangen.

Onderstaande volgen kort de essenties van het advies en de reacties, hoe hiermee is omgegaan en waar in het planMER de informatie is terug te vinden.

Tabel

Verwerking advies van Commissie MER in het planMER bestemmingsplan Woensdrecht

Essentie opmerking	Hoe behandeld in het planMER	Hoofdstuk of paragraaf

Tabel

Verwerking reactie van ZLTO in het planMER bestemmingsplan Woensdrecht

Essentie opmerking	Hoe behandeld in het planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Aangegeven wordt dat in het planMER de uitbreiding van bouwblokken extra zou worden beperkt.	Deze aanname is onterecht. Niet het planMER, maar het bestemmingsplan zelf is bepalend.	-
In de Notitie is ten onrechte vermeld dat in het Gebiedsplan Brabantse Delta is opgenomen dat bouwblokuitbreiding tot 1,5 hectare mogelijk is.	Dit betrof inderdaad een incorrecte verwijzing. Echter, door de recente Verordening van de Provincie Noord-Brabant is dit maximum nu wel van toepassing.	-

Er wordt opgemerkt dat in de Notitie het voorontwerp van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied als uitgangspunt is gehanteerd. Terwijl daar nog geen definitieve status aan gegeven was.	Dit is een terechte opmerking, maar is wel de logische praktijk. In dit planMER is daarom ook het ontwerp als uitgangspunt genomen	-
Opgemerkt wordt dat in de Notitie ten onrecht is aangegeven dat er pas na het vaststellen van de beheerplannen een toetsingskader voor ammoniak zal zijn. dat dit in juni 2010, met de komst van de depositiebank zal ingaan.	Deze opmerking is terecht en verwerkt in het beleidshoofdstuk van de planMER. Ten tijde van het schrijven van de Notitie, was er nog geen vaststaand beleid.	Hoofdstuk 2
Er wordt een verschrijving over de compartimentering van de productierechten vermeld op pagina 17	Deze tekst is niet opgenomen in de planMER.	-
Opgemerkt wordt dat er geen toetsing plaats behoeft te vinden aan Belgische Natura 2000-gebieden.	Er vind wel degelijk toetsing plaats aan in het buitenland gelegen natuurgebieden	-

Tabel

Verwerking reactie van Dhr. Roefs in het planMER bestemmingsplan Woensdrecht

Essentie opmerking	Hoe behandeld in het planMER	Hoofdstuk of paragraaf
Opgemerkt wordt dat de beperking van niet-grondgebonden bedrijven zou moeten worden verlaten	Dit is geen keuze die in het planMER wordt gemaakt: dit behoort tot de uitgangspunten van het bestemmingsplan buitengebied. Er wordt dan ook verwezen naar de notitie Inspraakreacties Actualisatie Bp Buitengebied (Bro, 2010)	-
Er wordt een verschrijving over de compartimentering van de productierechten vermeld op pagina 17	Deze tekst is niet opgenomen in de planMER.	-
Aandacht wordt gevraagd voor de passende beoordeling en het daarin opnemen van de Natura 2000-gebieden Brabantse Wal en Markizaat	Dit is in de voortoets van de Passende Beoordeling opgenomen	Zie hoofdstuk 4 en 5 en bijlage 2
Opgemerkt wordt dat bij de Notitie R&D geen kaarten waren opgenomen van de huidige depositie.	Deze informatie is wel opgenomen in dit planMER	Zie hoofdstuk 5 (effecten)
Gevraagd wordt waarom niet is opgenomen welke bedrijven er beschikken over een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet	Dit is niet relevant voor de planMER	-
Geopperd wordt om op bedrijfsniveau een stand-still principe t.a.v. ammoniakemissie op te nemen.	De gemeente is van mening dat de provinciale en landelijke wet- en regelgeving voldoende kader bieden	-

BIJLAGE 2

Voortoets conform Natuurbeschermingswet 1998

BIJLAGE 3

Trendmatige ontwikkeling veehouderij

De primaire sector van het veehouderijcomplex is veelzijdig. De grootste deelsectoren zijn:

1. De grondgebonden graasdierenhouderij met de melkveehouderij als belangrijkste vertegenwoordiger.
2. De intensieve veehouderij met de varkenshouderij, legpluimveehouderij, slachtpluimveehouderij en de vleeskalverenhouderij als belangrijkste deelsectoren.

Als ontwikkeling van bedrijven in de land- en tuinbouw in Nederland worden drie richtingen onderscheiden:

- I. Een internationale georiënteerde landbouw.
- II. Een regionaal georiënteerde multifunctionele landbouw.
- III. Bedrijven die worden beëindigd. De “stoppers” bieden ruimte voor de bedrijven die zich door ontwikkelingen op basis van een internationale dan wel regionale oriëntatie.

De primaire bedrijven binnen het grondgebonden graasdierenhouderijcomplex kunnen ingedeeld worden bij alle drie ontwikkelingsrichtingen.

De primaire bedrijven binnen het intensieve veehouderij complex zijn vooral ingedeeld bij de ontwikkelrichting I en III. Van de productie van het Nederlands intensieve veehouderijcomplex wordt, naast de grootschalige productie voor afzet in Nederland, circa 75% geëxporteerd door bedrijven die deel uitmaken van robuuste ketenstructuren. De productie vindt zo efficiënt mogelijk plaats. Verlaging van de kostprijs in combinatie met verhoging van de toegevoegde waarde en kwaliteit is een voorwaarde om te kunnen blijven concurreren.

De ontwikkeling voor deze agrarische ondernemingen wordt voor een belangrijk deel bepaald door de internationale concurrentiepositie. Schaalvergroting, intensivering, kwaliteitsverbetering en toegevoegde waarde zijn belangrijke strategieën voor de toekomst. Dit onder de voorwaarden van de maatschappelijke veranderingen en eisen die aan de intensieve veehouderij gesteld worden.

Onderstaand afbeelding geeft de landelijke trend weer voor rundvee, varkens en kippen

Afbeelding

Landelijke trend van dieraantallen over enkele decennia (bron: het grote groene misverstand; Leo Lamers; juni 2007)

Het volgende valt hieruit af te leiden:

- Bij pluimvee is de laatste drie jaar het aantal dieren aanmerkelijk lager dan in de jaren ervoor, maar over lange tijd kent de curve een grillig verloop. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de vogelpestuitbraak.
- Ten aanzien van varkens valt op te maken dat – na een toename tot medio jaren negentig en een afname in de jaren erna – er sinds drie jaar min of meer een stabilisatie is van het aantal.
- Bij rundvee is een afname te zien vanaf 1984 (superheffing), sinds drie jaar min of meer stabilisatie.

Op 1 januari 2008 is de zogenoemde compartimentering van de productierechten afgeschaft. Deze compartimentering zorgde er voor dat dierrechten niet konden verschuiven tussen drie verschillende concentratiegebieden; het concentratiegebied oost (Gelderland, Overijssel en een deel van Utrecht), het zuidelijke concentratiegebied (Noord-Brabant en Limburg) en de rest van Nederland. Er is op dit moment nog geen duidelijk beeld over de gevolgen van de afschaffing van de compartimentering, maar als er een verschuiving plaats gaat vinden, dan wordt verwacht dat die naar het zuiden zal zijn. De jongste cijfers van de provincie Gelderland bevestigen de verwachting dat de afschaffing van de compartimentering zou leiden tot een afname van het aantal dieren in Gelderland.

Bedrijven moeten wellicht in 2013 voldoen aan de AMvB Huisvesting.

BESLUIT HUISVESTING

Het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Besluit huisvesting) stelt eisen aan de maximale ammoniakemissie uit de dierenverblijven. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waarvoor emissiearme huisvestingssystemen beschikbaar zijn, emissiearm uitgevoerd moeten zijn. In de onderstaande tabel tref je voor de belangrijkste diercategorieën de maximale emissiewaarden aan.

Voor het aanpassen van de stallen zijn overgangstermijnen opgenomen. Een groot deel van de varkens en pluimveebedrijven moeten vanaf 1 januari 2010 moeten voldoen aan het Besluit. Voor ouderdieren en vleeskuikens loopt de overgangstermijn af op 1 januari 2012 indien de eerste vergunning is verleend na 1 januari 2007. Voor kleine bedrijven loopt de overgangstermijn af op 1 januari 2013. <http://www.infomil.nl/onderwerpen/landbouw-tuinbouw/ammoniak-en/besluit/>

Als realisatie van niet voor 1 januari 2010 mogelijk is zal de veehouder voor deze datum een plan van aanpak moeten stellen waarin opgenomen is welke aanpassingen plaats gaan vinden en binnen welke termijn. Er is nu een gedoogbeleid van kracht die veehouders de tijd geven tot 1 april 2010 om hun bedrijfsplan in te dienen.

Hierdoor worden veel (kleine) intensieve veehouderijen verplicht om te investeren in staltechnieken die voldoen aan de strenge normen rond de uitstoot van ammoniak. Voor vleeskalveren is de staltechniek, die voldoet aan de strenge emissie eisen voor ammoniak, echter nog in ontwikkeling en niet opgenomen in de AMvB-Huisvesting.

In 2013 worden daarnaast de Europese dierenwelzijnseisen van kracht. De consequentie hiervan is een verbod op legbatterijen en gemiddeld 20% meer ruimte voor varkens. Het is de verwachting dat beide ontwikkelingen er toe leiden dat een substantieel aantal intensieve veehouderijen zal stoppen.

De verdere algemene verwachting voor de toekomst van de intensieve veehouderij is gunstig te noemen. Door toenemende concurrentie van binnen en voornamelijk ook van buiten de EU zal de primaire sector zich richten op kostprijsverlaging, onder meer door schaalvergroting en het verbeteren en ontwikkelen van samenwerkingsvormen. Daarnaast zal de gehele sector zich gaan richten op vraaggestuurde productie en het vergroten van de kostenefficiency. Daardoor ontstaan er kortere ketens die zich snel kunnen aanpassen aan marktveranderingen. Schaalvergroting, intensivering, kwaliteitsverbetering en toegevoegde waarde zijn belangrijke strategieën voor de toekomstige agrarische ondernemingen.

De algemene trend per sector is hieronder toegelicht.

Melkveehouderij

Nederland telde in 2004 ongeveer 40.000 bedrijven met graasdieren (melkvee, vleeskalveren, vleesvee en schapen) waarvan 22.000 melkveebedrijven. Sinds 1990 is het aantal melkveebedrijven bijna gehalveerd van 40.000 naar 22.000. Ook het aantal koeien is sinds die tijd sterk verminderd. De trend van gestage vermindering van het aantal bedrijven gaat door. Bij de blijvers groeit de omvang. In 2004 hadden de melkveehouders gemiddeld 60 melkkoeien en 40 ha grond, 10% van de bedrijven had meer dan 100 koeien. De komende 10 jaar staat de melkveehouderij grote veranderingen te wachten, zoals deze zich ook in voorbije periode hebben voorgedaan, namelijk schaalvergroting, kostenbesparing (efficiënt produceren), minder veehouders, minder koeien en verdergaande specialisatie. Er bestaan nog steeds grote verschillen in kostprijs en inkomen tussen vergelijkbare melkveebedrijven. Daar is nog veel te winnen met efficiënt produceren. Het gemiddelde aantal koeien per bedrijf groeit tot 2015 door tot 80 melkkoeien en 50 hectare grond. De koeien geven in 2015 gemiddeld 1.500 kg melk meer. Het gemiddelde bedrijf produceert in 2015 ongeveer 800.000 kilogram melk.

Tabel

Landelijke trend
melkveehouderij (bron: CBS)

Jaar	Melkveeouders (aantal)	Gem. oppervlak (ha)	Koeien per bedrijf (aantal)	Melkproductie (kg)
1990	40.000	-	-	-
2004	22.000	40	62	500.000
2015	14.000	50	85	800.000
Trend	Neemt af	Stijgt	Stijgt	Stijgt

De samenleving heeft over het algemeen een positief beeld van de melkveehouderij. Dit kan veranderen omdat schaalvergroting en rationalisatie effect heeft op de aanblik van het bedrijf en op het landschap.

Varkenshouderij

Er waren in 2004 ruim 10.000 bedrijven in Nederland met varkens en ruim 4.000 gespecialiseerde varkensbedrijven verdeeld in 40% vleesvarkensbedrijven, 40% fokvarkens en 20% gesloten bedrijven. Sinds 1990 voltrok zich een forse krimp. Het aantal bedrijven met varkens is met tweederde afgenomen en het aantal gespecialiseerde bedrijven met de helft. Het aantal varkens is in Nederland sinds 1995 met bijna een kwart afgenomen van 14,4 miljoen in 1995 tot 11,1 miljoen in 2004. De varkenshouderij vindt steeds meer plaats op gespecialiseerde bedrijven. In 2004 werd 70% van de varkens gehouden op dit type bedrijven. Tot 2015 is de verwachting dat de varkensstapel stabiel blijft, de ontmenging (specialisatie) gaat verder en het totale aantal bedrijven waar varkens gehouden wordt zal afnemen (schaalvergroting).

Tabel

Landelijke trend
varkenshouderij (bron: CBS)

Jaar	Bedrijven met varkens	Gespecialiseerde bedrijven	Gem. aantal varkens per bedrijf	Gem. aantal varkens per gespecialiseerd bedrijf
1990	29.210	9.200	475	900
2004	10.040	4.180	1.110	1.850
2015	4.500	2.380	2.500	3.500
Trend	Neemt af	Neemt af	Stijgt	Stijgt

Pluimveehouderij

In de pluimveehouderij zijn de structurele ontwikkelingen vergelijkbaar met de varkenshouderij. Het aantal bedrijven met pluimvee is sinds 1990 in Nederland gehalveerd tot 3.000 in 2004. Hiervan zijn 1.350 gespecialiseerde pluimveebedrijven. Het aantal stuks pluimvee is sinds het hoogtepunt in 2000 met bijna een vijfde deel afgenomen tot 88 miljoen stuks in 2004.

Tot 2015 is de verwachting dat de pluimveestapel licht zal afnemen met 10%, de specialisatie gaat verder en het aantal bedrijven met pluimvee zal afnemen (schaalvergroting).

Tabel

Landelijke trend
pluimveehouderij (bron: CBS)

Jaar	Bedrijven met pluimvee	Gespecialiseerde pluimveebedrijven	Gem. aantal kippen per bedrijf	Gem. aantal kippen per gespecialiseerd bedrijf
1990	6.080	2.140	15.700	34.000
2004	2.970	1.360	29.600	55.000
2015	1.600	880	49.500	71.000
Trend	Neemt af	Neemt af	Stijgt	Stijgt

Vleeskalverbedrijven

De vleeskalverhouderij is succesvol. Het aanpakken van het mestprobleem, de versnelde omschakeling naar groepshuisvesting en de vergaande ketenintegratie hebben het imago goed gedaan van deze sector. De meeste van de 1.160 gespecialiseerde bedrijven werken op basis van een contract. De verwachting is dat het aantal kalverbedrijven stabiliseert. In 2015 is het aantal bedrijven circa 1.100 met bijna 800.000 kalveren.

Tabel

Tabel landelijke trend
vleeskalveren (bron CBS)

Jaar	Bedrijven met vleeskalveren	Gespecialiseerde vleeskalverenbedrijven	Gem. aantal kalveren per bedrijf
1990	2.275	1.250	265
2004	3.000	1.160	255
2015	3.000	1.100	265
Trend	Stabilisatie	Stabilisatie	Stabilisatie

Een belangrijk aandachtspunt is echter de ont koppeling van de slachtpremie door de hervorming van het Europese landbouwbeleid. In opdracht van de Productschappen voor Vee, Vlees en Eieren (PVE), zijn de gevolgen van een ont koppeling van de slachtpremie voor de vleeskalversector onderzocht. Een belangrijke conclusie van dit onderzoek is dat de sector in Nederland rekening moet houden met een maximale krimp van de productie van 13 tot 17% (bron: LEI Wageningen UR; september 2008; rapport 2008-046).

Ontwikkeling veehouderijbedrijven in Woensdrecht

Deze paragraaf schetst een beeld van de trends, de huidige situatie en de verwachte autonome ontwikkeling van de agrarische sector in Woensdrecht aan de hand van de veehouderijgegevens van de gemeente en de statistische gegevens uit Statline (CBS).

Trends Woensdrecht

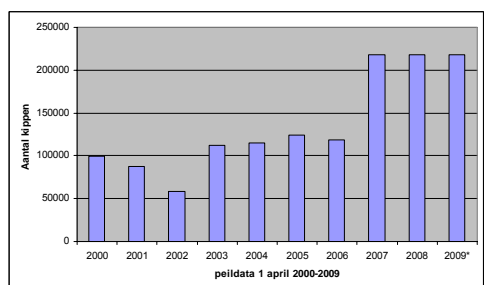
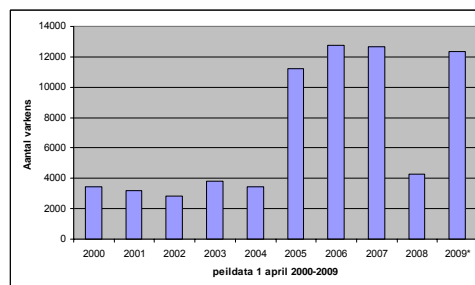
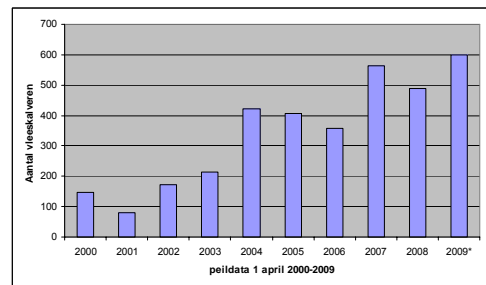
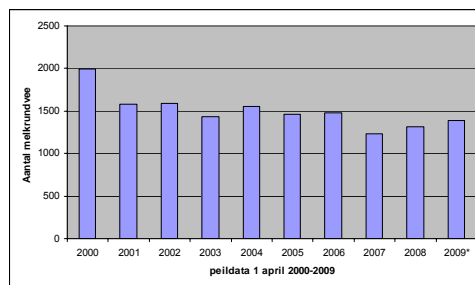
Via de interactieve CBS website (Statline) is voor de gemeente Woensdrecht de trendmatige ontwikkeling van de veehouderij verkregen (de tabellen zijn in bijlage 1 in een groter formaat opgenomen). Gezien de zeer beperkte relatieve aantallen zijn relatieve kleine diercategorieën als pony's, geiten en schapen uit de tabel gelaten.

Afbeelding

Trend aantallen dieren in de gemeente Woensdrecht van 2000-2009:

- linksboven: melkrundvee
- rechtsboven: vleeskalveren
- linksonder: varkens
- rechtsonder: kippen

NB: de cijfers van 2009 hebben een voorlopige status

Uit bovenstaande trend valt op te maken dat in de afgelopen jaren het aantal stuks melkrundvee is gedaald, dat het aantal vleeskalveren is gegroeid, evenals het aantal varkens en het aantal kippen.

BIJLAGE 4

Tabellen depositie

Tabel

Depositie op gevoelige
habitatgebieden, Brabantse
Wal

2310¹⁸	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	10	79	23
HS-V (vergund 2010)	16	132	39
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	14	110	34
Scenario IV	10	71	26
Scenario GV	14	113	36
Combinatie scenario's (IV en GV)	12	90	29
2313	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	10	31	16
HS-V (vergund 2010)	16	52	26
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	14	46	23
Scenario IV	11	40	19
Scenario GV	15	56	26
Combinatie scenario's (IV en GV)	12	51	23
3130	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	9	71	24
HS-V (vergund 2010)	15	118	40
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	13	108	35
Scenario IV	9	87	25
Scenario GV	14	111	37
Combinatie scenario's (IV en GV)	10	92	28
3160	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	38	62	43
HS-V (vergund 2010)	63	104	72
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	56	86	63
Scenario IV	36	60	42
Scenario GV	58	90	65
Combinatie scenario's (IV en GV)	39	67	46
4010	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	8	70	30
HS-V (vergund 2010)	14	117	49
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	12	95	42
Scenario IV	10	66	31
Scenario GV	13	100	44
Combinatie scenario's (IV en GV)	11	73	34

¹⁸ Deze codes staan voor de Habitattypen die in deze gebieden voorkomen. Zie voor nadere informatie de Voortoets in bijlage 2.

Tabel

Depositie op Natura2000-gebieden (totaal, dus niet alleen de gevoelige habitats)

Brabantse Wal	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	4	2215	30
HS-V (vergund 2010)	6	3692	49
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	5	3681	44
Scenario IV	4	299	31
Scenario GV	6	741	44
Combinatie scenario's (IV en GV)	5	442	36
Markiezaat	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	1	53	6
HS-V (vergund 2010)	2	88	10
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	1	80	9
Scenario IV	1	64	8
Scenario GV	2	101	11
Combinatie scenario's (IV en GV)	1	84	10
Zoommeer	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	0	3	1
HS-V (vergund 2010)	0	5	2
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	0	5	1
Scenario IV	0	5	1
Scenario GV	0	5	2
Combinatie scenario's (IV en GV)	0	5	1
Oosterschelde	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	0	5	0
HS-V (vergund 2010)	0	8	1
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	0	7	1
Scenario IV	0	7	0
Scenario GV	0	8	1
Combinatie scenario's (IV en GV)	0	8	1
Westerschelde & Saeftinghe	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	0	10	2
HS-V (vergund 2010)	0	16	3
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	0	14	2
Scenario IV	0	15	2
Scenario GV	0	16	2
Combinatie scenario's (IV en GV)	0	16	2
Kalmthoutse Heide	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	4	26	8
HS-V (vergund 2010)	6	43	13
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	5	38	11
Scenario IV	4	30	9
Scenario GV	5	43	12
Combinatie scenario's (IV en GV)	5	36	10
Klein en Groot Schietveld	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	1	2	2
HS-V (vergund 2010)	2	4	3
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	2	4	3
Scenario IV	1	3	2
Scenario GV	2	4	3
Combinatie scenario's (IV en GV)	2	4	3

Bos- en heidegebieden ten oosten van Antwerpen	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	1	1	1
HS-V (vergund 2010)	1	2	2
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	1	1	1
Scenario IV	1	1	1
Scenario GV	1	1	1
Combinatie scenario's (IV en GV)	1	1	1
Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitat	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	2	5	3
HS-V (vergund 2010)	3	9	5
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	2	8	4
Scenario IV	2	7	4
Scenario GV	2	8	5
Combinatie scenario's (IV en GV)	2	7	4
Schelde en Durme estuarium van de Nederlandse grans tot Gent	minimum	maximum	Gemiddeld
HS-W (vergund met 40% aftrek)	1	11	4
HS-V (vergund 2010)	2	19	7
HS-EA (corr Besluit Huisvesting)	2	17	7
Scenario IV	1	18	6
Scenario GV	2	19	7
Combinatie scenario's (IV en GV)	2	19	7

BIJLAGE 5

Gezondheid

Biologische agentia

Er zijn vele studies gedaan naar de gezondheidseffecten van werknemers van de intensieve veehouderij. Onder werknemers wordt vooral een hoge prevalentie van luchtwegklachten gevonden waaronder hoesten, slijm opgeven, kortademigheid en benauwdheid. Daarnaast heeft een deel van de werknemers systematische klachten zoals rillingen, transpireren, koorts en gewrichtspijnen. Allergie voor allergenen buiten de werksituatie, zoals graspollen (hooikoorts), huisstofmijt en huisdieren (katten en honden) komt echter juist minder voor bij agrariërs en hun kinderen. Als oorzaak van de werkgerelateerde klachten komt uit de literatuur voornamelijk de blootstelling aan endotoxinen naar voren. Het is mogelijk dat ook andere agentia afkomstig van micro-organismen samen met endotoxine deze effecten veroorzaken. Een veehouderij emitteert stoffen naar de omgeving afhankelijk van onder andere staltype, bedrijfsvoering en aantal en type dieren. De bijdrage van deze emissies aan de concentraties op leefniveau lijkt gering en leidt in elk geval niet tot overschrijding van normen of gezondheidkundige advieswaarden. De blootstelling van omwonenden van de intensieve veehouderij aan diverse stoffen is een ordegrootte 100-1000 lager dan van werknemers. Dit is één van de redenen waardoor uit de bij werknemers gevonden effecten niet direct conclusies kunnen worden getrokken aangaande het risico voor omwonenden. Verder is de concentratie endotoxine in huisstof verhoogd in woningen van agrariërs, maar niet in andere plattelandswoningen. Deze gegevens ondersteunen de conclusie dat blootstelling van omwonenden (niet-agrariërs) naar alle waarschijnlijkheid laag is en alleen in de directe nabijheid van agrarische activiteit is terug te vinden. Het is onduidelijk of de licht verhoogde concentraties rond agrarische bedrijven kunnen leiden tot effecten op de gezondheid.

Een ander virus dat verband houdt met de intensieve veehouderij, is het influenzavirus (griep), maar dit komt zelden voor. Infectie met het influenzavirus kan leiden tot acute klachten van de luchtwegen. Door praten, hoesten of niezen wordt het virus verspreid. Mensen kunnen besmet raken met varkensinfluenzavirus door beroepsmatig in contact te komen met varkens. Verder kunnen mensen geïnfecteerd raken met influenzavirussen door direct contact met geïnfecteerd pluimvee.

Salmonella bij de mens is een belangrijke verwekker van voedselgerelateerde darminfecties bij de mens. Dieren zijn vaak de drager van de Salmonella bacterie zonder er zelf ziek van te worden; door mest besmetten zij elkaar. Door controle programma's is het aantal besmettingen in de pluimveesector afgenomen, onder rundvee en varkens echter niet. Infecties bij de mens treden op door eten van besmet vlees en eieren of producten, die door vlees of eieren zijn besmet.

Ten slotte is toxoplasmose één van de meest voorkomende parasitaire infectieziekten. Mensen kunnen besmet raken door contact met besmette eitjes, besmette aarde (die via katten uitgescheiden worden, welke het weer van muizen hebben of varkens en kippen die tussengastheren zijn) of door het eten van met eitjes besmette groente op het eten van niet (goed) doorbakken vlees. Mensen kunnen het niet overdragen op andere mensen en de meeste infecties verlopen zonder verschijnselen.

Onder omwonenden van intensieve veehouderijen is minder onderzoek gedaan dan onder werknemers. Uit het beschikbare onderzoek blijkt dat omwonenden vaak meer symptomen rapporteren dan vergelijkingsgroepen. Het gaat vooral om klachten van de luchtwegen en verminderde kwaliteit van leven. Het is duidelijk dat rondom intensieve veehouderij vaak geurhinder optreedt. Omdat blootstellingschattingen in vrijwel alle studies ontbreken, is op grond van de beschikbare gegevens geen relatie te leggen tussen blootstelling aan specifieke componenten uit de intensieve veehouderij en de gezondheidsklachten.

Verspreidingsberekeningen en/of blootstellingsmetingen kunnen meer inzicht geven in de verspreiding van stoffen vanuit de grote intensieve veehouderijen (megastallen).

Voor bedrijven van een dergelijke omvang zijn namelijk nog helemaal geen gegevens beschikbaar. Daar is wel behoefte aan, zeker gezien het grote aantal vragen dat de schaalvergroting oproept.

Op het gebied van bacteriën is vooral MRSA een probleem. Ca. 40 % van Nederlandse slachtvarkens is drager van MRSA. Van deze bacterie worden mensen in de algemene bevolking gewoonlijk niet ziek. Een risico ontstaat wanneer deze bacterie wordt geïntroduceerd in ziekenhuizen of verpleeghuizen. Patiënten met een MRSA-besmetting zijn moeilijker met antibiotica te behandelen, en vooral bij mensen met verminderde weerstand vormt dit een gezondheidsrisico. In de algemene bevolking is minder dan 0,1 % drager van de bacterie. Op grond van de huidige inzichten wordt de kans dat de bacterie via het milieu wordt overgedragen aan omwonenden gering geacht omdat in de buitenlucht een sterke verdunning plaatsvindt.

Met name antibioticumresistentie is een probleem. In de afgelopen tien jaar is de antibioticum resistentie met 50% toegenomen. De verspreiding van resistente micro-organismen wordt vergemakkelijkt door een hoge dichtheid van dieren met nauw contact al dan niet in combinatie met slechte hygiënische omstandigheden.

Voor de meeste micro-organismen is de insleep via introductie van nieuwe dieren een van de belangrijkste factoren. Wanneer bedrijven dichter op elkaar zitten, is dit meer mogelijk maar doordat het weer dichter op elkaar zit, ook weer sneller beheersbaar. In een gesloten bedrijf komt die minder voor omdat dit bedrijf (vrijwel) alle schakels van de keten integreert. Vermindering van het risico bij open bedrijven kan wel door middel van desinfectie, tussentijdse reiniging en leegstand. Schaalvergroting maakt het integreren van een deel of de gehele productieketen op één bedrijf mogelijk. De introductie van micro-organismen kan hierdoor gereduceerd worden. Verder kan er in een nieuwe stal gebruik worden gemaakt van de nieuwste technologieën zoals luchtwassers.

In de naaste omgeving van nieuwe bedrijven nemen milieuhinder door geur en fijn stof en ammoniakdepositie wel toe maar de voordelen zullen per saldo opwegen tegen de nadelen, mits de dierenaantallen gereguleerd blijven door beleid en oude stallen worden gesloopt.

Een megabedrijf dient te voldoen aan de laatste stand der techniek (nieuwste voorzieningen /innovatieve technieken) dus het toepassen van luchtwassers en in het stalontwerp risico's voor introductie en verspreiding van micro-organismen mee te nemen. Verder dient personeel goed geschoold te zijn zodat ziektes snel worden ontdekt en dient het antibioticumgebruik af te nemen en personeel op varkens- en pluimveebedrijven worden geadviseerd gevaccineerd te worden tegen influenza.

Daarnaast dient zoveel mogelijk een gesloten bedrijfsvoering plaats te vinden, bedrijven op tenminste 1-2 km van elkaar verwijderd zijn en te voorkomen dat varkens en kippen op 1 bedrijf worden gecombineerd.

Literatuur:

- RIVM-report 50029001/2005 Trends in the environmental burden of disease in the Netherlands 1980-2020. AB Knol, BAM Staatsen.
- GGD-Richtlijn Gezondheidsaspecten Besluit Luchtkwaliteit. Landelijk Centrum Medische Milieukunde. 8-12-2005.
- GGD-Richtlijn Geurhinder. GGD Nederland. 2002.
- Gezondheidseffectscreening Stad& Milieu 2006: Handboek voor een gezonde inrichting van de woonomgeving. GGD Nederland. Oktober 2006.
- RIVM briefrapport 60930006/2008. Intensieve Veehouderij en gezondheid: overzicht van kennis over werknemers en omwonenden. RIVM, Universiteit Utrecht en Institute for Risk Assessment Studies. Nationale MAC-lijst 2007". Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Sdu Uitgevers:2007.
- RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie.

BIJLAGE 6

Verklarende woordenlijst

<i>Scenario</i>	De mogelijke oplossingen om de doelstellingen te bereiken.
<i>Archeologie</i>	Wetenschap die een bepaalde cultuur of samenlevingsvorm in een bepaalde periode in het verleden tracht te doorgronden via bodemvondsten en andere (stoffelijke) overblijfselen.
<i>Archeologische verwachting</i>	Dit zijn gebieden met potentiële archeologische waarden (op basis van archeologische verwachtingskaart).
<i>Autonome ontwikkeling</i>	De ontwikkeling van het milieu en andere factoren als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd; het betreft alleen die ontwikkelingen die kunnen worden afgeleid uit vastgesteld beleid.
<i>Bevoegd Gezag</i>	De overheidsinstantie die bevoegd is (het m.e.r.-plichtige) besluit te nemen (en die de m.e.r.-procedure organiseert).
<i>Commissie voor de m.e.r. / Cmer</i>	Onafhankelijke commissie die het Bevoegd Gezag adviseert over richtlijnen voor de inhoud van het MER en de beoordeling van de kwaliteit van het MER.
<i>Ecologische verbindingszone (EVZ)</i>	Groenzones die een netwerk vormen ter bevordering van de migratie van bepaalde doelsoorten.
<i>EHS</i>	Ecologische hoofdstructuur (EHS) is een stelsel van natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindende zones in Nederland om de duurzaamheid van ecologische waarden te versterken zoals dat is vastgelegd in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR, kabinetsstandpunt 1993) en later in de Nota Ruimte.
<i>Initiatiefnemer</i>	De rechtspersoon die (de m.e.r.-plichtige activiteit) wil ondernemen.
<i>m.e.r.</i>	Milieueffectrapportage, de procedure.
<i>MER</i>	Milieueffectrapport, het document.
<i>Referentiesituatie</i>	De situatie in het plangebied wanneer enkel de autonome ontwikkelingen en niet de voorgenomen activiteit plaatsvindt. Ten opzichte van deze situatie worden de effecten van de activiteit beoordeeld (ook wel nulalternatief).
<i>Plangebied</i>	Gebied waarbinnen relevante effecten op kunnen treden veroorzaakt door de ingreep.

BIJLAGE 7

Literatuurlijst

Croonen Adviseurs, januari 1999: *Bestemmingsplan "Buitengebied 1998" Gemeente Woensdrecht*

BRO, augustus 2009: *Actualisatie bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Woensdrecht (cd-rom)*

LEI en CBS, juli 2008: *Land- en tuinbouwcijfers*

Provincie Noord-Brabant, 2005: *Gebiedsplan Brabantse Delta*

Provincie Noord-Brabant, 2003: *Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij*

Provincie Noord-Brabant, 3 oktober 2008: *Kaart Wet ammoniak en veehouderij*

SenterNovem, 2007: *Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij*

ANWB, 2004: *Topografische Atlas van Noord-Brabant 1:25.000*

BIJLAGE 8

Kaarten

De volgende kaarten zijn gebruikt t.b.v. de effectbeoordeling voor de verschillende aspecten:

1. Natura 2000 in en rondom het plangebied
2. Kaart met indicatieve geurcontouren voor de bebouwde kom en buiten de bebouwde kom
3. Indicatieve milieuruimte geur
4. Achtergrondconcentratie fijn stof gemeente Woensdrecht
5. Aantal overschrijdingsdagen fijn stof concentratie gemeente Woensdrecht
6. Type en omvang veehouderijbedrijven in gemeente Woensdrecht
7. Classificatie van IV bedrijven t.b.v. scenario intensieve veehouderij
8. Depositie vanuit stallen in huidige situatie
9. Achtergrondbelasting huidige situatie
10. Achtergrondbelasting Autonome ontwikkeling
11. Achtergrondbelasting scenario Intensieve Veehouderij

BIJLAGE 1

Consultatie: verwerking in planMER

Naar aanleiding van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het planMER bestemmingsplan Gemeente Woensdrecht zijn er twee reacties binnengekomen. Daarnaast is een richtlijnenadvies van de commissie m.e.r. ontvangen.

Onderstaande volgen kort de essenties van het advies en de reacties, hoe hiermee is omgegaan en waar in het planMER de informatie is terug te vinden.

Tabel

Verwerking advies van Commissie MER in het planMER bestemmingsplan Woensdrecht

Essentie opmerking	Hoe behandeld in het planMER	Hoofdstuk
Een omschrijving en onderbouwing van de twee gehanteerde referentiesituaties	Opgenomen in de diverse scenario's waarmee is gerekend	H4, H5 en bijlage 2
De 'milieugebruiksruimte' in het gebied dient bepaald te worden	Aan de hand van geur, ammoniak en andere milieuthema's is de milieugebruiksruimte bepaald	H3
De maximaal mogelijke effecten op natuur dient te worden opgenomen	Ondanks dat er feitelijk geen groei in ammoniak kan plaats vinden is hiervoor wel een berekening opgenomen	H5.3
Een zelfstandig leesbare samenvatting dient te worden opgenomen	Is opgenomen	Zie samenvatting
De commissie adviseert een voortoets uit te voeren	Is uitgevoerd	Bijlage 2
Neem de nationale, provinciale en gemeentelijke beleidskaders op in het planMER	Deze zijn opgenomen respectievelijk nader uitgewerkt	H2.4
Neem informatie op over te nemen besluiten voor bedrijfsuitbreiding	Dit is opgenomen	H1.1
Beschrijf hoeveel ruimte het voorgenomen bestemmingsplan biedt aan intensieve en grondgebonden veehouderijen	De ontwerpuitgangspunten voor het bestemmingsplan zijn leidend geweest bij het opstellen van dit planMER	H4.1
Beschrijf de uitgangspunten van de landschappelijke ontwikkelingen	De ontwerpuitgangspunten voor het bestemmingsplan zijn leidend geweest bij het opstellen van dit planMER	H 5.5
Breng de haalbaarheid van het benutten van de ontwikkelingsruimte in beeld	Geanalyseerd is wat door het bestemmingsplan wordt toegestaan aan ontwikkelingen in de intensieve veehouderij. De Natuurbeschermingswet beperkt de mogelijkheden door een verbod op toename van de depositie van ammoniak	H3 en H4

Essentie opmerking	Hoe behandeld in het planMER	Hoofdstuk
Maak een analyse van het verschil tussen de vergunde situatie en de werkelijk aanwezig aantallen dieren in de gemeente	Aan de hand van de CBS gegevens is dit verschil in kaart gebracht. Vervolgens zijn hier ook analyses op uitgevoerd	H4.4
Voor het bepalen van de achtergronddepositie dient berekend te worden wat de effecten zijn van groei en schaalvergroting in de rundveehouderij	Dit is uitgevoerd in het fictieve scenario voor de groei van de grondgebonden veehouderijen	H4.6 en H5.3
Beschrijf en motiveer per milieuaspect de omvang van het studiegebied	Dit is bij effectenanalyse meegenomen	H5
Om het plan te kunnen toetsen dient de planMER de milieugevolgen te beschrijven van alles wat het bestemmingsplan maximaal mogelijk maakt	Deze analyses zijn uitgevoerd	H5
Het MER moet duidelijk maken welke gevolgen het plan kan hebben voor de natuur	Er is een voortoets uitgevoerd aan de hand van de reële scenario's	H5.3 en bijlage 2
De effecten op de luchtconcentraties van fijn stof dienen in beeld gebracht te worden	Effectbeschrijving opgenomen	H5.6.2
In beeld dient gebracht te worden of de alternatieven kunnen leiden tot toename van de geluid	Effectbeschrijving opgenomen	H5.6.3
De effecten op de gezondheid dienen in beeld gebracht te worden	Effectbeschrijving opgenomen	H5.9
Gevolgen voor bodembeschermingsgebieden, grondwaterbeschermingsgebieden, hydrologische aandachtsgebieden en verdroogd gebied	Effectbeschrijving opgenomen	H5.7
Overweging opname monitoring en evaluatiemomenten	Opgenomen	H6
Kaarten ligging veehouderijen en IV-bedrijven in buitengebied, omvang en overzicht stoppende bedrijven	Opgenomen in het rapport	Bijlage 8
Kaarten ligging Natura 2000-gebieden en andere kwetsbare natuur in en nabij het plangebied	Opgenomen in het rapport	Bijlage 8
De situering en status van landschappelijke en cultuurhistorische waardevolle gebieden	Opgenomen in het rapport	H5.5.2

Tabel

Verwerking reactie van ZLTO in het planMER bestemmingsplan Woensdrecht

Essentie opmerking	Hoe behandeld in het planMER	Hoofdstuk
Aangegeven wordt dat in het planMER de uitbreiding van bouwblokken extra zou worden beperkt.	Deze aanname is onterecht. Niet het planMER, maar het bestemmingsplan zelf is bepalend.	-
In de Notitie is ten onrechte vermeld dat in het Gebiedsplan Brabantse Delta is opgenomen dat bouwblokuitbreiding tot 1,5 hectare mogelijk is.	Dit betrof inderdaad een incorrecte verwijzing. Echter, door de recente Verordening van de Provincie Noord-Brabant is dit maximum nu wel van toepassing.	-

VOORTOETS BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED WOENSDRECHT

GEMEENTE WOENSDRECHT

5 juli 2010
B02012.000188

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Probleem- en vraagstelling	4
1.3	Methode	5
1.4	Afbakening	5
1.5	Leeswijzer	5
2	Projectbeschrijving	6
2.1	Ontwikkeling intensieve veehouderij	6
2.1.1	Trends Woensdrecht	6
2.1.2	Huidige situatie Woensdrecht	7
2.1.3	Autonome ontwikkeling	8
2.1.4	Vergunning versus werkelijk gebruik	8
2.2	Scenario intensieve veehouderij	9
2.2.1	Uitgangspunten	9
2.2.2	Scenario voor toetsing	10
2.3	Mogelijk effecten Natura 2000	11
3	Wet- en regelgeving	12
3.1	Natuurbeschermingswet 1998	12
3.2	De recente ontwikkelingen ten aanzien van het beleid ten aanzien van stikstof in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, staan beschreven in bijlage 4.	13
3.3	Convenant stikstof en Natura 2000	13
3.4	Crisis- en herstelwet	14
3.5	PAS (Programmatische Aanpak Stikstof)	14
3.6	Natura 2000 Vlaanderen	15
3.6.1	Aanwijzing van gebieden	15
3.6.2	Natuurrichtlijnplannen	16
3.6.3	Realiseren instandhoudingsdoelstellingen	16
4	Kwalificerende habitattypen en soorten	18
4.1	Algemene doelen	18
4.2	Brabantse Wal	19
4.2.1	Gebiedsbeschrijving	19
4.2.2	Instandhoudingsdoelstellingen	19
4.2.3	Beschermd Natuurmonument Kortenhoeff	20
4.3	Markiezaat	20
4.3.1	Gebiedsbeschrijving	20
4.3.2	Instandhoudingsdoelstellingen	20
4.3.3	Beschermd natuurmonument Markiezaatsmeer-Zuid	21
4.4	Westerschelde & Saeftinghe	21
4.4.1	Gebiedsbeschrijving	21
4.4.2	Instandhoudingsdoelstellingen	21

4.4.3	Verdronken Land van Saeftinghe	23
4.5	Oosterschelde	23
4.5.1	Gebiedsbeschrijving	23
4.5.2	Instandhoudingsdoelstellingen	23
4.6	Zoommeer	25
4.6.1	Gebiedsbeschrijving	25
4.6.2	Instandhoudingsdoelstellingen	25
4.6.3	Beschermd Natuurmonument Zoommeer-Eendracht	25
4.6.4	Wetlands	26
4.7	Natura 2000-gebieden in Vlaanderen	26
4.8	Stikstofgevoelige habitattypen en soorten	28
5	Effectbepaling en -beoordeling	30
5.1	Effectbeschrijving	30
5.2	Effecten Natura 2000	30
5.3	Vervolgtraject Natuurbeschermingswet 1998	31
6	Conclusies	32
7	Literatuurlijst	33
1	Ligging Natura 2000-gebieden	35
2	Landelijke ontwikkeling veehouderij	38
3	Kritische depositiewaarde habitattypen	42
4	Recente ontwikkelingen ten aanzien van wetgeving in het kader van stikstofdepositie	44

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1

AANLEIDING

Het college van burgemeester en wethouders van Woensdrecht is bezig met het herzien van het bestemmingsplan van het buitengebied uit 1998. Eén van de ontwikkelingen die hiermee gestalte krijgt is het vestigingsbeleid van de intensieve veehouderij in verwevingsgebieden.

Bij de voorbereidingen van dit bestemmingsplan buitengebied is sprake van de plicht voor een planMER. Deze plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen:

- die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten (alleen varkens- en pluimveebedrijven zijn m.e.r.-beoordelingsplichtig);
- en/of waarvoor een Passende Beoordeling nodig is op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. In dit geval voeren we een Voortoets uit om mogelijke gevolgen van het vestigingsbeleid te onderzoeken.

In en rond de gemeente Woensdrecht liggen gebieden die mogelijk invloed ondervinden van de voorgenomen ontwikkelingen. Het betreft hier de Natura 2000-gebieden “Brabantse Wal”, “Markiezaat”, “Westerschelde & Saeftinghe”, “Oosterschelde” en “Zoommeer” in Nederland en de “Kalmhoutse Heide” en “Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitat” in Vlaanderen. Brabantse Wal, Westerschelde & Saeftinghe en Oosterschelde zijn aangewezen in het kader van de Habitatrictlijn en Vogelrichtlijn. De andere twee gebieden alleen in het kader van de Vogelrichtlijn.

Om eventuele effecten van het vestigingsbeleid te beoordelen, is onderliggende Voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 opgesteld. De voorliggende toetsing betreft een Voortoets voor een planMER. Deze beoordeling is nodig om aan te geven of activiteiten mogelijk leiden tot negatieve effecten op beschermde natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden. Het doel van deze toetsing is de mogelijk optredende effecten van de ruimtelijke ingreep op de bestaande natuurwaarden te inventariseren waarvoor het gebied is aangemeld en om aan te geven welk vervolgtraject nodig is.

CENTRALE VRAAG

De centrale vraag bij deze beoordeling is: bestaat een kans op significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen waarvoor de hiervoor genoemde gebieden zijn aangewezen in het kader van Natura 2000?

1.2

PROBLEEM- EN VRAAGSTELLING

ONDERVERDELING CENTRALE VRAAG

In deze toets draait het om de beantwoording van de volgende deelvragen:

1. Tot welke mogelijke effecten leidt het vestigingsbeleid?
2. Wat is de reikwijdte van de effecten?
3. Hoe beïnvloeden de effecten de natuurwaarden?

4. Zijn voorziene negatieve effecten mogelijk significant?

1.3

METHODE

In het PlanMER is het nieuwe vestigingsbeleid voor de intensieve veehouderij beschreven. Het nieuwe bestemmingsplan buitengebied wordt onderzocht in een Milieueffectrapport, afgekort MER. Een toename van de stikstofdepositie als gevolg van vestiging of uitbreiding van landbouwbedrijven leidt mogelijk tot significante effecten op Natura 2000-gebieden. De toekomstige situatie van het veranderende vestigingsbeleid van de intensieve veehouderij als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan wordt vergeleken met de huidige situatie. Hierbij gaat het vooral om de te verwachte veranderingen in stikstofdepositie. Deze Voortoets geeft aan of de kans bestaat op significante effecten van het veranderde vestigingsbeleid.

1.4

AFBAKENING

Deze Voortoets is gericht op de gebiedsbeschermende werking van de Natuurbeschermingswet 1998 ten aanzien van het vestigingsbeleid van intensieve veehouderij. Onderliggend rapport betreft een Voortoets op detailniveau van een planMER. Om de gehele juridische procedure te doorlopen, dient een gemotiveerde keuze voor scenario's gemaakt te worden en dienen nadere bepalingen plaats te vinden van de haalbaarheid van zowel natuurdoelen als voorgenoemde ruimtelijke ontwikkeling. Deze Voortoets levert een bijdrage aan het inzichtelijk maken van de consequenties en risico's van het nieuwe vestigingsbeleid voor intensieve veehouderij.

1.5

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 beschrijven we de consequenties van het vestigingsbeleid intensieve veehouderij zoals dit in het nieuwe bestemmingsplan is beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het wettelijk kader rond de Natuurbeschermingswet 1998 en stikstofwetgeving. De kwalificerende natuurwaarden staan in Hoofdstuk 4, de effectbepaling en beoordeling in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 geeft de conclusies. De benodigde bronnen staan in hoofdstuk 7. Bijlage 1 geeft de ligging van de Natura 2000-gebieden. Bijlage 2 beschrijft de landelijke ontwikkeling van veehouderij. En tot slot staat in bijlage 3 een uitleg over kritische depositiewaarden van habitattypen.

HOOFDSTUK 2 Projectbeschrijving

Hoofdstuk 2 geeft de projectomschrijving welke overeenstemt met het planMER bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Woensdrecht. Belangrijk zijn de uitgangspunten, die de basis vormen voor de effectbepaling van het veranderende vestigingsbeleid voor de intensieve veehouderij.

2.1 ONTWIKKELING INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

Deze paragraaf schetst een beeld van de trends, de huidige situatie en de verwachte autonome ontwikkeling van de agrarische sector in Woensdrecht aan de hand van de veehouderijgegevens van de gemeente en de statistische gegevens uit Statline (Website CBS). De informatie uit dit hoofdstuk is afkomstig uit de PlanMER (ARCADIS, 2010b). De algemene ontwikkeling van de veehouderij in Nederland is beschreven in bijlage 2.

In tegenstelling tot het vigerende bestemmingsplan, is in het nieuwe bestemmingsplan weinig tot geen uitbreidingsruimte mogelijk voor de intensieve veehouderij(tak). Het nieuwe bestemmingsplan biedt minder mogelijkheden aan de ontwikkeling van de veehouderijen.

2.1.1 TRENDS WOENSDRECHT

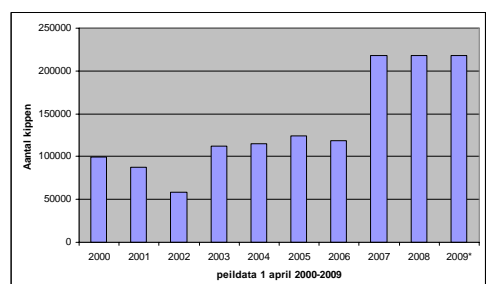
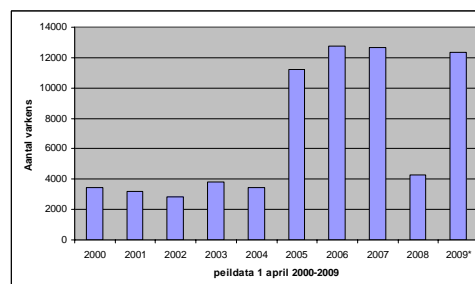
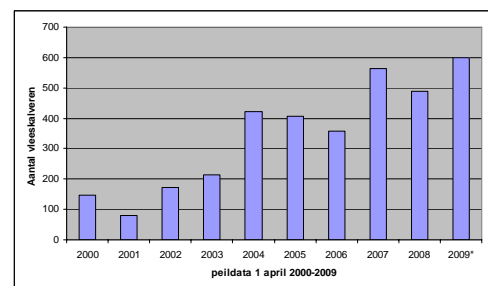
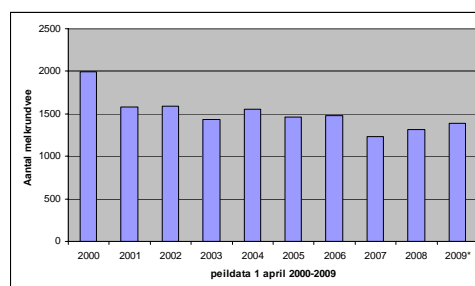
Via de interactieve CBS website (Statline) is voor de gemeente Woensdrecht de trendmatige ontwikkeling van de veehouderij verkregen. Gezien de aantallen zijn kleine diercategorieën als pony's, geiten en schapen uit de tabel gelaten.

Afbeelding 2.1

Trend aantallen dieren in de gemeente Woensdrecht van 2000-2009:

- linksboven: melkrundvee
- rechtsboven: vleeskalveren
- linksonder: varkens
- rechtsonder: kippen

NB: de cijfers van 2009 hebben een voorlopige status

Uit Afbeelding 2.1 valt op te maken dat in de afgelopen jaren het aantal stuks melkrundvee is gedaald, dat het aantal vleeskalveren is gegroeid, evenals het aantal varkens en het aantal kippen.

2.1.2

HUDIGE SITUATIE WOENSDRICHT

Voor de huidige situatie is geanalyseerd welke diersoorten in hoofdzaak in de aangegeven bedrijven worden gehouden. Daarbij is een onderscheid gemaakt naar bedrijfsgrootte. De bedrijfsgrootte is uitgedrukt in Nge (zie onderstaande tekstkader).

Tabel 2.1

Woensdrechtse bedrijven, ingedeeld naar diersoort en grootte van het bedrijf (bron: vergunningenbestand gemeente)

NGE ¹	alle bedrijven	<35 Nge	35-70 Nge	70-140 Nge	>=140 Nge
rundvee	36	18	4	10	4
varkens	9	1	1	2	5
pluimvee	8	5	0	1	2
geiten	3	0	1	0	2
schapen	5	5	0	0	0
gemengd	2	0	0	2	0
paarden	11	8	2	1	0
<i>totaal</i>	<i>74</i>	<i>37</i>	<i>8</i>	<i>16</i>	<i>13</i>

WAT IS NGE?

De Nederlandse grootte-eenheid (Nge) is een reële economische maatstaf die gebaseerd is op het brutostandaardsaldo (bss, opbrengsten minus bepaalde specifieke kosten). Het is een maat waarmee de economische omvang van agrarische activiteiten wordt weergegeven. Een Nge staat bij prijsniveau 2002 (Landbouwtellingen 2005 en 2006) voor 1.400 euro aan saldo (website LEI Wageningen Universiteit).

Uit Tabel 2.1 volgen hieronder beschreven zaken:

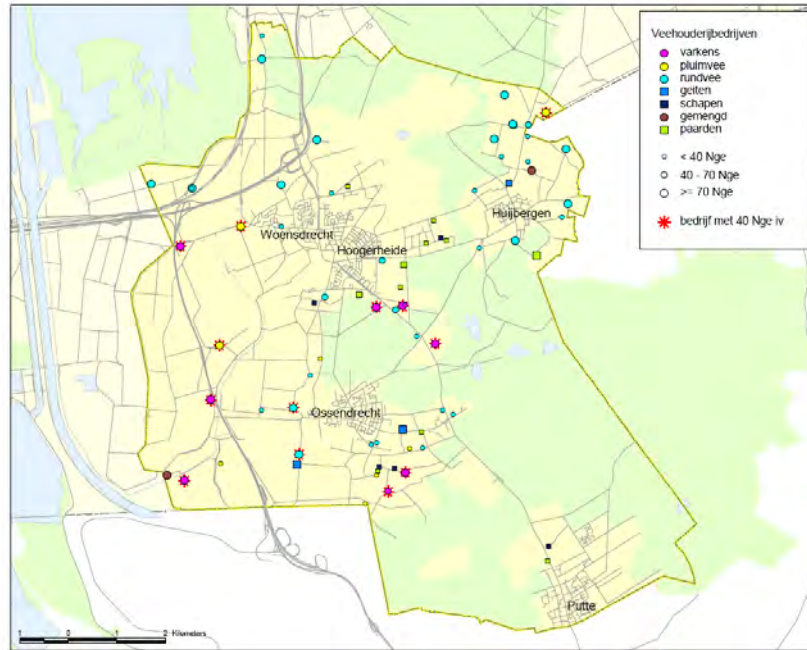
- 50 procent (37 van de 74) van de bedrijven is kleiner dan 35 Nge en daarom als hobbymatig of parttime is aan te merken. Voor deze bedrijven geldt dat deze een weinig commerciële groeiverwachting hebben. Het gaat hier in veel gevallen om oudere bedrijven, met weinig tot geen financiële ruimte om te groeien. De komst van het AMvB Huisvesting (zie bijlage 2) betekent voor een deel van deze bedrijven het einde van hun voortbestaan, omdat zij de vereiste verbeteringsinvesteringen niet kunnen doen.
- Meer dan 50 procent (36 van de 74) van de bedrijven zijn in hoofdzaak rundveehouderijen, waarvan de helft is aan te merken als hobbymatig/parttime.

Afbeelding 2.2 geeft de verspreiding van de agrarisch bedrijven over het grondgebied van de gemeente Woensdrecht. Daarbij valt op dat de bedrijven ver uit elkaar liggen, waarbij in het zuidoostelijke deel van de gemeente Woensdrecht nauwelijks bedrijven aanwezig zijn. De verklaring hiervoor is dat in dit deel van de gemeente een Natura 2000-gebied ligt (Brabantse Wal).

¹ Classificatie op basis 2/3 van de Nge = type dan bedrijf = type, anders gemengd.

Afbeelding 2.2

Typen en omvang veehouderijbedrijven in de gemeente Woensdrecht

2.1.3 AUTONOME ONTWIKKELING

Uit de gegevens blijkt dat ongeveer 39% van de bedrijven is aan te merken als volwaardig bedrijf. De verwachting is dat een deel van deze bedrijven de mogelijkheid heeft om te groeien in bedrijfsomvang. Beperkingen hiervoor zijn

- geurbelasting op woningen;
- de aanwezigheid van de Natura 2000-gebieden;
- restricties wanneer de nieuwe uitbreiding niet past op het bestaande bouwblok en de gemeente geen medewerking verleent aan de vergroting daarvan.

Als gevolg van het de invoering van het AMvB Huisvesting (zie bijlage 2) is de verwachting dat een aantal bedrijven op kortere of langere termijn hun bedrijfsactiviteiten beëindigen. De verwachting is daarom dat gemeentebreed een lichte afname van het aantal dieren volgt, die over een kleiner aantal bedrijven wordt gehouden. Doordat de gemeente het voornemen heeft bouwblockvergrotingen voor intensieve veehouderij niet mogelijk te maken in het nieuwe bestemmingsplan, leidt dit niet tot grootschalige intensivering.

2.1.4 VERGUNNING VERSUS WERKELIJK GEBRUIK

Tabel 2.2 geeft de vergunde situatie ten opzichte van de huidige situatie weer. De tabel laat zien dat (uitgezonderd overig melk- en fokvee) de vergunde situatie voor de meeste dieren niet is bereikt. Dit betekent dat de depositie in de huidige situatie lager ligt dan in de vergunde situatie. Voor deze Voortoets gaan we uit van de huidige situatie en niet van de vergunde situatie.

Tabel 2.2

Aantal dieren en emissies zoals beschreven in de vergunningen en de werkelijke aantallen.

Soort vee	CBS 2009 aantal dieren	Vergunning Aantal dieren	Bezetting	Vergunning emissie NH3	Indicatie CBS emissie NH3 bezetting x emissie*
Melk- en kalf-, vlees- en weidekoeien	691	1610	43%	15565	6680

Overig melk- en fokvee*	700	619	113%	2413	2729
Vleeskalveren	599	732	82%	1832	1499
Overig vlees- en weidevee	1673	2159	77%	16125	12495
Fokvarkens	1150	1769	65%	4540	2951
Biggen*	3631	5586	65%	1901	1236
Vleesvarkens	6768	21000	32%	26389	8505
Leghennen (inclusief ouderdieren)	77892	86650	90%	3925	3528
Vleeskuikens (inclusief ouderdieren)	140000	148040	95%	11843	11200
Geiten	2148	3919	55%	6041	3311
Schape	1444	1908	76%	1336	1011
Paarden en pony's	183	246	74%	1078	802
Overige hokdieren	0	25	0%	30	0
Totaal				93018	55948
Verschil tussen vergunning en CBS				40%	

* De bezetting van >100% voor overig melk- en fokvee wordt waarschijnlijk veroorzaakt door niet in de vergunning opgenomen aantallen "bijbehorend jongvee"

* Voor biggen is het bezettingspercentage genomen van fokvarkens, om te corrigeren voor biggen bij de zeug die wel in de CBS-gegevens geteld zijn maar niet in de vergunningen. (Biggen (origineel) 4438)

* De aanname is zo gekozen dat de procentuele afname of toename in aantal dieren ook van toepassing is op de NH3 emissies van het CBS.

2.2

SCENARIO INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

2.2.1

UITGANGSPUNTEN

De gemeente Woensdrecht heeft het voornemen in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied nauwelijks nieuwe ontwikkelingen in de intensieve veehouderij toe te staan.

De belangrijkste, landbouwgerelateerde uitgangspunten uit het voorontwerp van het bestemmingsplan buitengebied zijn:

- Alle bouwblokken voor dieren hebben een grootte tot maximaal 1,5 hectare, tenzij deze in de huidige situatie al groter zijn;
- Grondgebonden veehouderij kan het bouwblok uitbreiden tot een maximum van 1,5 hectare;
- Voor niet-grondgebonden veehouderij is bouwblokuitbreiding niet toegestaan;
- Omschakeling naar een grondgebonden veehouderij is met een wijzigingsbevoegdheid mogelijk;
- Omschakeling naar of nieuwvestiging van niet-grondgebonden veehouderij is niet mogelijk;
- Voor grondgebonden veehouderijen is een intensieve neventak toegestaan met een maximale omvang van 2.000 m² aan gebouwde omgeving.

UITGANGSPUNTEN BELEID GEMEENTE WOENSDRECHT T.A.V. INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

**UITGANGSPUNTEN
STOPPERS, GROEIERS,
BLIJVERS, N.A.V. AMVB
HUISVESTING**

Voor het berekende scenario ten aanzien van het nieuwe vestigingsbeleid zijn de volgende uitgangspunten ten aanzien van stoppende bedrijven gehanteerd. Deze uitgangspunten volgen uit de AMvB Huisvesting (zie bijlage 2):

- Agrarische bedrijven met een tak intensieve veehouderij met varkens of pluimvee kleiner dan 40 Nge stoppen hun (intensieve) bedrijfsvoering.
- Agrarische bedrijven met een tak intensieve veehouderij met varkens of pluimvee kleiner dan 70 Nge en gelegen in onderstaande zones stoppen hun intensieve bedrijfsvoering:
 - binnen 500 meter van een Natura 2000 gebied (geldt alleen voor een Vlaams gebied);
 - binnen 250 meter rond zeer kwetsbare verzuringsgevoelige natuurgebieden in verband met Wet ammoniak en veehouderij;
 - binnen 400 meter rondom kernen.
- Agrarische bedrijven groter dan 70 Nge in bovenstaande zones worden beschouwd als blijvers.
- Alle andere agrarische bedrijven worden beschouwd als potentiële groeiers. Waarbij de groei in deze modellering wordt bepaald aan de hand van de individuele geurruimte en de mogelijkheden die er nog zijn op het bouwblok zoals aangegeven in het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied.

2.2.2

SCENARIO VOOR TOETSING

Voor de ontwikkeling van de veehouderij in de gemeente Woensdrecht bestaat slechts één scenario, omdat nauwelijks groei is voorzien. In dit scenario zijn zowel de intensieve veehouderij als de grondgebonden veehouderij onderzocht aan de hand van de uitgangspunten zoals die in de vorige paragraaf zijn beschreven.

**GROEI VAN INTENSIEVE
VEEHOUDERIJ UITGESLOTEN**

Uit de analyse blijkt dat het enige bedrijf dat als groeier is aangemerkt, in het voorontwerp van het bestemmingsplan ten onrechte een groter bouwblok heeft. Dit is inmiddels door de gemeente, in aanloop naar de vaststelling van het ontwerp aangepast. De omvang van bouwblok in het ontwerp biedt geen ruimte meer voor de groei, zoals die becijferd was. Het bedrijf wordt daarmee een blijver in plaats van een stopper. Uiteindelijk resulteert de analyse in onderstaande verdeling van de productieruimte, zie Tabel 2.3. De spreiding van deze bedrijven is gegeven in Afbeelding 2.3.

Tabel 2.3

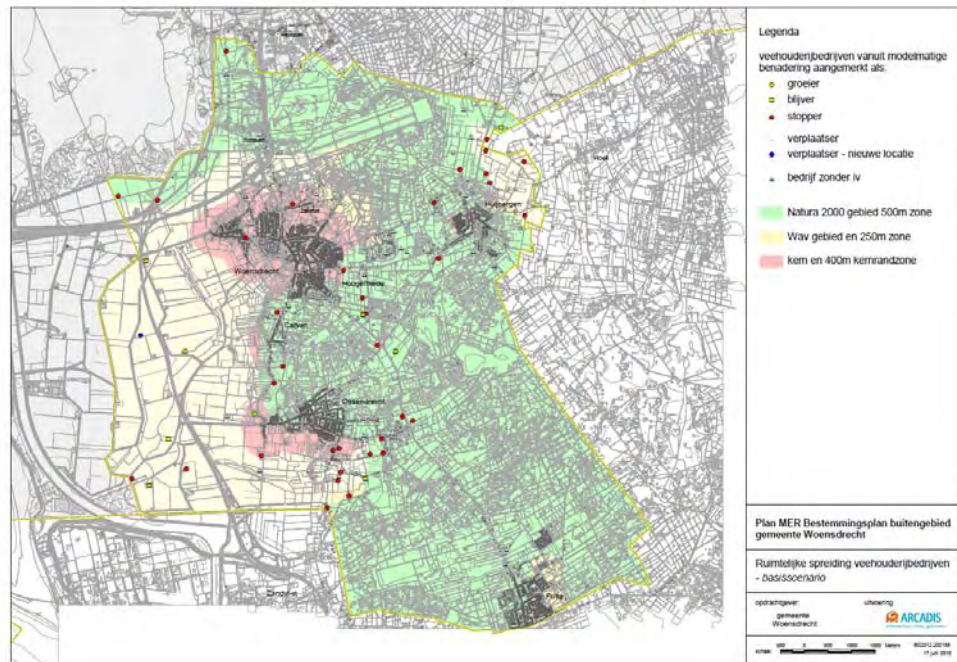
Productieruimte verdeeld voor de intensieve veehouderij.

Ontwikkeling intensieve veehouderij	Gemeente Woensdrecht
Groeier	0
Blijver	9
Stopper	35
Verplaatser	1
Bedrijven zonder intensieve veehouderij	26
Totaal aantal landbouwbedrijven	71

Ondanks dat in de uitgangspunten in § 2.2.1 is aangegeven dat bedrijven kunnen uitbreiden tot een maximaal bouwblok van 1,5 hectare, blijkt dit niet mogelijk te zijn. Groeiers zijn daarom uit te sluiten. De verdeling van de productieruimte zoals hierboven weergegeven dient als basis voor de effectbeschrijving. De verandering van stikstofdeposities is gebaseerd op bovenstaande gegevens en uitgangspunten. De effecten van dit scenario zijn beschreven in hoofdstuk 5.

Afbeelding 2.3

Kaart met de classificatie van intensieve veehouderij.

2.3**MOGELIJK EFFECTEN NATURA 2000**

Verandering van het vestigingsregime van intensieve veehouderijen heeft mogelijk gevolgen op omliggende Natura 2000-gebieden.

DIRECTE EFFECTEN

Projecten en initiatieven hebben mogelijk effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000. Directe effecten ontstaan door ruimtebeslag en toename van verstoring door een project of initiatief. Dergelijke effecten zijn uitgesloten omdat veranderingen niet binnen of aan de grens met Natura 2000 zijn voorzien.

INDIRECTE EFFECTEN / EXTERNE WERKING

Indirecte effecten zijn bijvoorbeeld effecten door verdroging, verzuring en vermesting. Deze effecten zijn het gevolg van projecten die in de omgeving dergelijke veranderingen in bijvoorbeeld waterhuishouding of depositie veroorzaken. Het nieuwe vestigingsbeleid leidt niet tot veranderingen ten aanzien van de waterhuishouding. Het is wel mogelijk dat de stikstofdepositie verandert. Verandering van stikstofdepositie leidt mogelijk tot een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden wat mogelijk leidt tot verzuring en vermesting. Dit kan leiden tot een verslechtering van vegetaties die gevoelig zijn voor verzuring en vermesting. De achteruitgang van dergelijke vegetaties leidt tot een kwaliteitsafname of zelfs verlies van habitattypen (zie bijlage 3) en daarmee tot mogelijk significante effecten.

HOOFDSTUK 3

Wet- en regelgeving

In Hoofdstuk 3 is de relevante wet- en regelgeving voor onderliggende Voortoets beschreven. Rond stikstofdepositie en de (mogelijke) effecten spelen de laatste jaren verschillende kwesties. De wetten, regels en rechtelijke uitspraken dienen als toetsingskader, waaraan effecten van de alternatieven aan worden getoetst.

3.1

NATUURBESCHERMINGSWET 1998

NATURA 2000

De Natuurbeschermingswet 1998 geeft uitvoering aan Europese richtlijnen: de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn beschermde gebieden in ontwerp aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. De gebieden zijn van grote betekenis voor de bescherming van de Europese biodiversiteit en dienen gezamenlijk met alle andere aangewezen gebieden in Europa een ecologisch netwerk te vormen.

De te beschermen waarden in de Natura 2000-gebieden (habitattypen, soorten) zijn opgenomen in de instandhoudingdoelstellingen van de afzonderlijke gebieden. Binnenkort wijst Nederland alle Natura 2000-gebieden (opnieuw) aan en worden voor deze gebieden de instandhoudingdoelstellingen definitief geformuleerd. Op de website van het ministerie van LNV zijn ontwerp-aanwijzingsbesluiten gepubliceerd.

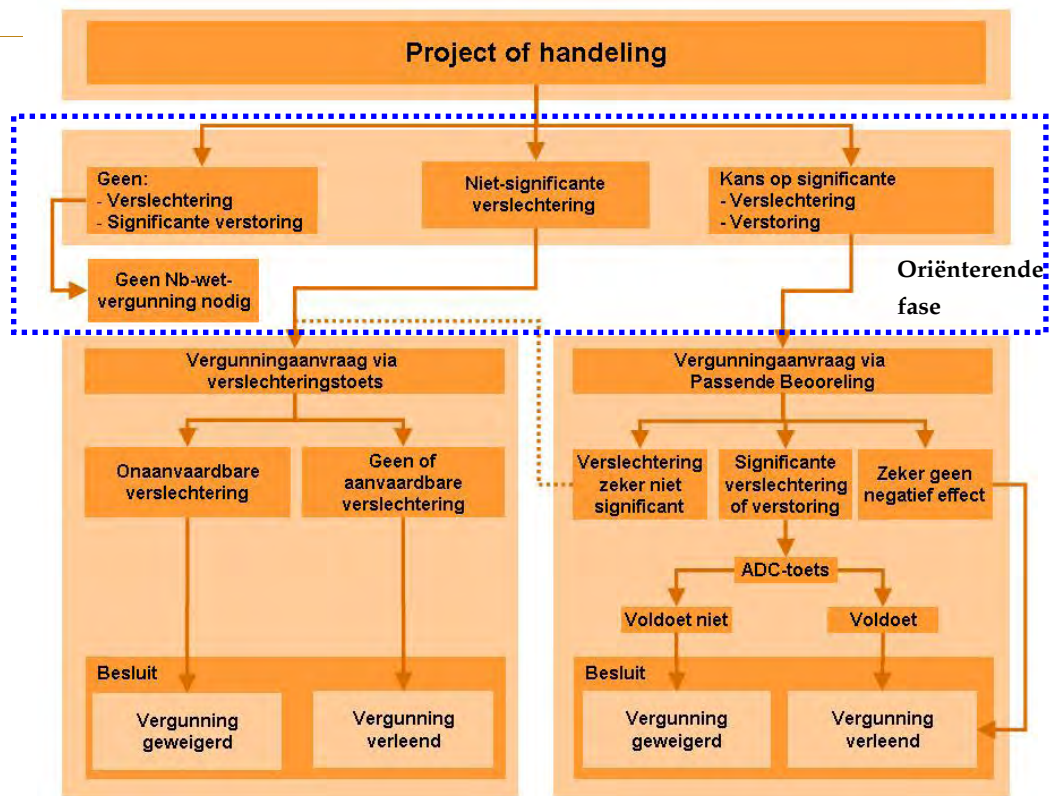
Om de instandhoudingsdoelstellingen te waarborgen geldt een vergunningplicht voor alle plannen en projecten die mogelijk (significante) gevolgen hebben voor een Natura 2000-gebied. Een vergunning voor een project wordt alleen verleend, indien vooraf zeker is dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast en de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar komen. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Redenen van economische aard gelden als dwingende reden van groot openbaar belang, tenzij prioritaire soorten voorkomen in het Natura 2000-gebied. Als prioritaire soorten of habitattypen deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen mogen redenen van economische aard alleen gebruikt worden na toetsing door de Europese Commissie.

STAPPENSHEMA

Indien een vergunning wordt verleend, moet vooraf zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt. In figuur 2.1 is een stappenschema opgenomen voor de afweging bij vergunningverlening (Ministerie van LNV, 2005). In het blauwe kader is de oriënterende fase weergegeven. De Voortoets komt voor uit de oriënterende fase van het traject voorafgaand aan het vergunningentraject van de Natuurbeschermingswet 1998. Uit de Voortoets volgt de kans op significante effecten en welk vervolgtraject de initiatiefnemer moet insteken.

Figuur 3.1

Afwegingsschema vergunningverlening. De Voortoets komt voor de oriënterende fase (Ministerie van LNV, 2005)

DEFINITIE SIGNIFICANTE EFFECTEN

Een activiteit heeft significant negatieve effecten als zij de instandhoudingdoelstellingen van het gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens, per geval zal bekeken worden of een effect significant is. Het is onder andere afhankelijk van de instandhoudingdoelstellingen, de staat van instandhouding, voortschrijdend inzicht en van de context. Het oordeel moet gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is. Hierbij dienen ook cumulatieve effecten in beeld gebracht worden (Ministerie van LNV, 2006).

De recente ontwikkelingen ten aanzien van het beleid ten aanzien van stikstof in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, staan beschreven in bijlage 4.

3.2

CONVENANT STIKSTOF EN NATURA 2000

De provincies Limburg en Noord-Brabant, Directie Regionale zaken Ministerie LNV, Stuurgroep Dynamisch Platteland, ZLTO, LLTB, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap en Brabantse Milieufederatie hebben een convenant met betrekking tot stikstof en Natura 2000 onderschreven. Dit convenant heeft tot doel de ammoniakbelasting op Natura 2000-gebieden substantieel te verminderen en vergunningverlening weer vlot te trekken. Het convenant heeft drie samenhangende doelstellingen (Convenant Stikstof en Natura 2000, 2009):

1. Emissiereductie in alle sectoren van de veehouderij;
2. Flexibeler omgang van vergunningverlening omdat door de depositiereductie een garantie ontstaat voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000;
3. Beperkte administratieve lasten voor veehouders en provincie door een flexibeler vergunningensysteem.

De volgende onderdelen leiden tot het behalen van de doelstellingen:

- Toepassing van emissiearme technieken, verdergaand dan de huidige generieke regels als AMvB Huisvesting en IPPC;
- Opheffen van piekbelastingen;
- Depositiesaldering door middel van een depositiebank. De provincie Noord-Brabant is in de huidige situatie bezig met het aanleggen van een depositiebank. Met een dergelijk hulpmiddel is het mogelijk om stikstof te salderen. Saldering is eigenlijk het sluiten van de rekening, dit komt neer dat toename van stikstof op een bepaalde locatie mogelijk is, als ergens anders de stikstof daalt. Het resultaat op Natura 2000 is uiteindelijk 0.

CRISIS- EN HERSTELWET

De provincie heeft als voornemen de stikstofemissie op peildatum 7 december 2004 (uit de Crisis- en herstelwet) te gebruiken. De provincie gaat voor deze peildatum echter wel uit van de situatie volgens de AMvB Huisvesting. Dit moet een afname van stikstofemissie in de hand werken. Het beleid rond stikstofdepositie in Noord-Brabant is nog in ontwikkeling en aan verandering onderhevig.

3.3

CRISIS- EN HERSTELWET

De Crisis- en herstelwet geldt vanaf 1 april 2010 en voorziet wijzigingen in de Natuurbeschermingswet 1998. In het kader van de reductie van stikstofdepositie is de Natuurbeschermingswet als volgt gewijzigd:

- Een aanschrijvingsbevoegdheid voor het bevoegd gezag (provincies, soms de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) om passende maatregelen ter vermindering van de stikstofdepositie op te leggen aan iedereen die handelingen verricht die stikstofdepositie veroorzaken (artikel 19ke Natuurbeschermingswet). Provincies hebben daarbij de mogelijkheid om reductiemaatregelen met betrekking tot inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer, bij verordening als generieke voorschriften vast te stellen.
- Een juridisch kader voor een programmatische aanpak van de reductie van de stikstofdepositie: tussen Rijk, provincies en andere overheden zullen afspraken worden gemaakt over de maatregelen die nodig zijn om de dalende lijn van de stikstofdepositie te realiseren (artikel 19kg e.v. Natuurbeschermingswet) en om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. De wet voorziet in een verplichting van overheden om de afgesproken maatregelen te realiseren.
- De gevolgen voor de stikstofdepositie van bestaande, niet gewijzigde activiteiten (peildatum 7 december 2004), worden niet getoetst bij de beoordeling van een aanvraag van een Natuurbeschermingswetvergunning. Dat geldt ook voor uitbreidingen van bestaande activiteiten en nieuwe activiteiten, onder de voorwaarden dat er per saldo nergens sprake is van een toename van stikstofdepositie (artikel 19kd Natuurbeschermingswet). In de praktijk betekent dit:
 - Een project of initiatief mag niet leiden tot een toename van stikstof ten aanzien van de peildatum van 7 december 2004;
 - Wanneer de stikstofdepositie van een activiteit lager ligt dan de peildatum van 7 december 2004, mogen nieuwe initiatieven rond die activiteit niet leiden tot een stikstoftoename, ook al is de stikstofdepositie nog niet op het niveau van 7 december 2004 (of de vergunde situatie).

3.4

PAS (PROGRAMMATISCHE AANPAK STIKSTOF)

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) richt zich op het vlottrekken van de vergunningverlening rond de Natuurbeschermingswet 1998. Door hoge depositie van

stikstof was het voor veel initiatieven niet mogelijk om een vergunning te krijgen rond Natura 2000-gebieden. De PAS heeft drie randvoorwaarden:

1. Het doel van de PAS is per saldo geleidelijk maar onvermijdelijk omlaag brengen van de stikstofdepositie. De essentie van de PAS is verkennen en afspreken hoe op verschillende niveaus (generiek, provinciaal en gebiedsgericht) en vanuit verschillende sectoren (landbouw, industrie, verkeer en vervoer) wordt bijgedragen aan het aanpakken van het probleem.
2. Het doel van het terugbrengen van stikstof is de achteruitgang van biodiversiteit te stoppen, zonder duurzame economische dynamiek in gevaar te brengen. Het is van cruciaal maatschappelijk belang dat economische ontwikkeling mogelijk is binnen een per saldo afnemende stikstofdepositie, dus onderdeel van de aanpak is het meenemen van economische ontwikkelruimte.
3. De PAS moet juridisch houdbaar zijn. Dit betekent dat kwalitatief hoogwaardige ecologische onderbouwing van de maatregelen en borging van de feitelijke realisatie van de dalende stikstofdepositie nodig zijn.

Natura 2000-beheerplannen geven op gebiedsniveau aan welke instandhoudingsdoelstellingen op welke termijn behaald moeten worden. Hieraan gerelateerd is de benodigde stikstofreductie voor het behalen van de stikstofdepositie. Dit hangt ook samen met de eventuele ontwikkelruimte. De totale reductieopgave uit de beheerplannen en bijbehorende generieke-, provinciale/regionale- en gebiedsgerichte maatregelen vormen het onderwerp waarover afspraken gemaakt worden in de PAS. Deze afspraken komen vervolgens weer in het beheerplan ter onderbouwing van de realisatie van de noodzakelijke stikstofreductieopgave (tekst afkomstig van Website PAS – Regiebureau Natura 2000).

3.5

NATURA 2000 VLAANDEREN

3.5.1

AANWIJZING VAN GEBIEDEN

In Vlaanderen is een aantal speciale beschermingszones aangewezen of voorgesteld. Van bijzonder belang zijn de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden die samen vormgeven aan 'Natura 2000'. De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied (S-IHD) zijn de verbeter- of behoudopgaven voor de Europees te beschermen habitats of populaties van Europees te beschermde soorten en hun leefgebieden, waarvoor het Europees te beschermen gebied is aangemeld of die in het Europees te beschermen gebied voorkomen. Instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied zijn afgeleid van een rapport met de volgende componenten:

1. Een analyse van het gebied op vlak van de Europees te beschermen habitats en soorten.
2. De beoordeling van de actuele staat van instandhouding en, voor zover dat mogelijk is, de trends sinds de aanmelding, van de Europees te beschermen habitats en soorten.
3. Een inschatting van de potenties voor duurzame instandhouding van de relevante Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied.
4. Een beoordeling van het belang van het gebied voor elke relevante Europees te beschermen habitat en soort, in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen, en hieruit volgend een beoordeling van het belang van elke habitat en soort binnen het Europees te beschermen gebied.
5. Op basis van punt 1 tot en met 4, formuleren van instandhoudingsdoelstellingen per relevante Europees te beschermen habitat en soort in het gebied, met het oog op het

- formuleren van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, zoals vermeld onder punt 9.
6. Een opgave van maatregelen die bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
 7. In hoofdlijnen een beschrijving van de planologische status van het gebied en een socio-economische actorenanalyse van de voornaamste eigenaars- en gebruikerscategorieën in of in de nabijheid van het gebied.
 8. Een beschrijving van de bedreigingen en kansen met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
 9. Het formuleren van een voorstel van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, op basis van de doelstellingen, vermeld in punt 5, met integratie van prioriteiten, rekening houdend met punt 4 en 8 en na overweging van punt 6 en 7.

De ecologische vereisten van een Europees te beschermen habitat of soort zijn de wetenschappelijk vaststelbare, abiotische en biotische vereisten waaraan moet worden voldaan, met het doel dat deze habitats, of populaties van deze soorten en hun leefgebieden, behouden blijven, herstellen of ontwikkelen in een gunstige staat van instandhouding. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) zorgt voor bovenlokaal overleg over dit rapport. Na overleg met de betrokken middenveldorganisaties in de instandhoudingsdoelen-overleggroep worden het rapport en het verslag van de consultatie voorgelegd aan de Vlaamse Regering. De regering keurt de instandhoudingsdoelstellingen goed, na advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Strategische adviesraad voor Landbouw en Visserij.

3.5.2 NATUURRICHTLIJNPLANNEN

In Vlaanderen worden zogenaamde natuurrichtplannen opgesteld. Een natuurrichtplan bevat:

1. een gebiedsvisie die het streefbeeld weergeeft voor de natuur en het natuurlijk milieu;
2. een beschrijving van de stimulerende en bindende maatregelen voor natuurbehoud die nodig zijn om de gebiedsvisie te realiseren;
3. een opsomming van de instrumenten die nodig zijn om de gebiedsvisie te realiseren.

Verscheidene natuurrichtplannen zijn goedgekeurd en in werking. Op basis van deze eerste projecten wordt momenteel de regelgeving en de aanpak van de natuurrichtplannen bijgestuurd. De inhoud, de vorm en de aanpak voor de opmaak van een natuurrichtplan wordt op dit moment herzien.

3.5.3 REALISEREN INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

De Vlaamse overheid kiest ervoor om het bestaande natuur- en bosbeleid te optimaliseren en te richten op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen vooraleer nieuwe maatregelen te ontwikkelen. Dit betekent:

- de bestaande regels (verbodsbepalingen, vergunningen, adviesverplichtingen, ...) blijven bestaan;
- dat het reservatenbeleid zich extra gaat richten op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen en dit geldt voor het aankoopbeleid van de overheid als de ondersteuning van de natuurverenigingen;
- dat de instrumenten voor de ondersteuning van particulieren (bijvoorbeeld beheersovereenkomsten voor landbouwers, de subsidies voor de ecologische bosfunctie

en de natuurprojectovereenkomsten) worden geoptimaliseerd met het oog op de instandhoudingsdoelstellingen;

- dat van de bosgroepen en regionale landschappen wordt verwacht mee te werken aan de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen:
- mochten zwaardere ingrepen in het landschap nodig zijn, is het mogelijk het instrument van de natuurinrichting in te zetten.

HOOFDSTUK

4 Kwalificerende habitattypen en soorten

Hoofdstuk 4 beschrijft beschermde natuurwaarden voor Natura 2000-gebieden in de omgeving van de gemeente Woensdrecht. Voor de Natura 2000-gebieden zijn de gebiedsbeschrijvingen en instandhoudingsdoelstellingen gegeven. Daarna is gekeken naar gevoeligheid van habitattypen voor stikstofdepositie.

4.1**ALGEMENE DOELEN**

De ontwerpbesluiten van de Natura 2000-gebieden Brabantse Wal, Markiezaat en Zoommeer geven voor alle drie dezelfde algemene doelen (Ministerie van LNV, 2007b; 2007c; 2007a):

1. Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
2. Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
3. Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
4. Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
5. Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Voor de Natura 2000-gebieden Westerschelde & Saeftinghe en Oosterschelde zijn de volgende algemene doelen gesteld voor behoud en indien van toepassing herstel van (Ministerie van LNV, 2009c; 2009d):

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;

3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Daarnaast zijn nog gebiedsspecifieke doelen gesteld, deze komen in de onderstaande paragrafen aan bod.

4.2 BRABANTSE WAL

4.2.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

De Brabantse Wal is als Natura 2000-gebied aangemeld in het kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn. Het Habitatrichtlijngebied is aangewezen aan de hand van aanwezige leefgebieden en habitats van soorten. Aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied heeft plaatsgevonden op basis van landschapsecologische eenheden en biotoopeisen van vogelsoorten. Het totale Natura 2000-gebied heeft een oppervlakte van 4906 ha. De Brabantse Wal bestaat uit gebieden die op de grens van het hoge zandlandschap (Noord-Brabant) en kleilandschap (Zeeland) liggen. Binnen de Brabantse Wal liggen steilwanden, beekdalen, stuifzanden, naaldbossen, gemengde bossen, landbouwgebieden en heide (Ministerie van LNV, 2007b).

4.2.2 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Tabel 4.4 geeft de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen en soorten van het Natura 2000-gebied Brabantse Wal (Ministerie van LNV, 2007b).

Tabel 4.4

Instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Brabantse Wal (Ministerie van LNV, 2007c).

= staat voor behoud
+ staat voor uitbreiding of verbetering
* staat voor prioritaire habitatype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

Code		Kwalificerende waarde	Instandhoudingsdoelstelling		
<i>Habitatype</i>			<i>oppervlakte</i>	<i>kwaliteit</i>	
H2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Genista</i>		+	+	
H2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen		+	+	
H3110	Mineraalarme oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten (<i>Littorelletalia uniflorae</i>)		+	+	
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe wateren met vegetatie behorend tot het <i>Littorelletalia uniflorae</i> en/of <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>		=	=	
H3160	Dystrofe natuurlijke poelen en meren		=	=	
H4010 A	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i> , subtype hogere zandgronden		+	+	
<i>Habitatrichtlijnsoort</i>			<i>omvang leefgebied</i>	<i>kwaliteit leefgebied</i>	<i>populatie</i>
H1166	Kamsalamander		=	=	=
H1831	Drijvende waterweegbree		+	=	=
<i>Vogelrichtlijnsoorten (broedvogels)</i>			<i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor...(broedparen)</i>		
A004	Dodaars		40 broedparen		
A008	Geoorde fuut		40 broedparen		
A072	Wespendief		10 broedparen		
A224	Nachtzwaluw		80 broedparen		
A236	Zwarte specht		40 broedparen		
A246	Boomleeuwerik		100 broedparen		

4.2.3

BESCHERMD NATUURMONUMENT KORTENHOEFF

De status van het Beschermd Natuurmonument Kortenhoeff vervalt bij definitieve aanwijzing als Natura 2000-gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. In het aanwijzingsbesluit van het Beschermd Natuurmonument zijn verschillende waarden beschreven (Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, 1979). De doelen die zijn gesteld voor het beschermde soorten, zijn voor zover mogelijk opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen voor de Habitat- en Vogelrichtlijn. In het ontwerpbesluit zijn geen waarden of doelen beschreven die niet worden gedekt door de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000. Naast de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 worden geen aanvullende doelen getoetst.

4.3

MARKIEZAAT

4.3.1

GEBIEDSBESCHRIJVING

Het Markiezaat is aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn en als zodanig aangemeld als Natura 2000-gebied. Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van 1846 ha. Het Markiezaatsmeer ligt op de overgang van getijdenlandschap (Holoceen) en zandlandschap (Pleistoceen). Het gebied bestaat uit voormalige getijdengeulen en –kreeken, slikken, schorren en hogere zandgronden met stuifduinen. Door de verscheidenheid aan abiotische factoren en kwelverschijnselen hebben zich veel verschillende vegetaties ontwikkeld met uitzonderlijke soortensamenstellingen (Ministerie van LNV, 2007c).

4.3.2

INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Tabel 4.5 geeft de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen en soorten van het Natura 2000-gebied Brabantse Wal (Ministerie van LNV, 2007c).

Tabel 4.5

Instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Markiezaat (Ministerie van LNV, 2007c).

= staat voor behoud

+ staat voor uitbreiding of verbetering

* staat voor prioritaire

habitattype. Hier heeft

Nederland speciale

verantwoordelijkheid voor.

Code	Kwalificerende waarde	Instandhoudingsdoelstelling
<i>Vogelrichtlijnsoorten (broedvogels)</i>		<i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor...(broedparen)</i>
A004	Dodaars	20 broedparen
A034	Lepelaar	2- broedparen
A132	Kluut	2000 broedparen (voor Deltagebied)
A137	Bontbekplevier	100 broedparen (voor Deltagebied)
A138	Strandplevier	220 broedparen (voor Deltagebied)
<i>Vogelrichtlijnsoorten (niet-broedvogels)</i>		<i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud van draagkracht voor ...(aantal vogels)</i>
A005	Fuut	200 vogels (seizoensgemiddelde)
A008	Geoorde fuut	50 vogels (seizoensgemiddelde)
A017	Aalscholver	680 vogels (seizoensmaximum)
A034	Lepelaar	50 vogels (seizoensgemiddelde)
A037	Kleine zwaan	30 vogels (seizoensgemiddelde)
A043	Grauwe gans	510 vogels (seizoensgemiddelde)
A045	Brandgans	130 vogels (seizoensgemiddelde)
A048	Bergeend	250 vogels (seizoensgemiddelde)
A050	Smient	1600 vogels (seizoensgemiddelde)
A051	Krakeend	280 vogels (seizoensgemiddelde)
A052	Wintertaling	700 vogels (seizoensgemiddelde)
A054	Pijlstaart	480 vogels (seizoensmaximum)
A056	Slobeend	150 vogels (seizoensgemiddelde)
A125	Meerkoet	920 vogels (seizoensgemiddelde)
A132	Kluut	140 vogels (seizoensgemiddelde)

A137	Bontbekplevier	360 vogels (seizoensmaximum)
A141	Zilverplevier	1300 vogels (seizoensmaximum)
A143	Kanoet	1600 vogels (seizoensmaximum)
A149	Bonte strandloper	6400 vogels (seizoensmaximum)
A161	Zwarte ruiter	210 vogels (seizoensmaximum)

4.3.3

BESCHERMD NATUURMONUMENT MARKIEZAATSMEER-ZUID

De status van het Beschermd Natuurmonument Markiezaatsmeer-Zuid vervalt bij definitieve aanwijzing als Natura 2000-gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. In het aanwijzingsbesluit van het Beschermd Natuurmonument zijn verschillende waarden beschreven (Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, 1982). De Woensdrechtse Duintjes vallen onder het Beschermd Natuurmonument Markiezaatsmeer-Zuid.

Specifieke wezenlijke kenmerken van de Woensdrechtse Duintjes hangen samen met een verscheidenheid in milieuomstandigheden in het gebied. Langs het Markiezaatsmeer-Zuid worden overgangen gevormd tussen de pleistocene zandgronden en recente zoute opslibbingen. Het grensverloop heeft een grillig karakter en doen zich kwelverschijnselen uit de Brabantse Wal voor. Ter hoogte van de Woensdrechtse Duintjes gaan de vegetaties van de kwelplaatsen en de zoutere vegetaties over in soortenrijke droge graslandvegetaties met reukgras, veldgerst en biggenkruid. Hoger op de duintjes gaan de vegetaties over in begroeiingen met struikheide, zandblauwtje en zandzegge. In de vochtige laagte kwam ten tijde van het opstellen van het aanwijzingsbesluit de zeldzame stippelzegge voor (Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, 1982). De wezenlijke kenmerken van de Woensdrechtse Duintjes worden gevormd door de bijzondere vegetatie. Deze vegetatie mag niet achteruitgaan door verplaatsing van de veehouderij. De aanwezige vegetaties zijn in onderliggende Voortoets gekoppeld aan habitattypen van Natura 2000. Op deze manier kunnen de effecten op de wezenlijke kenmerken worden getoetst.

4.4

WESTERSCHELDE & SAEFTINGHE

4.4.1

GEBIEDSBESCHRIJVING

Westerschelde & Saeftinghe is aangemeld in het kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn. Het gebied heeft een oppervlakte van ongeveer 43.650 ha. De Westerschelde is de zuidelijke tak in het oorspronkelijke mondingsgebied van de rivier de Schelde en het enige estuarium in de Delta met een open verbinding naar de zee. Dit estuarium bestaat uit diepe en ondiepe wateren, bij eb droogvallend zand- en slikplaten, een verzande sluffer, gebieden met duinvorming, binnendijkse gebieden met aan estuarium gekoppelde natuur en schorren. Het Verdronken Land van Saeftinghe is het grootste schorregebied van Nederland (Ministerie van LNV, 2009d).

4.4.2

INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Tabel 4.6 geeft de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen en soorten van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe (Ministerie van LNV, 2009d).

Tabel 4.6

Instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe (Ministerie van LNV, 2007c).

= staat voor behoud
+ staat voor uitbreiding of verbetering
* staat voor prioritaire habitattypen. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

Code	Kwalificerende waarde	Instandhoudingsdoelstelling		
<i>Habitattypen</i>		<i>oppervlakte</i>	<i>kwaliteit</i>	
H1110 B	Permanent met zeewater van geringe diepte overstromde zandbanken, subtype Noordzee-kustzone	=	=	
H1130	Estuaria	+	+	
H1310 A	Eénjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia</i> spp. en andere zoutminnende planten, subtype zeekraal	+	=	
H1310 B	Eénjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia</i> spp. en andere zoutminnende planten, subtype Zeevetmuur	=	=	
H1320	Schorren met slijkgrasvegetatie (<i>Spartinion maritimaë</i>)	=	=	
H1330 A	Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimaë</i>), subtype buitendijks	+	+	
H1330 B	Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimaë</i>), subtype binnendijks	=	=	
H2110	Embryonale wandelende duinen	=	=	
H2120	Wandelende duinen op de strandwal met <i>Ammophila arenaria</i> ("witte duinen")	=	=	
H2160	Duinen met <i>Hippophaë rhamnoides</i>	=	=	
H2190 B	Vochtige duinvalleien, subtype kalkrijk	=	=	
<i>Habitatrichtlijnsoort</i>		<i>omvang leefgebied</i>	<i>kwaliteit leefgebied</i>	<i>populatie</i>
H1014	Nauwe korfslak	=	=	=
H1095	Zeeprik	=	=	+
H1099	Rivierprik	=	=	+
H1103	Fint	=	=	+
H1365	Gewone zeehond	=	+	200 (Delta)
H1903	Groenknolorchis	=	=	=
<i>Vogelrichtlijnsoorten (broedvogels)</i>		<i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor... (broedparen)</i>		
A081	Bruine kiekendief	20 broedparen		
A132	Kluut	2000 broedparen (voor Deltagebied)		
A137	Bontbekplevier	100 broedparen (voor Deltagebied)		
A138	Strandplevier	220 broedparen (voor Deltagebied)		
A176	Zwartkopmeeuw	400 broedparen (voor Deltagebied)		
A191	Grote stern	4000 broedparen (voor Deltagebied)		
A193	Visdief	6500 broedparen (voor Deltagebied)		
A195	Dwergstern	300 broedparen (voor Deltagebied)		
A272	Blauwborst	450 broedparen		
<i>Vogelrichtlijnsoorten (niet-broedvogels)</i>		<i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud van draagkracht voor ... (aantal vogels)</i>		
A005	Fuut	100 vogels (seizoensgemiddelde)		
A026	Kleine zilverreiger	40 vogels (seizoensgemiddelde)		
A034	Lepelaar	30 vogels (seizoensgemiddelde)		
A041	Kolgans	380 vogels (seizoensgemiddelde)		
A043	Grauwe gans	16600 vogels (seizoensgemiddelde)		
A048	Bergeend	4500 vogels (seizoensgemiddelde)		
A050	Smient	16600 vogels (seizoensgemiddelde)		
A051	Krakeend	40 vogels (seizoensgemiddelde)		
A052	Wintertaling	1100 vogels (seizoensgemiddelde)		
A053	Wilde eend	11700 vogels (seizoensgemiddelde)		
A054	Pijlstaart	1400 vogels (seizoensgemiddelde)		
A056	Slobeend	70 vogels (seizoensgemiddelde)		
A069	Middelste zaagbek	30 vogels (seizoensgemiddelde)		

A075	Zeearend	2 vogels (seizoensmaximum)
A103	Slechtvalk	8 vogels (seizoensmaximum)
A130	Scholekster	7500 vogels (seizoensgemiddelde)
A132	Kluut	540 vogels (seizoensgemiddelde)
A137	Bontbekplevier	430 vogels (seizoensgemiddelde)
A138	Strandplevier	80 vogels (seizoensgemiddelde)
A140	Goudplevier	1600 vogels (seizoensgemiddelde)
A141	Zilverplevier	1500 vogels (seizoensgemiddelde)
A142	Kievit	4100 vogels (seizoensgemiddelde)
A143	Kanoet	600 vogels (seizoensgemiddelde)
A144	Drieteenstrandloper	1000 vogels (seizoensgemiddelde)
A149	Bonte strandloper	15100 vogels (seizoensgemiddelde)
A157	Rosse grutto	1200 vogels (seizoensgemiddelde)
A160	Wulp	2500 vogels (seizoensgemiddelde)
A161	Zwarte ruiter	270 vogels (seizoensgemiddelde)
A162	Tureluur	1100 vogels (seizoensgemiddelde)
A164	Groenpootruiter	90 vogels (seizoensgemiddelde)
A169	Steenloper	230 vogels (seizoensgemiddelde)

4.4.3 VERDRONKEN LAND VAN SAEFTINGHE

Het Verdrongen Land van Saeftinghe is aangewezen als Beschermd Natuurmonument en Staatsnatuurmonument (Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, 1976a; 1976b). De status van beide Natuurmonumenten vervalt bij definitieve aanwijzing als Natura 2000-gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. In beide aanwijzingsbesluiten van zijn verschillende waarden beschreven. Bescherming van wezenlijke kenmerken is voor zover mogelijk opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen voor de Habitat- en Vogelrichtlijn. In het ontwerpbesluit zijn geen waarden of doelen beschreven die niet worden gedekt door de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000. Naast de instandhoudingsdoelstellingen hoeven geen aanvullende wezenlijke kenmerken te worden getoetst.

4.5 OOSTERSCHELDE

4.5.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

De Oosterschelde is een onderdeel van het voormalige estuarium van de rivier de Schelde. Het is een groot getijdenlandschap met een grote mate aan natuurlijkheid. De getijdenwerking is afgenomen door de afsluiting van de zee door de stormvloedkering. Getijdenstromen leiden tot erosie en sedimentatie, waardoor schorren, slikken en droogvallende platen ontstaan. Deze kenmerken zich door grillige structuren, ondiep water en diepe getijdengeulen tot wel 45 m diep. In de Oosterschelde liggen uitgestrekte, ondiepe wateren met zandbanken en slikken. Binnendijks liggen een groot aantal karrevelden, inlagen, kreekrestanten en twee eendenkooien. In deze gebieden liggen vochtige grasvelden en open water. Open water, intergetijdegebieden en binnendijks gelegen gebieden vormen een grote variaties in aanwezige habitats. Factoren die hier een rol in spelen zijn getijdewerking, stroming, watertemperatuur, zoutgehalte, waterhuishouding, hoogteligging, waterkwaliteit en sedimentsamenstelling (Ministerie van LNV, 2009c).

4.5.2 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Tabel 4.7 geeft de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen en soorten van het Natura 2000-gebied Oosterschelde (Ministerie van LNV, 2009c).

Tabel 4.7

Instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Oosterschelde (Ministerie van LNV, 2007c).

= staat voor behoud
+ staat voor uitbreiding of verbetering
* staat voor prioritaire habitatype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

Code	Kwalificerende waarde	Instandhoudingsdoelstelling		
		<i>oppervlakte</i>		<i>kwaliteit</i>
<i>Habitatype</i>				
H1160	Grote, ondiepe kreken en baaien	=		+
H1310 A	Eénjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia</i> spp. en andere zoutminnende planten, subtype zeekraal	+		=
H1320	Schorren met slijkgrasvegetatie (<i>Spartinion maritima</i>)	=		=
H1330 A	Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritima</i>), subtype buitendijks	=		=
H1330 B	Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritima</i>), subtype binnendijks	+		=
H7140 B	Overgangs- en trilvenen, subtype veenmosrietlanden	+		+
<i>Habitatrictlijnsoort</i>		<i>omvang leefgebied</i>	<i>kwaliteit leefgebied</i>	<i>populatie</i>
H1340	*Noordse woelmuis	+	=	+
H1365	Gewone zeehond	=	+	200 (Delta)
<i>Vogelrichtlijnsoorten (broedvogels)</i>		<i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor... (broedparen)</i>		
A081	Bruine kiekendief	19 broedparen		
A132	Kluut	2000 broedparen (voor Deltagebied)		
A137	Bontbekplevier	100 broedparen (voor Deltagebied)		
A138	Strandplevier	220 broedparen (voor Deltagebied)		
A191	Grote stern	4000 broedparen (voor Deltagebied)		
A193	Visdief	6500 broedparen (voor Deltagebied)		
A194	Noordse stern	20 broedparen		
A195	Dwergstern	300 broedparen (voor Deltagebied)		
<i>Vogelrichtlijnsoorten (niet-broedvogels)</i>		<i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud van draagkracht voor ... (aantal vogels)</i>		
A004	Dodaars	80 vogels (seizoensgemiddelde)		
A005	Fuut	370 vogels (seizoensgemiddelde)		
A007	Kuifduiker	8 vogels (seizoensgemiddelde)		
A017	Aalscholver	360 vogels (seizoensgemiddelde)		
A026	Kleine zilverreiger	20 vogels (seizoensgemiddelde)		
A034	Lepelaar	30 vogels (seizoensgemiddelde)		
A043	Grauwe gans	2300 vogels (seizoensgemiddelde)		
A045	Brandgans	3100 vogels (seizoensgemiddelde)		
A048	Bergeend	6300 vogels (seizoensgemiddelde)		
A050	Smient	12000 vogels (seizoensgemiddelde)		
A051	Krakeend	130 vogels (seizoensgemiddelde)		
A052	Wintertaling	1000 vogels (seizoensgemiddelde)		
A053	Wilde eend	5500 vogels (seizoensgemiddelde)		
A054	Pijlstaart	730 vogels (seizoensgemiddelde)		
A056	Slobeend	940 vogels (seizoensgemiddelde)		
A067	Brilduiker	680 vogels (seizoensgemiddelde)		
A069	Middelste zaagbek	350 vogels (seizoensgemiddelde)		
A103	Slechtvalk	10 vogels (seizoensmaximum)		
A125	Meerkoet	1100 vogels (seizoensgemiddelde)		
A130	Scholekster	24000 vogels (seizoensgemiddelde)		
A132	Kluut	510 vogels (seizoensgemiddelde)		
A137	Bontbekplevier	280 vogels (seizoensgemiddelde)		
A138	Strandplevier	50 vogels (seizoensgemiddelde)		
A140	Goudplevier	2000 vogels (seizoensgemiddelde)		
A141	Zilverplevier	4400 vogels (seizoensgemiddelde)		
A142	Kievit	4500 vogels (seizoensgemiddelde)		

A143	Kanoet	7700 vogels (seizoensgemiddelde)
A144	Drieteenstrandloper	260 vogels (seizoensgemiddelde)
A149	Bonte strandloper	14100 vogels (seizoensgemiddelde)
A157	Rosse grutto	4200 vogels (seizoensgemiddelde)
A160	Wulp	6400 vogels (seizoensgemiddelde)
A161	Zwarte ruiter	310 vogels (seizoensgemiddelde)
A162	Tureluur	1600 vogels (seizoensgemiddelde)
A164	Groenpootruiter	150 vogels (seizoensgemiddelde)
A169	Steenloper	580 vogels (seizoensgemiddelde)

4.6 ZOOMMEER

4.6.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

Het Zoommeer is een afgesloten zeearm van de Oosterschelde die in verbinding staat met het Volkerak. Het voorheen zoute getijdenmilieu is door de afsluiting veranderd in een zoet milieu zonder getijde. Sinds 1996 wordt een meer natuurlijk peilbeheer gevoerd. Het gebied wordt gekenmerkt door successie van zout naar zoet, waardoor lokaal verschillen in de vegetatie aanwezig zijn (Ministerie van LNV, 2007a).

4.6.2 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Tabel 4.8 geeft de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen en soorten van het Natura 2000-gebied Zoommeer (Ministerie van LNV, 2007a).

Tabel 4.8

Instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Zoommeer (Ministerie van LNV, 2007c).

= staat voor behoud
+ staat voor uitbreiding of verbetering
* staat voor prioritaire habitatype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

Code	Kwalificerende waarde	Instandhoudingsdoelstelling
<i>Vogelrichtlijnsoorten (broedvogels)</i>		<i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor... (broedparen)</i>
A132	Kluut	2000 broedparen (voor Deltagebied)
A138	Strandplevier	220 broedparen (voor Deltagebied)
A176	Zwartkopmeeuw	400 broedparen (voor Deltagebied)
A193	Visdief	6500 broedparen (voor Deltagebied)
<i>Vogelrichtlijnsoorten (niet-broedvogels)</i>		<i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud van draagkracht voor ... (aantal vogels)</i>
A005	Fuut	170 vogels (seizoensgemiddelde)
A043	Grauwe gans	470 vogels (seizoensgemiddelde)
A046	Rotgans	220 vogels (seizoensgemiddelde)
A048	Bergeend	200 vogels (seizoensgemiddelde)
A050	Smient	800 vogels (seizoensgemiddelde)
A051	Krakeend	180 vogels (seizoensgemiddelde)
A052	Wintertaling	370 vogels (seizoensgemiddelde)
A054	Pijlstaart	90 vogels (seizoensgemiddelde)
A056	Slobeend	90 vogels (seizoensgemiddelde)
A061	Kuifeend	850 vogels (seizoensgemiddelde)
A125	Meerkoet	710 vogels (seizoensgemiddelde)
A132	Kluut	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied

4.6.3 BESCHERMD NATUURMONUMENT ZOOMMEER-EENDRACHT

De status van het Beschermd Natuurmonument Zoommeer-Eendracht vervalt bij definitieve aanwijzing als Natura 2000-gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, voor de overlappende delen. In het aanwijzingsbesluit van het Beschermd Natuurmonument zijn verschillende waarden beschreven (Ministerie van Landbouw en

Visserij, 1989). De doelen die zijn gesteld voor beschermde soorten, worden voor zover mogelijk opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen voor de Vogelrichtlijn. In het ontwerpbesluit zijn de volgende wezenlijke kenmerken beschreven die voornamelijk niet worden gedekt door de huidige instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 (voor zover relevant voor onderliggende Voortoets):

- Verschillende vegetatietype bevatten algemene tot zeldzame soorten:
 - Op de slikken: groot zee gras;
 - Overgang van slik naar schor: pioniersvegetatie met zee kraal en engels slijk gras;
 - Hoger op de schorren: engels slijk gras;
 - Op de oeverwallen zee kraal, schorrekruid en zee aster;
 - Hoger gelegen kommen: engels slijk gras, gewoon kwelder gras, schorrezout gras met op oeverwallen gewone zoutmelde, rood zwenk gras, schorrezout gras en lamsoor;
 - Hoogste delen schor: gewoon kwelder gras.
- Biotopen van belang voor lagere planten en dieren (o.a. worm- en kreeftachtigen, schelpdieren) welke dienen als voedselbron voor vissen en vogels (o.a. bonte strandloper, wulp, tureluur, zilverplevier, rotgans). De slikken en schorren worden gebruikt als broedgebied voor scholekster, tureluur en een kolonie kokmeeuwen.

Bovenstaande doelen worden gerelateerd aan habitattypen. Bovenstaande natuurwaarden hebben overeenkomsten met de habitattypen Permanent overstromde zandbanken, subtype Noordzee-kustzone (H1110), Estuaria (H1130), Zilte pionierbegroeiingen, subtype zee kraal (H1310A), Zilte pionierbegroeiingen, subtype Zeevetmuur (H1310B), Slijkgrasvelden (H1320), Schorren en zilte graslanden, subtype buitendijks (H1330A) en subtype binnendijks (H1330B).

4.6.4

WETLANDS

Het Zoommeer en Verdrongen land van Saeftinghe zijn aangewezen als wetlands. Wetlands of watergebieden hebben wereldwijd een bijzondere ecologische betekenis. Watergebieden zijn van grote betekenis voor vogels. In dat kader zijn Vogelrichtlijngebieden geselecteerd en aangewezen als speciale beschermingszone. Deze kunnen als wetland worden aangemerkt wanneer belangrijke criteria uit de Wetland-conventie van toepassing zijn. In het geval van het Zoommeer en het Verdrongen Land van Saeftinghe is het criterium dat geregeld meer dan 1 % van de biogeografische populatie van een watervogelsoort voorkomt in het gebied. Rechtsgevolgen van de aanwijzing als Wetland vertonen verwachting met die van de Vogelrichtlijn (Ministerie van LNV, 2007a; 2009d). Met het toetsen van de instandhoudingsdoelstellingen van de Vogelrichtlijn, worden ook waarden en doelen van de Wetland-conventie getoetst. Dit geldt voor zowel het wetland Zoommeer als Verdrongen Land van Saeftinghe.

4.7

NATURA 2000-GBIEDEN IN VLAANDEREN

In Vlaanderen liggen verschillende Natura 2000-gebieden. Twee Natura 2000-gebieden liggen dusdanig dicht bij grens met de gemeente Woensdrecht dat de effecten op deze gebieden hier zijn meegenomen. Het betreft hier de Natura 2000-gebieden "Kalmthoutse Heide" en "Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitat" (website Vlaamse Natura 2000). De ligging van deze gebieden staat in figuren in bijlage 1. In Tabel 4.9 en Tabel 4.10 staan de instandhoudingsdoelstellingen van deze twee gebieden.

Tabel 4.9

Instandhoudings-
doelstelling voor
het Natura 2000-
gebied
Kalmthoutse
Heide.

Code						
Habitatype		Opper- vlakte	Rel.oppervlakte	Behoud	Represen- tativiteit	Algemeen
H2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> - en <i>Genista</i>	ca 1%	15% \geq p \geq 2%	Uitstekend	Uitstekend	Uiterst waardevol
H2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen	ca 8%	100% \geq p \geq 15%			
H3110	Mineraalarme oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten (<i>Littorelletalia uniflorae</i>)	ca 2%	15% \geq p \geq 2%			
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de <i>Littorelletalia uniflorae</i> en/of <i>Isoeto-Nanojuncetea</i>	ca 2%	15% \geq p \geq 2%			
H4010	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>	ca 12%	100% \geq p \geq 15%			
H4030	Droge Europese heide	ca 28%	15% \geq p \geq 2%			
H7150	Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het <i>Rhynchosporion</i>	ca < 1%	15% \geq p \geq 2%			
Habitatrictlijnsoort		Populatie		Behoud	Isolatie	Algemeen
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	ca 100% \geq p \geq 15%		goed	niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal	waardevol
Vogelrichtlijnsoort		Populatiegrootte		Seizoen		
		Min	Max			
A004	Dodaars		45	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A028	Blauwe reiger			Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A038	Wilde zwaan		4	Niet broedend Annex I		
A039	Rietgans			Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A041	Kolgans			Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A043	Grauwe gans			Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A048	Bergeend		220	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A050	Smient		85	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A051	Krakeend		40	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A052	Wintertaling		720	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A053	Wilde eend		1400	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A054	Pijlstaart		170	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A056	Slobeend		300	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A059	Tafeleend		130	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A060	Witoogeend			Niet broedend Annex I		
A061	Kuifeend		110	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A072	Wespendief		1	Broedvogel Annex I		
A074	Rode wouw		4	Niet broedend Annex I		
A081	Bruine kiekendief		2	Niet broedend Annex I		
A082	Blauwe kiekendief		8	Niet broedend Annex I		
A098	Smelleken			Niet broedend Annex I		
A107	Korhoen		10 (4 bp)	Niet broedend Annex I		
A119	Porseleinhoen			Niet broedend Annex I		
A125	Meerkoet		35	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A151	Kemphaan		50	Niet broedend Annex I		
A156	Grutto		900	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A158	Regenwulp	3000	6000	Wintergast of doortrekker niet Annex I		
A160	Wulp		>3000	Wintergast of doortrekker niet Annex I		

A197	Zwarte stern		16	Niet broedend Annex I
A222	Velduil		5	Niet broedend Annex I
A224	Nachtzwaluw		3	Broedvogel Annex I
A236	Zwarte specht		2	Broedvogel Annex I
A246	Boomleeuwerik		10	Broedvogel Annex I
A255	Duinpieper		1	Broedvogel Annex I

Tabel 4.10

Instandhoudingsdoelstellingen
Natura 2000-gebied
Historische grachtengordel van
Antwerpen als
vleermuizenhabitat.
4.8

Code	Habitatrichtlijnsoort	Populatie	Behoud	Isolatie	Algemeen
A1318	Meervleermuis	ca 15% \geq p>2%	Goed	niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal	Waardevol
A1321	Ingekorven vleermuis	ca 100% \geq p>15 %	Goed		Uiterst waardevol

STIKSTOFGEVOELIGE HABITATTYPEN EN SOORTEN

Bij stikstofdepositie gaat het om vermestende en verzurende depositie. Met de huidige gegevens is het niet mogelijk een onderscheid te maken tussen vermestende en verzurende depositie. In de bepaling van de kritische depositiewaarden zijn zowel verzuring als vermessing verdisconteerd. Van Dobben & Van Hinsberg (2008) hebben een overzicht gemaakt van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Uit dit overzicht is per habitatype de gevoeligheidsklasse voor stikstof overgenomen. In Tabel 4.11 zijn de verkorte namen voor de habitattypen gebruikt om de leesbaarheid te vergroten. De tabel geeft aan dat de habitattypen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden gevoelig of zeer gevoelig zijn voor stikstofdeposities. De methodiek die voor Nederland is toegepast, is hier ook voor de gebieden in Vlaanderen toegepast.

Tabel 4.11

Gevoeligheid van de
aangemelde habitattypen voor
stikstofdepositie.
Gevoeligheidsklassen uit Van
Dobben & Van Hinsberg, 2008:
zg = zeer gevoelig, g =
gevoelig, m / ng = minder /
niet gevoelig.

* = prioritair habitatype

Code	Habitatype	Brabantse Wal	Markiezaat	Westerschelde & Saefinghe	Oosterschelde	Zoommeer	Kalinhoutse Heide	Historische grachtengordel Antwerpen	Gevoeligheidsklasse	Kritische depositie (mol N / ha / ja)
H1110B	Permanent overstromde zandbanken, subtype Noordzee-kustzone	Niet aangewezen in het kader van de Habitatrichtlijn		x		Niet aangewezen in het kader van de Habitatrichtlijn		Geen habitattypen aangewezen	m / ng	> 2400
H1130	Estuaria			x					m / ng	> 2400
H1160	Grote baaien				x				m / ng	> 2400
H1310A	Zilte pionierbegroeiingen, subtype zeekraal			x	x				m / ng	2500
H1310B	Zilte pionierbegroeiingen, subtype Zeevetmuur			x					m / ng	2500
H1320	Slijkgrasvelden			x	x				m / ng	2500
H1330A	Schorren en zilte graslanden, subtype buitendijks			x	x				m / ng	2500
H1330B	Schorren en zilte graslanden, subtype binnendijks			x	x				niet beken d	2500(?)
H2110	Embryonale duinen			x					g	1400
H2120	Witte duinen			x					g	1400

H2160	Duindoornstruwelen			x			g	2020
H2190B	Vochtige duinvalleien, subtype kalkrijk			x			g	1390
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	x				x	zg	1100
H2330	Zandverstuivingen	x				x	zg	740
H3110	Zeer zwakgebufferde vennen	x				x	zg	410
H3130	Zwakgebufferde vennen	x				x	zg	410
H3160	Zure vennen	x					zg	410
H4010A	Vochtige heiden, subtype hogere zandgronden	x				x	zg	1300
H4030	Droge heiden					x	zg	1100
H7140 B	Overgangs- en trilvenen, subtype veenmosrietlanden			x			zg	700
H7150	Pioniervegetatie met snavelbiezen					x	g	1600

Uit de bovenstaande tabel is het meest en minst kritische habitattype af te leiden voor elk Natura 2000-gebied. In Tabel 4.12 zijn de gebieden waarvoor geen habitattypen zijn aangewezen niet opgenomen:

Tabel 4.12

Meest en minst kritische habitattype van de betreffende Natura 2000-gebieden, die zijn aangemerkt voor habitattypen.

Natura 2000-gebied	Habitattype	Kritische depositie (mol N/ha/jr)
<i>Minst kritische habitattypen</i>		
Brabantse Wal	Vochtige heiden, subtype hogere zandgronden [H4010 A]	1300
Westerschelde & Saeftinghe	Verschillende habitattypen	2500
Oosterschelde	Verschillende habitattypen	2500
Kalmthoutse Heide (Vlaanderen)	Pioniervegetatie met snavelbiezen [H7150]	1600
<i>Meest kritische habitattypen</i>		
Brabantse Wal	Zeer zwak gebufferde [H3110], zwak gebufferde [H3130] en zure vennen [H3160]	410
Westerschelde & Saeftinghe	Overgangs- en trilvenen, subtype veenmosrietlanden [H7140 B]	700
Oosterschelde	Verschillende habitattypen	2500
Kalmthoutse Heide (Vlaanderen)	Zeer zwak gebufferde [H3110] en zwak gebufferde vennen [H3130]	410

In het nieuwe toetsingskader worden de veranderende deposities met achtergronddepositie niet meer vergeleken met de kritische depositiewaarden: stikstof mag in ieder geval niet toenemen boven Natura 2000-gebieden met kritische habitattypen. Bovenstaande tabel laat zien binnen welke Natura 2000-gebieden kritische habitattypen liggen.

HOOFDSTUK 5

Effectbepaling en -beoordeling

Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van de effecten op aanwezige habitattypen – en soorten. In dit hoofdstuk toetsen wij deze effecten aan de Natuurbeschermingswet 1998 en voeren wij dus de daadwerkelijke voortoets uit.

5.1 EFFECTBESCHRIJVING

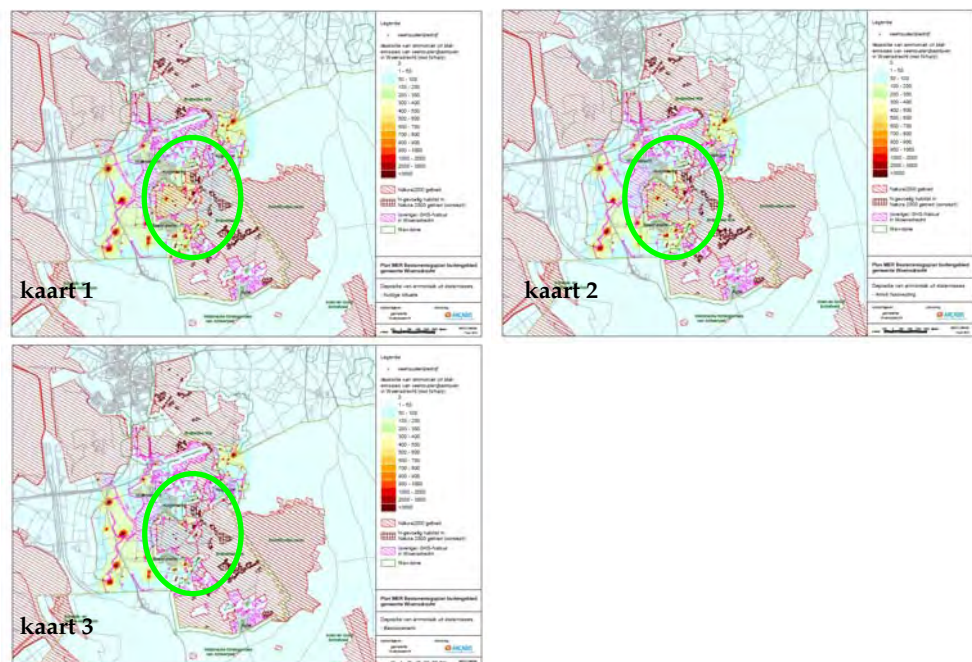
Het nieuwe vestigingsbeleid voor de intensieve veehouderij in de gemeente Woensdrecht (onder de uitgangspunten in § 2.2.1) tot een afname van stikstofdepositie. Afbeelding 5.4 laat zien dat de verwachte verandering (kaart 3) leidt tot een verminderde stikstofdepositie ten opzichte van de huidige situatie (kaart 1). De verandering van het bestemmingsplan leidt zelfs tot een grotere afname dan voorzien is door alleen de AMvB Huisvesting.

Afbeelding 5.4

Kaarten met de stikstofdeposities voor:

- 1) huidige situatie
- 2) AMvB huisvesting
- 3) doorgerekende verandering.

Op de kaarten is ook de ligging van gevoelige habitattypen (voor zover bekend) weergegeven. De grootste verandering is voorzien binnen de groene cirkel.

5.2 EFFECTEN NATURA 2000

Afbeelding 5.4 laat zien dat de stikstofdeposities voor Natura 2000 in de toekomst afnemen. Daarmee neemt de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden af. Significante effecten van de hier voorgestelde veranderingen van de bestemmingsplannen van de gemeente Woensdrecht zijn uitgesloten onder de geldende wetgeving (Crisis- en herstelwet). Gezien het een afname betreft zal ook het bestemmingsplan passen binnen de PAS, welke naar

verwachting 1 oktober 2010 inwerking treedt. Het hier beschreven initiatief vormt geen belemmering van het behalen van instandhoudingsdoelstellingen voor de omliggende Natura 2000-gebieden in Nederland en Vlaanderen.

5.3

VERVOLGTRAJECT NATUURBESCHERMINGSWET 1998

Uit de berekeningen blijkt dat binnen de Natura 2000-gebieden die rond de gemeente Woensdrecht liggen, een afname te verwachten is van stikstofdepositie. Daarom zijn significant negatieve effecten op de habitattypen waarvoor deze gebieden zijn aangemeld als Natura 2000-gebied uitgesloten:

- Het uitvoeren van verdere toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 (door middel van een Verslechteringstoets of Passende Beoordeling) is niet noodzakelijk voor het in deze Voortoets beschreven vestigingsbeleid van intensieve veehouderij.
- In dit geval is ook het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 niet noodzakelijk.

HOOFDSTUK

6 Conclusies

Hoofdstuk 6 is het laatste hoofdstuk van deze Voortoets en vat de bevindingen samen.

Deze Voortoets leidt tot de volgende conclusies:

- Het nieuwe bestemmingsplan leidt mogelijk tot veranderingen in de stikstofdepositie. Andere effecten als ruimtebeslag, toename van verstoring of verdroging zijn uitgesloten.
- Rond de gemeente Woensdrecht liggen verschillende Natura 2000-gebieden. In de omgeving liggen de Brabantse Wal, Markiezaat, Westerschelde & Saeftinghe, Oosterschelde, Zoommeer, Kalmthoutse Heide (Vlaanderen) en Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitat (Vlaanderen).
- In bovengenoemde Natura 2000-gebieden, met uitzondering van Markiezaat, Zoommeer en Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitat liggen habitattypen die gevoelig tot zeer gevoelig zijn voor depositie van stikstof. Een verhoging van de stikstofdepositie tot boven de kritische depositiewaarden leidt mogelijk tot significante effecten.
- Ten aanzien van het nieuwe bestemmingsplan van de gemeente Woensdrecht is een scenario doorgerekend. Dit scenario leidt tot een afname van de stikstofdepositie in de omgeving, meer dan de AMvB Huisvesting alleen.
- Significante effecten van de depositie van stikstof zijn bij voorbaat uitgesloten. Dit betekent dat de verandering van het vestigingsbeleid van intensieve veehouderij in de gemeente Woensdrecht niet vergunningplichtig is volgens de Crisis- en herstelwet. Een Passende beoordeling is niet vereist.

HOOFDSTUK 7

Literatuurlijst

- Adviesgroep Huys, 2009. Meer dynamiek bij de uitvoering van nationale en Europese wetgeving. Perspectief van een programmatische aanpak. 19 juni 2009.
- ARCADIS, 2010a. Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor planMER Bestemmingsplan Buitengebied Woensdrecht. 074570009:0.1!. 19 maart 2010.
- ARCADIS, 2010b. PlanMER Bestemmingsplan Buitengebied. In opdracht van de gemeente Woensdrecht. *In concept en niet gepubliceerd tijdens het opstellen van deze Voortoets.*
- Commissie Trojan, 2008. Stikstof/ Ammoniak in relatie tot Natura 2000. Een verkenning van oplossingsrichtingen in opdracht van de Minister van LNV.
- Convenant Stikstof en Natura 2000, 2009. 's-Hertogenbosch
- Dobben, H.I. van & A. van Hinsberg, 2008. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op de habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654. Alterra, Wageningen.
- Langan, S.J. & M. Hornung, 1992. An application and review of the critical load concept to the soils of northern England. *Environmental Pollution* 77: 205-210.
- Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, 1976a. Aanwijzingsbesluit Staatsnatuurmonument Verdronken Land van Saeftinghe. CRM 182-026018*-41 / NLB/N-21610.
- Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, 1976b. Aanwijzingsbesluit Beschermd Natuurmonument Verdronken Land van Saeftinghe. CRM 182-026018*-41 / NLB/N-19520.
- Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, 1979. Aanwijzingsbesluit Beschermd Natuurmonument Kortenhoeff. CRM 182-316537.
- Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, 1982. Aanwijzingsbesluit Beschermd Natuurmonument Markiezaatsmeer-Zuid. CRM 252 506567 F / NLB/GS/GA-52397.
- Ministerie van Landbouw en Visserij, 1989. Aanwijzingsbesluit Beschermd Natuurmonument Zoommeer-Eendracht. NMF/N88-10103.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij, 1995. Aanwijzingsbesluit SBZ Verdronken Land van Saeftinghe. N 955811.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij, 2000. Aanwijzingsbesluit SBZ Zoommeer. N/2000/335.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2007a. Natura 2000 gebied 120 – Zoommeer, Concept gebiedendocument. Afkomstig van de website van het ministerie van LNV.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2007b. Ontwerpbesluit Brabantse Wal. N2K128_WB HVN Brabantse Wal.doc. Afkomstig van de website van het ministerie van LNV.

- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2007c. Ontwerpbesluit Markiezaat. N2K127_WB VN Markiezaat.doc. Afkomstig van de website van het ministerie van LNV.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2006. Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2008a. Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden.
- Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2008b. Brief aan de Tweede Kamer betreffende het Alterra-rapport over kritische depositiewaarden. 16 juni 2008.
- Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009a. Brief aan de Tweede Kamer betreffende vergunningverlening Natuurbeschermingswet 1998. 2 juni 2009.
- Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009b. Brief aan de Tweede Kamer betreffende Natura 2000. 30 juni 2009.
- Oorschot, G.M. van & Bonte, A. de, 2008. Stikstofdepositie in 9 Natura 2000-gebieden. Document 9T4931/R00001/501350/BW/DenB. In opdracht van Provincie Noord-Brabant.
- Steunpunt Natura 2000, 2009. Leidraad bepaling significantie; Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Utrecht.

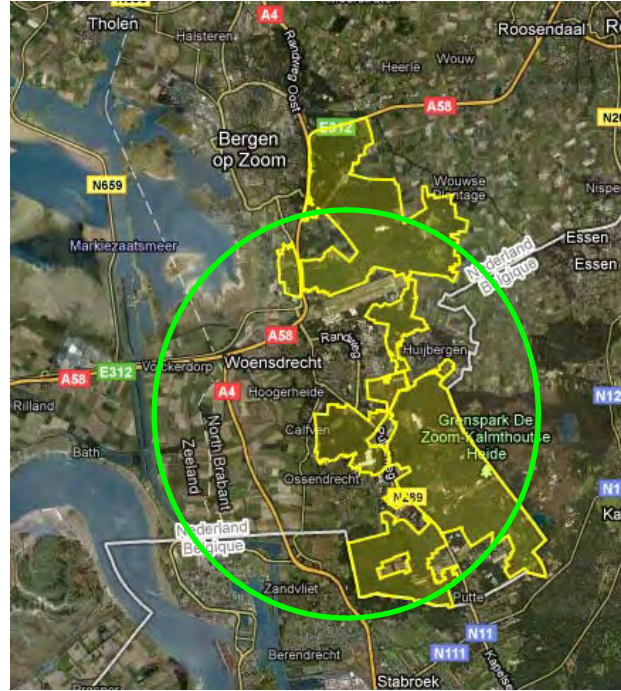
Websites:

- Centraal Bureau voor de Statistiek: <http://statline.cbs.nl/statweb/>
- Landbouw Economisch Instituut Wageningen Universiteit: <http://www.lei.wur.nl>
- Infomil: <http://www.infomil.nl/onderwerpen/landbouw-tuinbouw/ammoniak-en/besluit/>
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: <http://www.minlnv.nl>
- PAS – Regiebureau Natura 2000: <http://www.natura2000.nl/pages/pas.aspx>
- Vlaamse Natura 2000: <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/natura2000/>

BIJLAGE 1

Ligging Natura 2000-gebieden

Brabantse Wal

Markiezaat

Westerschelde & Saeftinghe

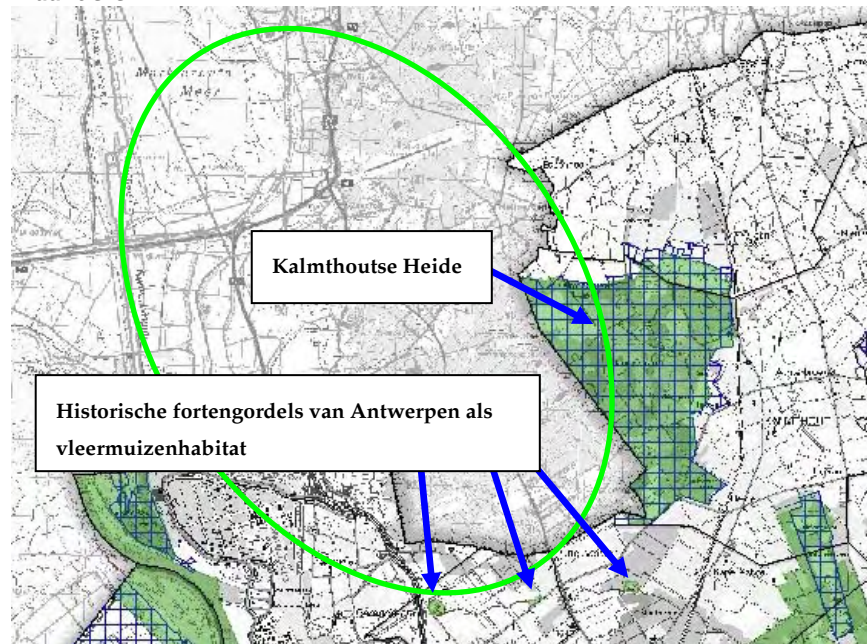
Oosterschelde

Zoommeer

Vlaanderen

BIJLAGE 2

Landelijke ontwikkeling veehouderij

De primaire sector van het veehouderijcomplex is veelzijdig. De grootste deelsectoren zijn:

1. De grondgebonden graasdierenhouderij met de melkveehouderij als belangrijkste vertegenwoordiger.
2. De intensieve veehouderij met de varkenshouderij, legpluimveehouderij, slachtpluimveehouderij en de vleeskalverenhouderij als belangrijkste deelsectoren.

Als ontwikkeling van bedrijven in de land- en tuinbouw in Nederland worden drie richtingen onderscheiden:

- I. Een internationale georiënteerde landbouw.
- II. Een regionaal georiënteerde multifunctionele landbouw.
- III. Bedrijven die worden beëindigd. De “stoppers” bieden ruimte voor de bedrijven die zich door ontwikkelingen op basis van een internationale dan wel regionale oriëntatie.

De primaire bedrijven binnen het grondgebonden graasdierenhouderijcomplex kunnen ingedeeld worden bij alle drie ontwikkelingsrichtingen.

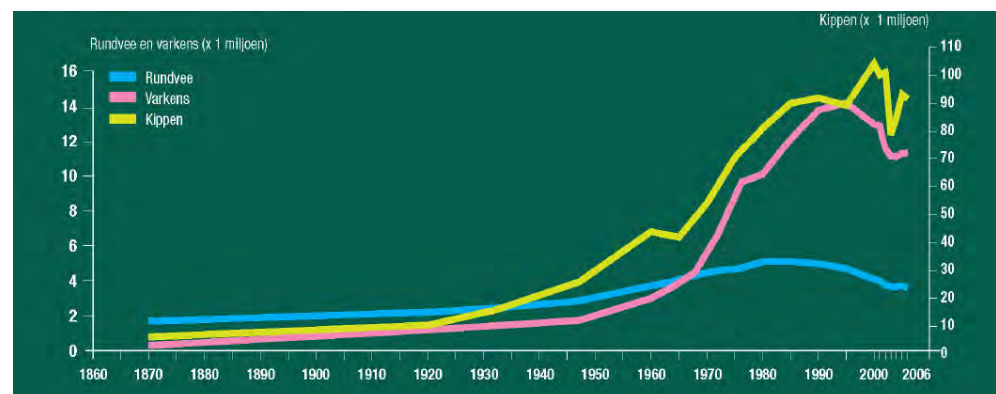
De primaire bedrijven binnen het intensieve veehouderij complex zijn vooral ingedeeld bij de ontwikkelrichting I en III. Van de productie van het Nederlands intensieve veehouderijcomplex wordt, naast de grootschalige productie voor afzet in Nederland, circa 75% geëxporteerd door bedrijven die deel uitmaken van robuuste ketenstructuren. De productie vindt zo efficiënt mogelijk plaats. Verlaging van de kostprijs in combinatie met verhoging van de toegevoegde waarde en kwaliteit is een voorwaarde om te kunnen blijven concurreren.

De ontwikkeling voor deze agrarische ondernemingen wordt voor een belangrijk deel bepaald door de internationale concurrentiepositie. Schaalvergroting, intensivering, kwaliteitsverbetering en toegevoegde waarde zijn belangrijke strategieën voor de toekomst. Dit onder de voorwaarden van de maatschappelijke veranderingen en eisen die aan de intensieve veehouderij gesteld worden.

Onderstaand afbeelding geeft de landelijke trend weer voor rundvee, varkens en kippen

Afbeelding

Landelijke trend van dieraantallen over enkele decennia (bron: het grote groene misverstand; Leo Lamers; juni 2007)

Het volgende valt hieruit af te leiden:

- Bij pluimvee is de laatste drie jaar het aantal dieren aanmerkelijk lager dan in de jaren ervoor, maar over lange tijd kent de curve een grillig verloop. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de vogelpestuitbraak.
- Ten aanzien van varkens valt op te maken dat – na een toename tot medio jaren negentig en een afname in de jaren erna – er sinds drie jaar min of meer een stabilisatie is van het aantal.
- Bij rundvee is een afname te zien vanaf 1984 (superheffing), sinds drie jaar min of meer stabilisatie.

Op 1 januari 2008 is de zogenoemde compartimentering van de productierechten afgeschaft. Deze compartimentering zorgde er voor dat dierrechten niet konden verschuiven tussen drie verschillende concentratiegebieden; het concentratiegebied oost (Gelderland, Overijssel en een deel van Utrecht), het zuidelijke concentratiegebied (Noord-Brabant en Limburg) en de rest van Nederland. Er is op dit moment nog geen duidelijk beeld over de gevolgen van de afschaffing van de compartimentering, maar als er een verschuiving plaats gaat vinden, dan wordt verwacht dat die naar het zuiden zal zijn. De jongste cijfers van de provincie Gelderland bevestigen de verwachting dat de afschaffing van de compartimentering zou leiden tot een afname van het aantal dieren in Gelderland.

Bedrijven moeten wellicht in 2013 voldoen aan de AMvB Huisvesting.

BESLUIT HUISVESTING

Het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Besluit huisvesting) stelt eisen aan de maximale ammoniakemissie uit de dierenverblijven. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waarvoor emissiearme huisvestingssystemen beschikbaar zijn, emissiearm uitgevoerd moeten zijn. In de onderstaande tabel tref je voor de belangrijkste diercategorieën de maximale emissiewaarden aan.

Voor het aanpassen van de stallen zijn overgangstermijnen opgenomen. Een groot deel van de varkens en pluimveebedrijven moeten vanaf 1 januari 2010 moeten voldoen aan het Besluit. Voor ouderdieren en vleeskuikens loopt de overgangstermijn af op 1 januari 2012 indien de eerste vergunning is verleend na 1 januari 2007. Voor kleine bedrijven loopt de overgangstermijn af op 1 januari 2013. <http://www.infomil.nl/onderwerpen/landbouw-tuinbouw/ammoniak-en/besluit/>

Als realisatie van niet voor 1 januari 2010 mogelijk is zal de veehouder voor deze datum een plan van aanpak moeten stellen waarin opgenomen is welke aanpassingen plaats gaan vinden en binnen welke termijn. Er is nu een gedoogbeleid van kracht die veehouders de tijd geven tot 1 april 2010 om hun bedrijfsplan in te dienen.

Hierdoor worden veel (kleine) intensieve veehouderijen verplicht om te investeren in staltechnieken die voldoen aan de strenge normen rond de uitstoot van ammoniak. Voor vleeskalveren is de staltechniek, die voldoet aan de strenge emissie eisen voor ammoniak, echter nog in ontwikkeling en niet opgenomen in de AMvB Huisvesting.

In 2013 worden daarnaast de Europese dierenwelzijnseisen van kracht. De consequentie hiervan is een verbod op legbatterijen en gemiddeld 20% meer ruimte voor varkens. Het is de verwachting dat beide ontwikkelingen er toe leiden dat een substantieel aantal intensieve veehouderijen zal stoppen.

De verdere algemene verwachting voor de toekomst van de intensieve veehouderij is gunstig te noemen. Door toenemende concurrentie van binnen en voornamelijk ook van buiten de EU zal de primaire sector zich richten op kostprijsverlaging, onder meer door schaalvergroting en het verbeteren en ontwikkelen van samenwerkingsvormen. Daarnaast zal de gehele sector zich gaan richten op vraaggestuurde productie en het vergroten van de kostenefficiency. Daardoor ontstaan er kortere ketens die zich snel kunnen aanpassen aan marktveranderingen. Schaalvergroting, intensivering, kwaliteitsverbetering en toegevoegde waarde zijn belangrijke strategieën voor de toekomstige agrarische ondernemingen.

De algemene trend per sector is hieronder toegelicht.

Melkveehouderij

Nederland telde in 2004 ongeveer 40.000 bedrijven met graasdieren (melkvee, vleeskalveren, vleesvee en schapen) waarvan 22.000 melkveebedrijven. Sinds 1990 is het aantal melkveebedrijven bijna gehalveerd van 40.000 naar 22.000. Ook het aantal koeien is sinds die tijd sterk verminderd. De trend van gestage vermindering van het aantal bedrijven gaat door. Bij de blijvers groeit de omvang. In 2004 hadden de melkveehouders gemiddeld 60 melkkoeien en 40 ha grond, 10% van de bedrijven had meer dan 100 koeien. De komende 10 jaar staat de melkveehouderij grote veranderingen te wachten, zoals deze zich ook in voorbije periode hebben voorgedaan, namelijk schaalvergroting, kostenbesparing (efficiënt produceren), minder veehouders, minder koeien en verdergaande specialisatie. Er bestaan nog steeds grote verschillen in kostprijs en inkomen tussen vergelijkbare melkveebedrijven. Daar is nog veel te winnen met efficiënt produceren. Het gemiddelde aantal koeien per bedrijf groeit tot 2015 door tot 80 melkkoeien en 50 hectare grond. De koeien geven in 2015 gemiddeld 1.500 kg melk meer. Het gemiddelde bedrijf produceert in 2015 ongeveer 800.000 kilogram melk.

Tabel

Landelijke trend
melkveehouderij (bron: CBS)

Jaar	Melkveeouders (aantal)	Gem. oppervlak (ha)	Koeien per bedrijf (aantal)	Melkproductie (kg)
1990	40.000	-	-	-
2004	22.000	40	62	500.000
2015	14.000	50	85	800.000
Trend	Neemt af	Stijgt	Stijgt	Stijgt

De samenleving heeft over het algemeen een positief beeld van de melkveehouderij. Dit kan veranderen omdat schaalvergroting en rationalisatie effect heeft op de aanblik van het bedrijf en op het landschap.

Varkenshouderij

Er waren in 2004 ruim 10.000 bedrijven in Nederland met varkens en ruim 4.000 gespecialiseerde varkensbedrijven verdeeld in 40% vleesvarkensbedrijven, 40% fokvarkens en 20% gesloten bedrijven. Sinds 1990 voltrok zich een forse krimp. Het aantal bedrijven met varkens is met tweederde afgenomen en het aantal gespecialiseerde bedrijven met de helft. Het aantal varkens is in Nederland sinds 1995 met bijna een kwart afgenomen van 14,4 miljoen in 1995 tot 11,1 miljoen in 2004. De varkenshouderij vindt steeds meer plaats op gespecialiseerde bedrijven. In 2004 werd 70% van de varkens gehouden op dit type bedrijven. Tot 2015 is de verwachting dat de varkensstapel stabiel blijft, de ontmenging (specialisatie) gaat verder en het totale aantal bedrijven waar varkens gehouden wordt zal afnemen (schaalvergroting).

Tabel

Landelijke trend
varkenshouderij (bron: CBS)

Jaar	Bedrijven met varkens	Gespecialiseerde bedrijven	Gem. aantal varkens per bedrijf	Gem. aantal varkens per gespecialiseerd bedrijf
1990	29.210	9.200	475	900
2004	10.040	4.180	1.110	1.850
2015	4.500	2.380	2.500	3.500
Trend	Neemt af	Neemt af	Stijgt	Stijgt

Pluimveehouderij

In de pluimveehouderij zijn de structurele ontwikkelingen vergelijkbaar met de varkenshouderij. Het aantal bedrijven met pluimvee is sinds 1990 in Nederland gehalveerd tot 3.000 in 2004. Hiervan zijn 1.350 gespecialiseerde pluimveebedrijven. Het aantal stuks pluimvee is sinds het hoogtepunt in 2000 met bijna een vijfde deel afgenomen tot 88 miljoen stuks in 2004.

Tot 2015 is de verwachting dat de pluimveestapel licht zal afnemen met 10%, de specialisatie gaat verder en het aantal bedrijven met pluimvee zal afnemen (schaalvergroting).

Tabel

Landelijke trend
pluimveehouderij (bron: CBS)

Jaar	Bedrijven met pluimvee	Gespecialiseerde pluimveebedrijven	Gem. aantal kippen per bedrijf	Gem. aantal kippen per gespecialiseerd bedrijf
1990	6.080	2.140	15.700	34.000
2004	2.970	1.360	29.600	55.000
2015	1.600	880	49.500	71.000
Trend	Neemt af	Neemt af	Stijgt	Stijgt

Vleeskalverbedrijven

De vleeskalverhouderij is succesvol. Het aanpakken van het mestprobleem, de versnelde omschakeling naar groepshuisvesting en de vergaande ketenintegratie hebben het imago goed gedaan van deze sector. De meeste van de 1.160 gespecialiseerde bedrijven werken op basis van een contract. De verwachting is dat het aantal kalverbedrijven stabiliseert. In 2015 is het aantal bedrijven circa 1.100 met bijna 800.000 kalveren.

Tabel

Tabel landelijke trend
vleeskalveren (bron CBS)

Jaar	Bedrijven met vleeskalveren	Gespecialiseerde vleeskalverenbedrijven	Gem. aantal kalveren per bedrijf
1990	2.275	1.250	265
2004	3.000	1.160	255
2015	3.000	1.100	265
Trend	Stabilisatie	Stabilisatie	Stabilisatie

Een belangrijk aandachtspunt is echter de ontkoppeling van de slachtpremie door de hervorming van het Europese landbouwbeleid. In opdracht van de Productschappen voor Vee, Vlees en Eieren (PVE), zijn de gevolgen van een ontkoppeling van de slachtpremie voor de vleeskalversector onderzocht. Een belangrijke conclusie van dit onderzoek is dat de sector in Nederland rekening moet houden met een maximale krimp van de productie van 13 tot 17% (bron: LEI Wageningen UR; september 2008; rapport 2008-046).

BIJLAGE 3

Kritische depositiewaarde habitattypen

Voor een kwantitatieve beoordeling van het effect van stikstofdepositie op de kwalificerende habitats wordt gebruik gemaakt van de kritische depositiewaarde. Dit is de grens waarboven niet is uit te sluiten, dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie. Als de stikstofdepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde, zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet uit te sluiten.

CRITICAL LOAD

De definitie van de term 'critical load' is in de milieuwetenschappen: *'een kwantitatieve schatting op basis van de best beschikbare kennis van de belasting door één of meer verontreinigingen waar beneden geen significante schadelijke effecten optreden bij specifieke gevoelige elementen van het milieu'* (Langan & Hornung, 1992).

KRITISCHE
DEPOSITIEWAARDE

Van Dobben & Van Hinsberg (2008) geven de meest recente gegevens van kritische depositiewaarden voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden. De kritische depositiewaarden voor stikstof zijn op een zodanige manier bepaald dat verzuring en vermesting hierin zijn verdisconteerd. Het effect van stikstofdepositie omvat daarom zowel de effecten van verzuring als vermesting. Het rapport is vastgesteld na beoordeling door een internationale reviewcommissie. In het rapport wordt de kritische depositie als volgt gedefinieerd: *'de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie'*. Deze definitie komt overeen met de internationaal gebruikte definiëring van het begrip "critical load". Dit betekent dat de kritische depositiewaarde de grens vormt waarboven niet is uitgesloten, dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie. Als de stikstofdepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde, zijn significant negatieve effecten niet uitgesloten.

Van Dobben & Van Hinsberg (2008) geven aan dat de beschikbaarheid van habitatspecifieke drempelwaarden (in plaats van gebiedsspecifieke) de mogelijkheid opent ruimtelijk te differentiëren naar effecten op verschillende habitats. De begeleidende brief van het ministerie van LNV, bij het vrijgeven van het bovengenoemde rapport, stelt het volgende over het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof: *"Het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof bij vergunningverlening moet aanzienlijk worden genuanceerd. Beschouw deze waarden veeleer als hulpmiddel op basis waarvan de uiteindelijk te behalen doelstelling mede is gebaseerd"*. Dit komt overeen met een conclusie uit het rapport "Stikstof/ammoniak in relatie tot Natura 2000" van de door de Minister van LNV ingestelde Taskforce Ammoniak (Commissie Trojan, 2008). Volgens de Taskforce zijn kritische depositiewaarden niet meer dan een nuttig wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van milieubelasting op natuurgebieden. Deze waarden kunnen niet strikt worden toegepast bij het beantwoorden van de vraag of een vergunning voor uitbreiding kan worden verleend.

INSTANDHOUDINGS-
DOELSTELLINGEN

Een vergunningsaanvraag moet worden getoetst in hoeverre een initiatief een belemmering vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zijn meer factoren van belang dan

alleen depositie. De Minister van LNV heeft dit standpunt ingenomen in de brief waarbij het rapport van Van Dobben en Van Hinsberg (2008) openbaar is gemaakt. Deze brief (Ministerie van LNV, 2008b) (van 16 juli 2008) geeft een lijst van factoren die, naast stikstofdepositie, eveneens van belang zijn. Dit wordt bevestigd in de "Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden" (Ministerie van LNV, 2008a).

**CONCLUSIE BEOORDELING
DEPOSITIE STIKSTOF OP
NATURA 2000**

De conclusie is dat bij de toetsing van mogelijk schadelijke initiatieven, aan de kritische depositiewaarden geen absolute betekenis kan worden gehecht. Een significant negatief effect op de staat van instandhouding is niet af te leiden van alleen het overschrijden van de kritische depositiewaarde. Voor een dergelijke conclusie dienen meer factoren te worden bekeken. De kritische depositiewaarden moeten worden gezien als een wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van de milieubelasting van Natura 2000-gebieden.

BIJLAGE 4

Recente ontwikkelingen ten aanzien van wetgeving in het kader van stikstofdepositie

Jurisprudentie

Op 1 april 2009 heeft de Afdeling geoordeeld dat aan een vigerende milieuvergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 geen rechten kunnen worden ontleend (zie de uitspraken met de zaaknummers 200802600/1/R2 en 200807857/1/R2) en dat een Passende Beoordeling moet worden gemaakt.

Sinds de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 in 2005 zijn bij de provincie Noord-Brabant 269 stikstofgerelateerde vergunningaanvragen ingediend (waarvan er 230 werden verleend; Brief Ministerie van LNV aan Tweede Kamer, 2 juni 2009a). Landelijk ging het in deze periode om 500 aanvragen. Het grootste deel van de aanvragen in Noord-Brabant betreft intensieve veehouderijen rondom Natura 2000-gebieden. Als gevolg van bovengenoemde uitspraken van de Afdeling dient in een aantal lopende bezwaarprocedures een nieuw besluit te worden genomen.

Ontbreken toetsingskader en adviesgroep Huys

Voor het beoordelen van effecten van stikstofdepositie op gevoelige Natura 2000-gebieden bestaat op het moment van het opstellen van onderliggend rapport geen toetsingskader. Het oorspronkelijke Toetsingskader Ammoniak is door de Raad van State vernietigd. Naar aanleiding daarvan deed de Commissie Trojan (2008) aanbevelingen voor een meer op maatwerk gebaseerde aanpak. Mede op basis van deze aanbevelingen stelde het Ministerie van LNV (2008a) de "Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden" op.

In juni 2009 adviseerde de Adviesgroep Huys (2009) aan de Minister van LNV over de problematiek. In een brief van de Minister van LNV (2009b) aan de Tweede Kamer d.d. 30 juni 2009 over Natura 2000, reageert zij op het advies van de Adviesgroep Huys d.d. 19 juni 2009 'Meer dynamiek bij de uitvoering van nationale en Europese natuurwetgeving'. De adviesgroep Huys geeft aan dat de kritische depositiewaarde (zie bijlage 3) in het Nederlandse beleid een te grote aandacht heeft gekregen en dat die waarde te strikt is geformuleerd en toegepast. Dit doet geen recht aan de werkelijkheid dat depositie slechts één van de elementen is, die eraan bijdragen dat geen gunstige staat van instandhouding kan worden bereikt of behouden. De adviesgroep beveelt aan het belang van de kritische depositiewaarde te relativeren en verwacht dat daardoor de nadruk bij toetsing door de Afdeling vermindert. Deze aanbeveling is in lijn met het advies van de Commissie Trojan (2008). De Minister geeft aan dat zij van mening is dat de kritische depositiewaarde niet in absolute termen moet worden gebruikt. Deze waarde is richtinggevend voor de langere termijn, maar niet noodzakelijkerwijs een realistisch streven voor de korte termijn. Dat geldt zeker in gebieden waar de feitelijke depositie al vele malen hoger is dan de kritische depositiewaarde. De minister onderschrijft als belangrijk element zoals genoemd door de adviesgroep, het door middel van een Passende Beoordeling inzichtelijk maken van dat instandhoudingsdoelstellingen dichterbij worden gebracht.

'STANDSTILL-SITUATIE'***Aankondiging nieuw beleid***

De minister bereidt een voorstel voor, dat voorziet in een specifiek beoordelingsregime voor stikstof. In de situatie dat een activiteit per saldo niet leidt tot een toename van de stikstofdepositie in een gebied, heeft deze activiteit geen invloed op de stikstofdepositie en is er feitelijk sprake van een 'standstill-situatie'. In een dergelijke situatie is geen sprake van een project met mogelijk significante effecten, die verband houden met de stikstofemissie. Dergelijke activiteiten moeten volgens de minister doorgang vinden. Zij wil dat de stikstofdepositie bij de vergunningverlening buiten beschouwing wordt gelaten als sprake is van een standstill-situatie. Of dit ten aanzien van deze casus zo is, kan beoordeeld worden op grond van een analyse van de historische ontwikkeling van de stikstofdepositie door de tijd heen, in relatie tot de op die momenten geldende wetgeving. Wettelijk moet worden verzekerd dat bij gelijkblijvende depositie een vergunning niet kan worden geweigerd.

Ontbreken concreet referentiekader

De effectbeoordeling is afhankelijk van de gehanteerde uitgangspunten. De huidige wettelijke uitgangspunten op basis van de Natuurbeschermingswet zijn niet strikt omschreven, wat tot veel discussie leidt. Zowel de Habitatrichtlijn als de Natuurbeschermingswet 1998 gaan uit van behoud van biodiversiteit, stoppen van de achteruitgang en verbeteren van de situatie richting een ideaal (kritische depositiewaarde). Toetsing dient in dat geval plaats te vinden middels een Passende Beoordeling.

Rijk en provincies hebben begin november 2009 overeenstemming bereikt over de hoofdlijnen van een effectieve aanpak van de stikstofproblemen in en nabij Natura 2000-gebieden. Een zogenoemde programmatische aanpak stikstof wordt op hoofdlijnen zo snel mogelijk in het kabinet vastgesteld, maar is thans nog niet beschikbaar. De Provincie Noord-Brabant verwacht dat haar Provinciale verordening in de loop van 2010 definitief wordt vastgesteld. Behoud en herstel in overbelaste situaties zijn mogelijk. Per habitattypen dient de dalende lijn van stikstofdepositie te worden vastgesteld over drie beheerplanperiodes (van elk 6 jaar). Lokale agrarische ondernemers moeten verder aanvullende maatregelen uitvoeren die verder gaan dan generiek beleid.